

HIVERN 2002

SUMARI

2
Llibres, al saló!
Jordi Sebastià

6
Infantil i Juvenil

28
Narrativa

58
Poesia

86
Assaig

120
Altres Novetats

140
Ambra llibres, les coses ben fetes
Maite Insa

143
Editorials valencianes

Llibres, al saló!

Onze mil llibres venuts i més de vint-i-un mil visitants. El balanç del primer Saló Valencià del Llibre, celebrat el passat mes de novembre a València, és la millor garantia per a la continuïtat d'una iniciativa històrica.

El passat vint de novembre, aniversari de la publicació d'una de les millors novel·les de tots els temps, *Tirant lo Blanc*, es posà en marxa al centre de la Beneficència de València el Primer Saló Valencià del Llibre. La iniciativa havia nascut a proposta de l'Associació d'Editors Valencians i comptava amb la col·laboració del gremi de llibreters i del de distribuïdors i, a més, amb el suport i amb la cobertura de la Direcció General del Llibre. De fet, aquesta iniciativa va constituir un punt de trobada privilegiat entre les institucions i els sectors empresarials que es mouen al voltant del llibre. Només faltaven els lectors i, per tal de trobar-los, l'aposta va ser molt forta: més de vuit mil títols en exposició provinents de quaranta editorials, exposats en 600 m² durant tretze dies. A més, trenta milions de pessetes de pressupost i una bateria constant i densa d'activitats: concerts, debats, presentacions de llibres, contacontes, tallers, exposicions... Tota una temptació per als lectors en general i, especialment, per als que buscaven aquells llibres que la canviant actualitat editorial desplaça ràpidament de les prestatgeries de les llibreries. Per tal que la passejada entre els venerables murs de la Beneficència, enmig dels prestatges atapeïts de volums, no fóra excessivament desorientadora, els assistents tenien a la seua disposició les últimes tecnologies informàtiques que permetien localitzar els llibres i esbrinar-ne el preu.

José Luis Villacañas, màxim responsable de la Direcció General del Llibre, Arxius i Biblioteques, manifestava que aquest primer saló havia nascut amb l'ambiciosa intenció de ser «un aparador de tots els fons viu de les editorials valencianes i també dels llibres publicats en altres llocs però que són obra d'autors valencians o tracten temàtiques valencianes. Tota una demostració de l'energia que té el sector del llibre valencià».

El Saló va acollir la reunió de la Junta Directiva de la Federació de Gremis d'Editors d'Espanya. Era la primera ocasió que aquesta junta es reunia en una ciutat que no fóra Madrid o Barcelona, els dos centres més destacats de la indústria editorial a l'Estat

Per iniciar el Saló, aquest va servir de cobertura per al lliurament dels premis que la Direcció General del Llibre, Arxius i Biblioteques atorga cada any als llibres millor editats per les editorials valencianes. Els guardons tingueren així un escenari privilegiat per rebre els seus guanyadors. El dia 21, el Saló va servir també d'acollidor aïxopluc per a la reunió de la Junta Directiva de la Federació de Gremis d'Editors d'Espanya. Verònica Cantó, presidenta de l'Associació d'Editors Valencians, destacava que era la primera ocasió que aquesta junta es reunia en una ciutat que no fóra Madrid o Barcelona, els dos centres més destacats de la indústria editorial a l'Estat. Aquell mateix dia, la Junta va anunciar que el IV Congrés d'Editors d'Espanya, que s'ha de celebrar enguany, tindria lloc a València. L'anunci era tot un reconeixement a la puixança del sector editorial valencià i el seu pes creixent dins el panorama estatal.

Busquem lectors. Aquest va ser el lema del Saló. La campanya publicitària i promocional intentava així anar a l'encontre del que havia de ser el màxim protagonista de l'esdeveniment cultural. No debades, el Saló va incloure activitats d'iniciació i foment de la lectura. José Luis Villacañas, en la inauguració, havia reconegut que els índex de lectura dels valencians no són bons, encara per sota de la mitjana estatal, però que entre els sectors més joves milloren sensiblement i que augmentar-los serà una de les prioritats de la Direcció General del Llibre, Arxius i Biblioteques. Així que contantes, obres de teatre i sessions d'animació lectora a partir de textos infantils d'autors valencians es van donar cita als matins del Saló, mentre centenars d'escolars participaven en la misteriosa aventura de descobrir el que pot amagar un llibre. Per acabar d'adobar la visita, l'Associació Professional d'Il·lustradors de València havia organitzat una

El premi que la Direcció General del Llibre atorga als llibres millor editats per les editorials valencianes, enguany es van lliurar en el marc del Saló. L'editorial Mediavaca va ser distingida amb el guardó a «El millor llibre valencià del 2000».

La presidenta de l'Associació d'Editors del País Valencià, Verònica Cantó, i Emiliano Martínez, president de La Junta Directiva de la Federació de Gremis d'Editors d'Espanya, anuncien que el IV Congrés d'Editors d'Espanya, que s'ha de celebrar enguany, tindrà lloc a València.

José Luis Villacañas, Director General del Llibre, Arxius i Biblioteques, va destacar el fet que el Saló havia representat un punt de trobada per molts dels sectors que han d'integrar el futur Consell Assessor del Llibre que la Direcció General, de la qual n'és responsable, pensa posar ben prompte en marxa.

mostra dels artistes del sector sota el títol «Animalada», on cent sis il·lustradors inventaven bèsties particulars, alguna de les quals resultava curiosament versemblant. Les vesprades van ser les protagonistes de les micropresentacions i els debats. Les micropresentacions eren petites mostres d'un determinat llibre, amb la intenció d'oferir-ne un primer tast i resultar suficientment seductores per tal d'induir els assistents a comprar el producte. El fet que se'n realitzaren cinquanta-cinc explica el perquè d'aquesta condensació temporal que va obligar els organitzadors a inaugurar el gènere de la micropresentació.

Els debats, per la seua banda, analitzaren la situació de la literatura valenciana, tant de la poesia com de la narrativa, i de la literatura infantil i juvenil, un gènere que, segons les xifres de vendes registrades en el mateix Saló, és ara per ara, el que té majors seguidors. De fet, el llibre més venut va ser *Harry Potter i la pedra filosofal* de J. K. Rowling i el més venut d'un autor valencià, *Marta Martí, reina del rodolí*, de Pep Castellano. Les discussions també analitzaren l'ús social del valencià i la utilització de les fotocopiadores, un fenomen que encara manté enfrontats els responsables de les copiadors i els escriptors que senten lesionats els seus drets d'autor. Només com a exemple, es calcula que les universitats espanyoles fotocopien un total de cinc-cents setanta-nou milions de pàgines i els centres de secundària sis-cents vint-i-quatre milions. Segons la normativa europea, només es pot fotocopiar el 10% d'un llibre sense anar més enllà de l'«ús pacífic de la màquina de fotocopiar». La problemàtica dels llibres esgotats o de la necessitat de molts professors de *compondre* els seus materials didàctics amb fragments d'aquest o d'aquell llibre va ser tractada en un dels debats més

Contacontes, obres de teatre i sessions d'animació lectora a partir de textos infantils d'autors valencians es van donar cita als matins del Saló, en què van participar centenars d'escolars. Les vesprades van ser les protagonistes de les micropresentacions i els debats.

Presentació de la versió valenciana del best seller de la literatura juvenil, *Harry Potter i la pedra filosofal* de J. K. Rowling, el llibre més venut del Saló.

polèmics i animats del Saló. Un altre que també incorporà polèmica va ser el que tractà de la professionalització dels escriptors valencians, un fet que encara continua sent per a la gran majoria un autèntic somni.

Un Saló per continuar. Des del dia de la presentació, els diferents representants dels sectors involucrats en aquest Saló manifestaven la seua voluntat que la iniciativa tinguera continuïtat. Hi hagué referències a l'antiga fira del llibre de tardor que solia celebrar-se per la data de Sant Miquel i que el Saló podia ara reprendre en clau valenciana. José Luis Villacañas va destacar el fet que el Saló havia representat un punt de trobada per molts dels sectors que han d'integrar el futur Consell Assessor del Llibre que la Direcció General, de la qual n'és responsable, pensa posar ben prompte en marxa. D'altra banda, va indicar que «tot i que podrà canviar i potser se centrarà més en les novetats editorials, que són moltes, el Saló ha de continuar». «A partir d'ara –manifestà– la tardor valenciana serà temps de llibres». Verònica Cantó es manifestava de forma semblant i reconeixia que: «el Saló ha nascut amb voluntat de continuïtat, no com a fet aïllat, pensem que pot jugar un paper molt important en la difusió del llibre valencià i el fet que distribuïdors i llibreters hagen participat plenament en l'organització ens dóna molta força per tirar endavant en la pròxima edició».

Els lectors, doncs, ja saben que passades les vacances d'estiu hauran de reservar una provisió d'euros per a començar la tardor amb una visita al Saló Valencià del Llibre, el millor aparador de la nostra cultura impresa.

Jordi Sebastià

Màgia

L'obra més venuda del passat Saló Valencià del Llibre, amb una primera edició ja exhaurida, ha estat aquesta versió valenciana de *Harry Potter i la pedra filosofal*, novel·la inicial d'una sèrie que ha desmentit molts tòpics al voltant de la literatura juvenil.

«Tinc l'absoluta seguretat que és més difícil escriure un llibre per a infants bonic i perdurable que una novel·la

per a adults bonica i perdurable». Això era el que deia Roald Dahl al pròleg del recull *Històries de fantasmes*. I justificava l'afirmació, entre altres coses, amb l'anècdota de l'editor novaiorquèes Crowell Collier, que va tenir la idea d'encarregar-los als principals escriptors de la seua època un conte per a infants, per formar un recull entre tots, i al final va haver de deixar-ho córrer a causa de la incapacitat d'aquestes grans figures. Justament els editors van rebutjar moltíssimes vegades els originals de Rowling, els d'aquesta mateixa obra, amb *raonaments* que resulten molt familiars: era massa extensa, massa complexa, i als xiquets se'ls havia de donar tot ben mastegat i sense cap complicació. L'èxit de les novel·les de Harry Potter, l'última de les quals té unes set-centes pàgines i és devorada per infants d'arreu del món –que fins i tot hi veuen defectes–, deixa en evidència aquesta mena d'actituds. Les de Potter no són en absolut novel·les simples –de fet, argumentalment són molt més complexes que la majoria de novel·les valencianes *adultes*–, però

HARRY POTTER I LA PEDRA FILOSOFAL

J.K. ROWLING

TRADUCCIÓ DE LAURA ESCORIHUELA

ADAPTACIÓ DE SALVADOR COMPANYY

336 PÀGINES

TÀNDEM EDICIONS. VALÈNCIA, 2001

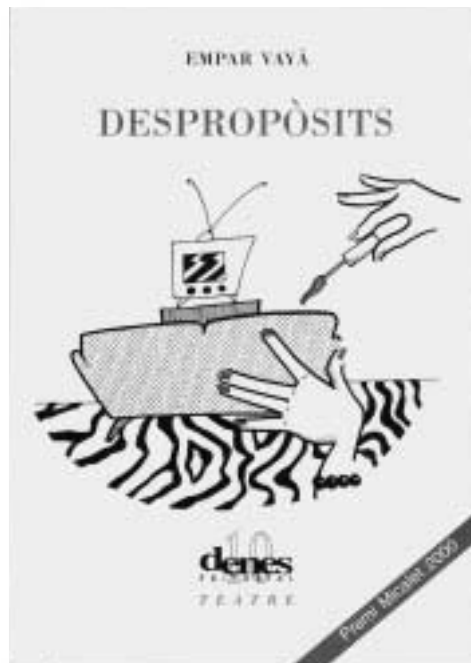
precisament per això agraden: a més d'elements d'humor –les primeres aparicions del Hagrid en aquest llibre

davant la família adoptiva de Harry–, d'emoció perfectament mesurada –el moment en què Harry veu la seua autèntica família ressuscitada sense saber ben bé què passa– o de trama impecable –el funcionament lògic de la màgia, la identitat d'un agressor que no és mai previsible...–, aquestes novel·les proposen coses inaudites en la nostra literatura juvenil, com ara qüestionar el concepte de «normal» o demostrar que saltar-se les normes pot arribar a ser més beneficiós que complir-les fil per randa sense motius raonables. Si a més comprovem que la versió de Company, contrastada amb l'original anglès, corregeix alguns dels errors de la versió d'Empúries («com a nens» per «com criatures», «de tant frondós» per «de tan frondós», etc.), doncs encara millor.

Felip Tobar

Un text per a l'escenari

Empar Vayà s'estrena com autora teatral amb aquests *despropòsits* protagonitzats per dones i escrits per una actriu amb la mirada i el cor posat a l'escenari. Hi ha metes que tohom s'ha proposat alguna vegada però mai deixen de ser això: propòsits.

DESPROPÒSITS

EMPAR VAYÀ

IL·LUSTRACIONS D'ALÍCIA MATÍES ARIÑO

COL·LECCIÓ «PREMI DE TEATRE EL MICALET»

80 PÀGINES

DENES EDITORIAL, PAIPORTA, 2001

L'autora, que va guanyar el Premi de Teatre Micalet 2000 amb aquest text, escriu moguda per l'interés de tres actrius aturades -ella inclosa- de posar en escena una obra que ens trasllada a la vida quotidiana. *Despropòsits* ja ha aconseguit pujar a l'escenari amb l'Ambigú Teatre, a la sala l'Horta de Castellar-l'Oliveral per testimoniar en cinc actes, sis despropòsits protagonitzats per dones que, lluny dels tòpics que han tacat la feminitat, ens presenten a tres persones que no deixen de parlar sense aconseguir comunicar-se.

Cada acte està acompanyat de símbols característics d'aquests temps: un telèfon, una televisió, una vesprada de compres, etc. Les dietes i la pràctica d'esport, veure menys televisió, fugir del consumisme, l'oci i la diversió, tot ells, són assumptes que sovint ens passen pel cap i, també, sovint es queden en això, en assumptes pendents, en propòsits o despropòsits. Sota aquestes intencions n'hi ha una de principal que apareix, però, de manera subliminal, donant voltes a la vida quotidiana, a les escenes que succeeixen baix i dalt de l'escenari: la falta de comunicació.

Amb un estil directe, Vayà s'enfila al centre de cada qüestió amb sentit de l'humor i senzillesa. El lector de *Despropòsits* es converteix en l'espectador

d'escenes quotidianes de fàcil visualització: una dona s'adona de la seua dependència de la televisió, d'eixe deixar-se emportar per la comoditat a què ens somet la xicoteta pantalla, d'evadir-se i, a la vegada, sentir-se enganxat a una falsa realitat; dues dones intenten desfer-se de l'esclavatge a què les somet el telèfon. A més, existeix el dilema de fer les coses avui o, potser, millor demà: perdre quinze quilos no és una qüestió de sort, cal fer un esforç i, tal vegada, és massa dur per a començar hui mateix. Però, si ens trobem malament, sempre podem anar a comprar a uns grans magatzems, no importa què comprar, allí ho tenen tot, fins i tot allò que no necessitem. I si t'has de casar, és probable que les teues amigues facen tot allò que tu mai hauries desitjat que feren i, per tant, la nit de la festa de comiat hauràs de passar-ho molt bé, passe el que passe.

Ana Gimeno

Quan el joc pot esdevindre realitat

Gemma Lluch, experta en literatura infantil i juvenil, s'estrena en la literatura de ficció amb una novel·la d'intriga telemàtica farcida de referències a conegudes pel·lícules i sèries de televisió que assaja diferents registres i veus narratives.

EL-JOC.COM

GEMMA LLUCH

COL·LECCIÓ «ESPURNA»

146 PÀGINES

EDICIONS BROMERA. ALZIRA, 2001

La incorporació de la xarxa telemàtica a la trama literària s'ha incrementat notablement en la literatura catalana dels darrers anys, sobretot en la literatura destinada al públic juvenil, més receptiu, potser, a les noves tecnologies. Així, el gènere que va fundar William Gibson amb *Neuromàntics* ha tingut seguidors a casa nostra com Montserrat Galícia, Joan Barril, Sílvia Aymerich, Josep Pujol i altres que, d'una manera o d'una altra, han integrat la xarxa com a un personatge més de les seues novel·les.

Gemma Lluch s'afegeix a aquesta llista amb una novel·la sobre l'enrevessat món dels adolescents i el laberíntic i misteriós espai virtual de la xarxa. La doble confusió de plans serà el bastiment en què es desenvoluparà una trama urbana que frega la novel·la policíaca: d'una banda, la Llum, enamorada de Trinití, personatge femení de *Màtrix*, adopta el seu nom i la seua forma de vestir i, d'altra banda, es veu embolicada en un joc virtual aparentment innocent. Tanmateix, la realitat supera la *virtualitat* –com li passava al personatge que encarna Sandra Bullock en *La xarxa*– i el joc esdevé com més va més real, fins que s'escapa del control de la Llum-Trinití. Aquesta fugida de la realitat, causada per una crisi amorosa i pel rebuig ado-

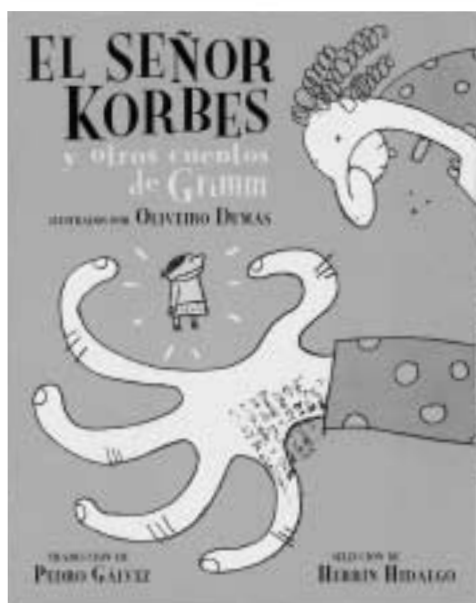
lescent a la vida convencional, té el seu contrapunt en l'amistat: Joana i Dani són els amics fidels que no renunciaran mai a perdre la seua amiga per molt que es tanque en ella mateixa i en el seu món virtual.

L'embolcall en què l'autora ofereix la seua *opera prima* també té molt a veure amb el joc i l'experimentació. Com ella mateixa explica, ha disfrutat molt escrivint una novel·la en la qual la variació de la veu narrativa és constant –hi ha com a mínim tres narradors– i el diàleg –si no el monòleg– esdevé, tant en les comunicacions via *xat* com en les converses reals, l'únic constructor de la trama. Això li ha permès a Lluch jugar amb múltiples registres lingüístics i explorar el llenguatge de l'adolescent des de diferents situacions de comunicació: missatges de mòbil, converses en xats, en el bar fent una copa, en la comissaria de policia, etc.

Marc Candela

¡Que mala persona devia ser aquest senyor Korbes!

Els contes dels germans Grimm, no són només una joia de la literatura universal sinó que formen part del llegat cultural que aquests autors van deixar-nos, empesos per la voluntat de crear la filologia alemanya i de fundar això que coneixem com la lingüística moderna.

EL SEÑOR KORBES Y OTROS CUENTOS DE GRIMM

IL·LUSTRACIONS D'OLIVEIRO DUMAS

TRADUCCIÓ DE PEDRO GÁLVEZ

SELECCIÓ D'HERRÍN HIDALGO

155 PÀGINES

MEDIA VACA, VALÈNCIA, 2001

Fidels a la transmissió oral, aquests contes van ser recollits paraula per paraula de la veu de la gent gran, savis i sàvies habitants de la terra, gent que viu i treballa al camp i que manté la puresa de les coses. Són contes que pertanyen no només a la tradició alemanya sinó al conjunt de la humanitat. Ara teniu l'oportunitat de gaudir-ne gràcies a la reeixida traducció de Pedro Gálvez. L'editorial Media Vaca aposta per un producte excel·lent. Ens trobem davant el número 9 d'una col·lecció que fa les delícies de lectors i lectores. L'edat i la condició són coses que no hi compten. Es tracta només que us deixeu seduir per aquestes narracions de finalitat estètica i didàctica, amb la dosi exacta d'ironia i també d'una certa crueltat amagada entre línies (llegiu si no *El abuelo i el nieto*, per exemple). Són contes que reflecteixen la ingenuïtat de la gent més senzilla, que Oliveiro Dumas, per la seua banda, ha il·lustrat de manera admirable, barrejant els dibuixos amb fotografies, reproduccions que semblen fetes amb la tècnica del gravat, i retalls de diaris.

Teniu davant vostre un recull de vint-i-tres narracions, seleccionades per Herrín Hidalgo, bastides sobre l'estructura del conte popular. En canvi, us podeu oblidar de la Caputxeta Vermella.

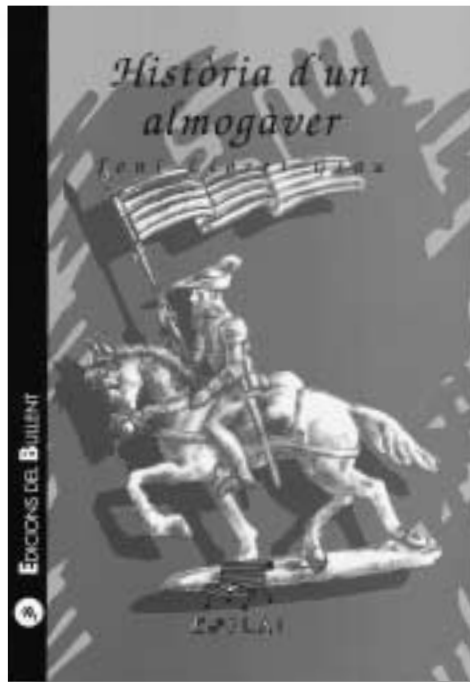
Hi descobrireu uns personatges insípidos i encantadors, ignorants i tendres, egoistes i ximplets, enginyosos i oblidadissos. En resum, una colla de perfils surrealistes que tan aviat us faran riure com plorar: la xiqueta descreguda i entremaliada que acaba convertida en tronc de llenya a la llar d'una bruixa, la història d'amor entre un gall i una gallina dignes dels millors Romeu i Julieta, la dona egoista que volia ser Déu... I els títols? «La bella Catrín i Pum Pum escandaloso», «Seis se abren paso por el mundo» o «Pajita, Carbón i Judía». Aquets textos, triats i traduïts amb encert, traspuen una bona factura, així com les imatges que els acompanyen, les quals demostren una dedicació primmirada, que té cura de tots els detalls. Tot plegat, un treball digne de ser rebut com una autèntica joia del panorama editorial actual. Un d'aquells llibres que mereixen una dedicació especial. Aplaudim el conjunt d'aquesta troballa, incloses les tipografies, Grail New Condensed i Czeska!

Begonya Mezquita

Història-ficció

En *Història d'un almogàver* Toni Lloret recupera un personatge destacat de la nostra història per tal de reconstruir un dels episodis històrics més apassionants del nostre país: la campanya de conquesta de les terres d'orient que van dur a terme els almogàvers.

HISTÒRIA D'UN ALMOGÀVER

TONI LLORET GRAU

COL·LECCIÓ «ESPLA», 25

149 PÀGINES

EDICIONS DEL BULLENT. PICANYA, 2001

Gràcies en bona part a la posició privilegiada que ocupem en primera línia del front els crítics literaris i els ressenyistes de llibres, alguns hem pogut detectar abans que cap altre lector àvid la proliferació aclaparadora en la nostra literatura de novel·les històriques i d'autors que opten per traslladar l'acció de les seues obres a èpoques passades. A més, la nostra condició de lectors *professionals* ens ha permés constatar abans que ningú que aquest interès sobtat a casa nostra per la novel·la històrica, per la història novel·lada o per la recreació ficcional d'uns fets històrics concrets és fruit del renaixement d'aquest gènere i dels seus succeïdants arreu d'Europa.

Si fem una ullada als prestatges de qualsevol llibreria comprovarem que, en efecte, la història torna a ser la protagonista d'un bon grapat de novel·les. I és possible que en una de les lleixes d'aquests prestatges trobem *Història d'un almogàver*, una novel·la dirigida a un públic jove, preadolescent i adolescent, on l'autor, Toni Lloret, ha sabut combinar l'acció trepidant dels relats d'aventures amb el gust per la descripció i el detall del gènere històric.

El llibre comença amb la troballa fortuïta en un castell d'un manuscrit del segle XIII escrit per Ramon Guillem, un

dels pocs almogàvers que van sobreviure quan acompanyaven Roger de Flor en el moment que aquest va ser traït i mort en terres gregues. La reproducció íntegra d'aquest document, on Ramon Guillem narra a manera de diari les gestes de la Gran Companyia d'almogàvers comandada per l'almirall Roger de Flor i de la qual ell en va formar part, ocupa la part central i més suclosa del llibre. De fet, la resta de la novel·la, és a dir, els capítols primer i últim, són perfectament prescindibles, i només tenen sentit si els entenem com un estratagema de l'autor per tal de fer més creïble l'autenticitat del manuscrit.

Comptat i debatut, podem dir que *Història d'un almogàver* no és exactament una novel·la prototípicament històrica, sinó un relat d'història-ficció, això és, la recreació lliure, i per tant subjectiva, d'uns fets històrics. El que vull dir és que ningú llija la novel·la com si es tractara d'un llibre d'història. La seua utilitat i la seua vàlua són purament literàries.

Sergi Verger

Misteri a la cúria

Les urpes del diable és una història de conspiracions que ens convida a un viatge pels corredors de la seu pontifícia del segle XIV. Ha arribat l'hora d'escollir un nou Papa i algú ha decidit intervenir-hi: un àngel exterminador del pecat o, tal vegada, «el maligne».

LES URPES DEL DIABLE

SILVESTRE VILAPLANA BARNÉS

COL·LECCIÓ «AUTORS D'ARA», 10

144 PÀGINES

MARFIL, ALCOI, 2001

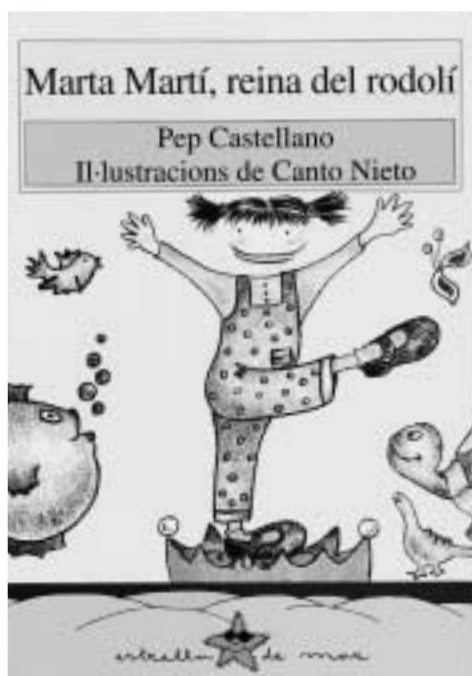
El metge i erudit Arnau de Vilanova serà l'encarregat de descobrir qui s'amaga darrere dels violents assassinats dels cardenals de la Cúria romana. Les morts estan signades amb les urpes del diable, una signatura sagnant i freda d'una figura fosca que ha volgut avançar-se al destí i es passeja pels corredors de la seu pontificia aplicant la seua particular justícia. Es tracta, doncs, d'esclarir si eixe diable és humà o no ho és. L'avinguda de l'anticrist potser està prop i aquestes podrien ser els primers senyals de la fi del món de la que Arnau de Vilanova, per a alguns considerat per això un heretge, ja s'ha atrevit a parlar-ne i a escriure'n. Vilaplana, a més de contar una història encisadora d'intrigues a la seu pontificia del 1303, realitza una recreació de la capital italiana del segle XIV. La misèria i a la vegada l'opulència de la ciutat romana són descrites amb paraules que són vertaderes imatges del contrast: la pesta, l'enveja, les sospites, les conspiracions –darrere i davant de la vinguda de cada nou papa– i els temors a l'arribada del «maligne». La tasca d'investigació no serà fàcil amb els ulls omnipresents de la Santa Inquisició, sempre vetlant per la integritat de les ànimes i també per la dels cossos dels cardenals, seccionats amb cruel-

tat extrema. El metge haurà d'investigar sense escodriñar les carns violentades pel maligne. Com diu l'autor, en ocasions la realitat supera la ficció. Potser aquest siga ún d'eixos casos. Allò cert és que els personatges d'aquesta novel·la són reals i que, en aquella època, el metge del rei Jaume II, Arnau de Vilanova, tot i que havia estat declarat heretge per la inquisició francesa, va ser cridat a Roma pel papa Benet XI. Morts n'hi va haver i acusats d'assassinat també. Amb Vilaplana el lector realitzarà un viatge privilegiat al passat medieval per assabentar-se del que, en la ficció o tal vegada en la realitat, va ocórrer. La por, el misteri, la ignorància, la traïció i l'ambició deambulen per la cúria. El lector, de la mà de Vilaplana, s'endinsa en el nucli d'una trama àgil que li atrapa la voluntat amb facilitat.

Anna Gimeno

La màgia de les paraules

Aquest és un llibre que parla i ens conta una de les aventures més divertides de la xiqueta Marta Martí quan comença a conèixer la màgia de les paraules i, sobretot, dels rodolins. La història és també una invitació a imaginar nous capítols.

MARTA MARTÍ, REINA DEL RODOLÍ

PEP CASTELLANO

IL·LUSTRACIONS DE CANTO NIETO

COL·LECCIÓ «ESTRELLA DE MAR», 16

80 PÀGINES

EDICIONS DEL BULLENT. PICANYA, 2001

Un llibre s'avorreix si ningú no el llegeix. Es queda a la prestatgeria desitjant que algú obriga les seues planes, li done una ulladeta i, tant de bo, li deixi aigua prop per beure. I aquest llibre no és diferent. Si s'obre, ell mateix ens conta com se sent i com és la seua protagonista. Ens presenta una xiqueta espabilada que es diu Marta Martí a la qual li agrada passar-se el dia fent rodolins. Entre rima i rima, s'adona de la màgia que tenen les paraules a les seues mans i, també, de com els rodolins la van embolicant a ella –i de retop al lector– en una sèrie d'encantaments que ha de desfer. Marta, una xiqueta desperta, independent i responsable, fa un rodolí de tot allò que diu, però cal anar en compte amb el que es diu perquè pot acabar esdevenint realitat. Ella mai no hauria imaginat que una dona podia convertir-se en fruita o un nas en una tomaca. Tot i això, tot el que veiem no és exactament el que sembla, per això mullar els llençols mentre dorms no ha de significar, exactament, que t'has pixat al llit, encara que així ho sembla.

L'autor, Pep Castellano, professional de l'animació infantil i juvenil, ha escrit un text que barreja el joc de llegir i el d'inventar, amb una protago-

nista propera i espontània que ens introdueix, a poc a poc, en una història desimbolta i, alhora, encisadora. Les il·lustracions en blanc i negre de Cantó Nieto, acompanyen un text que ens fa venir a la memòria algunes de les dites valencianes que, segurament, hem escoltat de boca dels nostres avis. I tot això, a través d'exercicis didàctics amb el llenguatge. Castellano parla de tu a tu al lector i el convida a seguir imaginant l'aventura, plena de màgia, de «la reina del rodolí». Un personatge, el de Marta Martí, que podria ser qualsevol xiquet o xiqueta i que, ben segur, a qualsevol xiquet o xiqueta li agradaria ser.

Contar la mort sense dramatisme ni sensibleria

El món infantil s'omple de jocs i tendresa però també d'experiències doloroses com la mort. Per això, Mar Cortina –autora del text– i Amparo Peguero –de les il·lustracions– han fet aquest conte precís: una manera sana i lúcida de mostrar l'inexorable als més petits.

ON ÉS EL IAIO?

MAR CORTINA

IL·LUSTRACIONS D'AMPARO PEQUERO

COL·LECCIÓ "EL TRICICLE", 25

20 PÀGINES

TÀNDEM EDICIONS. VALÈNCIA, 2001

La mort dels altres és una de les experiències més traumàtiques i difícils d'explicar-nos; també ho és per als més petits, que sovint la viuen amb un grau d'estranyament i desconcert proper al dels adults, però dins el seu món, sense entendre ben bé què passa. Amb un to precís, vull dir, sense caure en el dramatismes, la sensibleria ni en l'humor negre, Mar Cortina ha escrit *On és el iaio?*, un conte on una nena sent l'absència del seu avi i l'omple de preguntes que cada adult –mare, pare, iaia– respondrà d'una manera diferent. Mentre espera que l'avi torne d'un llarg viatge –és la resposta que més li ha agradat– li escriu cartes, li fa dibuixos i arreplega fulles i pedres per al moment de la retrobada. Però, dins seu, sent un cuquet que li fa adonar-se que no tornarà a veure el iaio mai més, ni en la seua engronsadora, ni fumant la seua pipa i és el moment on els éssers estimats omplen amb afecte, paraules i accions el buit explícit del mort: «Ara és el pare qui em du al parc, la iaia qui em conta aventures i la mare qui m'engronsa. Com feia ell».

Si esmentàvem la justesa del text, no podem estar-nos de parlar de les il·lustracions d'Amparo Peguero, precioses, acurades, tan mesurades que és difícil imaginar unes altres que reflectiren

millor la mirada infantil davant l'absència sobtada i de la mort. Són dibuixos fets amb llapis i guixos de colors –els estris de pintura que més a l'abast tenen els xiquets a casa i a l'escola–, de línies senzilles, que representen escenes claus en la presa de consciència i assumptió de la mort que viu la protagonista del conte: l'engronsadora buida; els moments de solitud, quan ella pensa on estarà el seu iaio; allò que la nena imagina (l'avi al cel en un estel?, en un núvol?, de viatge?); i l'instant en què, farta que cap resposta no la satisfaga, decideix «fer la caixa del iaio» amb fotos i cosetes de tots dos.

Il·lustracions i textos perfectament integrats en un conte que s'atreveix a parlar als infants –sense acudir a imatges religioses concretes, però sense renunciar als necessaris rituals– d'un dels nostres tabús més arrelats.

Arantxa Bea

Literatura per a infants, amb missatge

Que la literatura infantil pot ser un element magnífic per influir en l'educació dels infants és cosa coneguda de fa molt. Josep Gregori i Manuel Molins també ho saben i ens presenten dues històries al voltant de la tolerància i el respecte al medi ambient.

ROSEGÓ, EL RODAMÓN

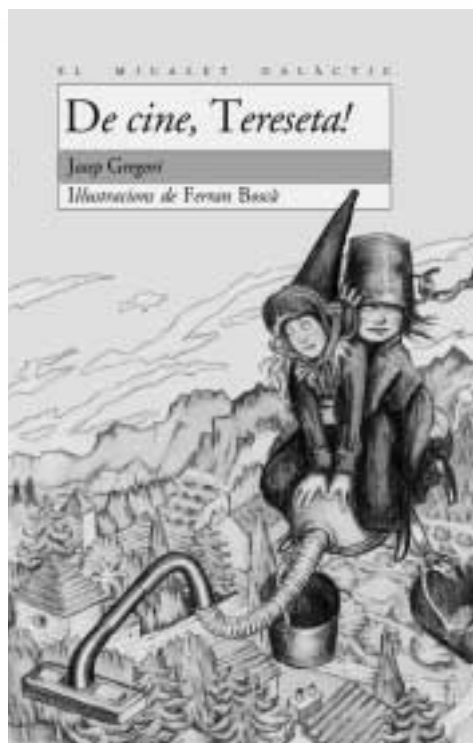
MANUEL MOLINS

IL·LUSTRACIONS D'ANTONI LAVEDA

COL·LECCIÓ «EL MICALET TEATRE», 20

81 PÀGINES

EDICIONS BROMERA. ALZIRA, 2001

DE CINE, TERESETA!

JOSEP GREGORI

IL·LUSTRACIONS DE FERRAN BOSÇÀ

COL·LECCIÓ «EL MICALET GALÀCTIC»

142 PÀGINES

EDICIONS BROMERA. ALZIRA, 2001

Amb *Rosegó, el rodamón*, la literatura infantil valenciana està d'enhorabona perquè es tracta de la primera incursió d'un dels pocs dramaturgs consolidats a casa nostra, Manuel Molins, en el gènere dedicat als més menuts. L'obra és un diàleg d'aprenentatge entre un home, orgullós i dominant, i un gos rodamon, independent i poc cultivat. L'un i l'altre hauran d'aprendre a respectar-se i a comprendre's per adaptar-se i poder dur una vida en comú que beneficia tots dos. L'obra tracta, encara que siga superficialment, temes candents de la nostra societat com ara la vida dels *sense sostre* o l'adaptació davant dels que són diferents; i sobretot destaca la necessitat de practicar la comprensió i el respecte per poder viure en societat. La presència de cançons per a ser interpretades pels actors, el número final amb l'aparició d'un grup de gossos cantors i la inclusió de números de circ garanteixen una posada en escena d'allò més divertida, tal com ens suggereixen les notes introductòries.

Per la seua banda, Josep Gregori ens proposa una nova història del seu personatge Tereseta la bruixeta, una bruixa infantil en una ciutat de bruixes i bruixots, Bruixència. En aquesta nova aventura, *De cine, Tereseta!*, el problema de fons és la incapacitat dels habi-

tants de Bruixència per solucionar el problema dels residus urbans que, a poc a poc, han saturat l'abocador del poble i comencen a resultar perillosos, ja que contaminen el medi i, fins i tot, produeixen un incendi.

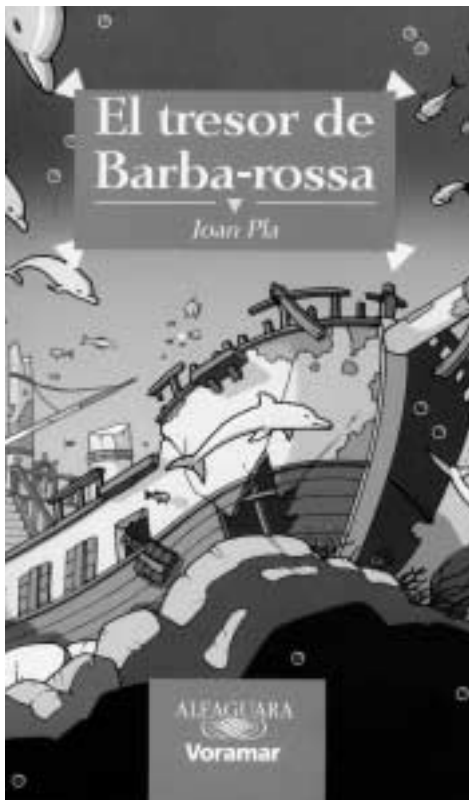
Una trama divertida al voltant d'uns perillosos productors de cine que han promès una falsa solució per al problema a canvi de la col·laboració del poble en el rodatge d'una pel·lícula, posarà de nou a prova la capacitat de Tereseta per solucionar situacions ben complicades. Haurà de viatjar de nou sobre la seua aspiradora voladora i enfrontar-se amb enginy als productors Gasiu i Golafre, G&G, disposats a tot per tal de guanyar diners.

En conjunt, el llibre resulta una narració amena que permet introduir temes de discussió amb els xiquets, especialment al voltant dels problemes de la contaminació urbana. El personatge de Tereseta la Bruixeta aconsegueix compaginar l'espai de la fantasia amb un altre molt més proper i real i serveix, així, de reclam per atraure l'interès dels lectors cap a problemàtiques ben concretes.

Jordi Sebastià

Mar endins

La mar és, per a molts escriptors, el lloc idoni on viure aventures i, per tant, l'espai perfecte on situar l'acció de les seues obres. Voramar ha publicat dos llibres, un d'infantil i un de juvenil, que podem encabir dins del subgènere d'aventures marítimes.

EL TRESOR DE BARBA-ROSSA

JOAN PLA

IL·LUSTRACIONS DE GINER BOU

113 PÀGINES

ALFAGUARA/VORAMAR. PICANYA, 2001

TRESOR DE CONTES

LLORENÇ GIMÉNEZ

IL·LUSTRACIONS DE CRISTINA DURÁN

69 PÀGINES

ALFAGUARA/VORAMAR. PICANYA, 2001

La mar, la immensitat dels oceans i els misteris que encara amaguen les profunditats submarines han estat des de sempre un element recurrent en la literatura de totes les èpoques i llengües. Les novel·les d'aventures estan plenes de pirates llegendaris i de corsaris coratjosos, de capitans intrèpids i de mariners gallards, de vaixells enfonsats amb les bodegues carregades de mercaderies valuosíssimes i de tresors perduts, d'illes desertes i de platges paradisiàques, de naufragis i de naufrags. Tot plegat conforma un món imaginari col·lectiu amb herois, mites i llegendes que tothom reconeix gràcies a determinades obres que s'han convertit en clàssics, però sobretot perquè aquestes obres han estat adaptades al cinema. Si tenim tot açò present, no ens hauria d'estranyar que alguns escriptors de literatura per a infants i joves trien la mar com a marc espacial de les seues obres. *El tresor de Barbarossa* de Joan Pla i *Tresor de contes* de Llorenç Giménez, tots dos editats per Voramar, són un bon exemple del que acabe de dir. El primer és una novel·la dirigida a lectors majors d'onze anys que barreja elements dels relats d'aventures amb d'altres que són més propis de les novel·les policiaques. L'acció transcorre a Dénia, concretament al

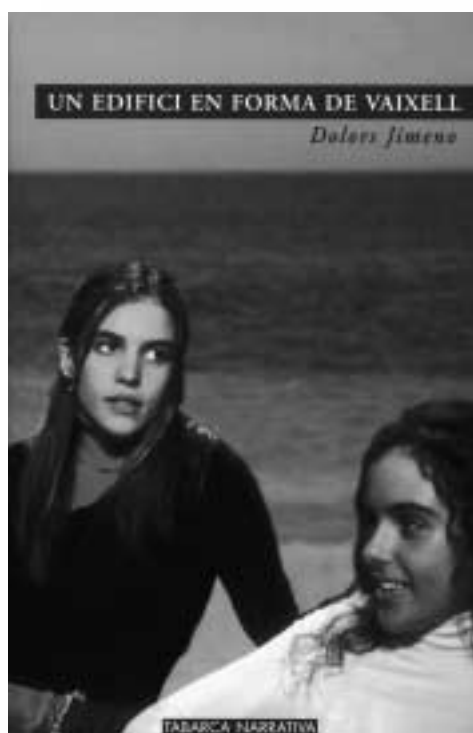
seu port i al tros de la Mediterrània que banya aquesta ciutat; i el protagonista és Enric, un jove que en acabar l'ESO decideix no continuar estudiant i fer-se pescador. La història gira al voltant de les passions que desperta la troballa d'un calze d'or que podria formar part del tresor que Barba-rossa va espoliar a la ciutat en una de les seues incursions a principis del segle XVI. Un relat, doncs, que compta amb tots els ingredients necessaris perquè la seua lectura siga entretinguda: misteri, suspens i algun assassinat.

Per la seua banda, *Tresor de contes* de Llorenç Giménez és un recull de contes molt breus, de rondalles rimades i de contarelles amb referències a contes populars clàssics. Si fem cas de les indicacions de la contracoberta i del llom del llibre, aquesta és una obra per a xiquets majors de set anys, però el seu contingut pot semblar una mica massa infantil per a nens d'aquesta edat. És clar que també és possible que l'haja llegit amb ulls d'adult i per això tinc aquesta impressió. Que un adult jutge un llibre infantil no deixa de ser una paradoxa. Això sí, una paradoxa inevitable.

Sergi Verger

L'aventura de l'amistat

Amb l'obra *Un edifici en forma de vaixell*, guardonada amb el premi Josep Miquel Guàrdia i Bagur, Dolors Jimeno ens apropa al món de l'amistat adolescent que naix entre tres joves personatges, amb importants qualitats humanes però ben diferents entre ells.

UN EDIFICI EN FORMA DE VAIXELL

DOLORS JIMENO

COL·LECCIÓ «TABARCA NARRATIVA», 21

90 PÀGINES

TABARCA LLIBRES. VALÈNCIA, 2001

El sentiment de l'amistat que apropa éssers ben diferents tot superant barreres racials, socials o polítiques, es troba al centre d'aquesta novel·la per a joves. En aquest sentit Dolors Jimeno ha creat una història senzilla que, tanmateix, permet al lector comprendre des de les primeres pàgines el significat de mots tan importants com ara amistat, solidaritat, respecte a l'altre o interès per allò que ens envolta.

L'acció comença a Xàbia durant un estiu que per a Elena, una de les protagonistes de la història, es presenta en forma d'interrogant: passarà quinze dies en un campament d'estiu i no coneix ningú. Només arribar, però, i de manera casual, trobarà Matilde, una noia amb qui compartirà la major part dels dies que hi passaran i de la qual esdevé amiga incondicional. La fi del campament arriba, el temps s'escgota i les dues joves, ara bones confidents, s'han de separar. Ho fan amb tristesa i esperen retrobar-

se un dia no molt llunyà. L'atzar fa que, sense voler-ho, perden tot contacte durant molt de temps de manera que l'una i l'altra comencen un procés de recerca per tal de reveure l'amiga del cor.

Acompanyem, doncs, Elena i Matilde a un viatge que les durà des de Xàtiva a València i des de Xaló a Anglaterra respectivament. Totes dues es buscaran i es recordaran amb nostàlgia en tot moment mentre les seves vides van canviant i nous sentiments, persones o situacions van apareixent.

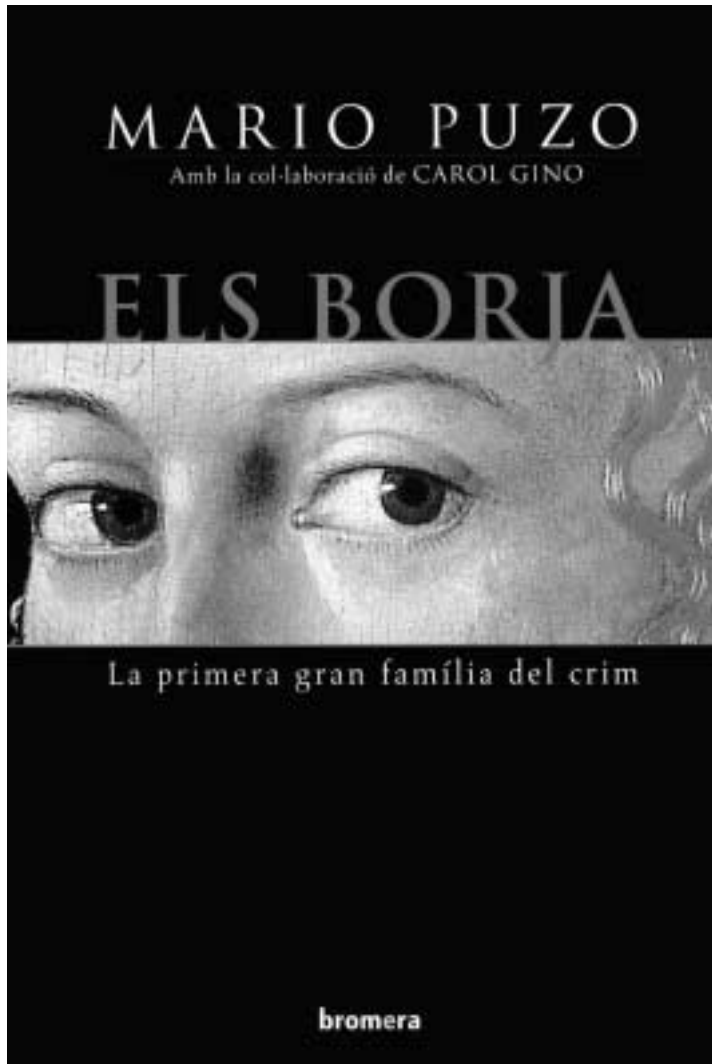
Un edifici en forma de vaixell conté diversos elements que són interessants i que poden ben bé captar l'atenció del lector o la lectora adolescent a qui va adreçat. En primer lloc, l'autora ha escollit un espai, València i comarques, que és ben conegut de tothom. Fins i tot, aquesta casa en forma de vaixell pot ser un motiu de descoberta si el lector arriba a esbrinar quin és i on es troba l'edifici de què parla la narració.

A més a més, aficions com la música, l'esport o la lectura són tractades de forma natural i compatible amb la resta d'activitats diàries de manera que les joves amigues poden compartir secrets o moments d'esplai així com instants de curiositat on, activitats que semblen tan llunyanes del jovent actual, com seria per exemple l'òpera, esdevenen mo-

tiu d'interés essent compartides des de punts de vista diferents. Ho veiem clarament a la narració quan Elena i Matilde comencen a parlar de Mozart per acabar comentant emocionades que una de les seves òperes, *La flauta màgica*, és una història molt bella on la música ajuda a entendre el significat de les paraules.

A tall de conclusió, s'ha de dir que el més rellevant d'aquesta obra és que l'autora ha aconseguit, amb una història senzilla sense grans pretensions ni cargolades reflexions existencials, crear una narració plena de matisos on l'amistat, l'estima i la comprensió tenen el seu just valor.

Maria Sirera i Conca

**El retrat d'una família valenciana,
forastera en Roma, llibertina i fascinant**

La novel·la de la saga dels Borja que estàvem esperant. Una apassionant crònica d'una família tan denigrada com temuda, i d'una època en què la moral deixava pas a la raó d'estat.

Mario Puzo (Nova York 1920-1999) és autor d'una sucosa nòmina de *bestsellers*: *El Padrino* (1969), *La arena sucia*, *Los tontos mueren*

(1978), *El siciliano* (1984), *La cuarta K* (1991), *El último Don* (1996) i *Omertà* (2000). A més de guionista de pel·lícules com *Cotton Club* o *The Godfather*. Abans de morir, l'autor de *Manhattan* va donar un grapat de fulls de *Els Borja* (*The family*) a la seua dona Carol Gino i li va demanar que l'acabara. Regan Books oferí un milió de dòlars als hereus pel material. El grup Planeta s'adjudicà els drets per a l'explotació en castellà en 250 mil dòlars. L'Editorial Columna i Bromera han fet una bona inversió per oferir la novel·la al públic que llegeix en català. Mario Puzo treballava des de 1991 en aquesta novel·la. Havia creat un món narratiu de gàngsters italoamericans que inspiraren un gènere cinematogràfic que recaptà xifres astronòmiques per a Hollywood.

El relat se situa en el s.xv en ple renaixement i presenta els Borja com la primera família mafiosa de la història. Els nobles valencians, maquiavèlics, són cèlebres pel poder aconseguït en l'església i la política; i per la seua vida llibertina i donada a l'avarícia, l'assassinat i l'incest. La trama comença quan el cardenal Roderic Borja manipula les

ELS BORJA. LA PRIMERA
GRAN FAMÍLIA DEL CRIM

MARIO PUZO AMB
LA COL·LABORACIÓ DE CAROL GINO

COL·LECCIÓ «L'ECLÈCTICA», 79

512 PÀGINES

EDICIONS BROMERA. ALZIRA, 2001

eleccions papals en 1492 per convertir-se en el papa Alexandre VI. Decidit a perpetuar la seua nissaga en el poder, designa el seu fill Cèsar

cardenal i porta endavant una estratègia per anar lliurant-se dels possibles rivals. Després d'un planejat incest entre Cèsar i la seua germana Lucrecia. Alexandre VI estableix aliances per casar els seus fills amb els de les famílies més poderoses de França i Espanya. Però Cèsar enveja el càrrec del seu germà Joan i prefereix ser capità dels exèrcits vaticans, mentre que Lucrecia somia en un matrimoni per amor. Així era el món d'Alexandre VI, el papa Borja i la dels seus fills Cèsar, Joan, Lucrecia i Jofre. El retrat d'una família valenciana, forastera en Roma, llibertina i fascinant.

Després del darrer, *Omertà* (2000), durament criticat però pel qual els estudis Miramax pagaren dos milions de dòlars i que va estar algunes setmanes en la llista de *bestsellers*, l'expectació per aquest és gran i sembla que li esdevindrà una sort semblant.

Francesc Collado

Las víctimas tienen la palabra

Aunque sea por el breve momento que dura la novela, tiene la palabra una de las muchísimas víctimas anónimas de la guerra entre palestinos e israelíes. Se trata de un libro escrito con tanta tinta como sangre para contar los horrores de quien pierde todo lo que tiene.

A CIELO ABIERTO

PILAR SALAMANCA

PREMI DE NARRATIVA CIUTAT DE VALÈNCIA 2000

COL·LECCIÓ «NARRATIVES», 4

215 PÀGINES

ALGAR EDITORIAL. ALZIRA, 2001

En el diálogo internacional acerca del conflicto entre Israel y Palestina, todos parecen opinar excepto los verdaderos sufridores de esta guerra. Siempre se dice que los civiles son las auténticas víctimas de cualquier guerra, pero siempre terminan por contarla y hacer justicia las autoridades pensadas para ello. Pilar Salamanca pretende dar voz a los sujetos que nunca la han tenido, a los personajes anónimos que sólo se dan a conocer en el triste momento de engrosar la lista de muertos o heridos.

A cielo abierto es una novela –casi un documental, por las fechas y por la atrocidad de lo que se cuenta– ambientada en la Palestina de después de la II Guerra Mundial, en los últimos años de control británico de la zona. La protagonista de la historia es una mujer que sobrevive al horror de ver su familia asesinada y su pueblo arrasado por tropas judías.

El libro es una clara denuncia de los excesos cometidos –y ocultados– por el pueblo israelí hacia unos pueblos árabes que han sido tradicionalmente presentados como invasores y terroristas. El problema de escribir una novela sobre un tema tan comprometido y delicado como éste es que resulta muy fácil abandonar la trama para hacer salir a la superficie la opinión del escri-

tor y dedicarse a hacer balance sobre todo lo sucedido. En este caso me parece evidente que la autora cae en esta trampa. Aunque es inevitable que ciertos personajes tengan algún parecido con el escritor, lo que hay que tratar es de no dejar la novela para ponerse a decir verdades sobre la realidad. Y más en un asunto tan complejo como el de las víctimas en la historia. Es cierto que la imagen presentada por el cine estadounidense –pobres judíos, sin tierra propia y eternamente amenazados– no es del todo real. Pero tampoco creo que sea justa la versión presentada por Pilar Salamanca, donde los palestinos son pobres campesinos con una vida pacífica y familiar, meras víctimas de soldados ingleses desalmados. Desgraciadamente, en la historia no parecen haber buenos y malos, sino gente armada y fuerte y víctimas desarmadas y débiles.

Dejando aparte el tema de la interpretación histórica, *A cielo abierto* está escrito con un buen estilo, poético en ocasiones, dejándose notar, además, el profundo conocimiento que tiene la autora de aquellas tierras. Se trata de un buen y original acercamiento a un país que muchos desconocemos profundamente.

Vicente Abril

El llenguatge dels sentits

Isabel-Clara Simó ens ha sorprés amb la seua darrera creació –que diuen que sempre és la millor, justament perquè és l'última. I dic ens ha sorprés per la fresca actualitat amb què apareix davant nostre aquest univers femení, d'acord amb el present globalitzador i ple de contrastos que vivim.

HUM... RITA! L'HOME QUE ENSUMAVA DONES

ISABEL-CLARA SIMÓ

PREMI ANDRÓMINA DE NARRATIVA 2001.

XXX PREMIS OCTUBRE

EDITORIAL TRES I QUATRE. VALÈNCIA, 2001

L'últim Premi Octubre de novel·la ens arriba en el moment més ple de la carrera d'aquesta dona. Es confirma, doncs, que per a la narradora alcoiana, fer novel·les és bufar i fer ampolles, en el sentit més lloable de l'expressió.

Una dona madura viatja de Barcelona a València (via Euromed, no hi falta detall!) per trobar-se amb unes amigues, antigues companyes d'escola. Un fet sorprenent canviarà le seues expectatives i obligarà la Isabel a romandre durant tota la nit a l'hotel on s'hostatja, presonera d'unes paraules. Això per començar. Aquesta és la narració lineal que serveix de xassís de la novel·la, narració en la qual aniran desgranant-se les frustracions d'una dona gran que encara no accepta el pas del temps ni la decadència de les coses. Una dona gran que, finalment, trobarà una porta oberta.

Un plec de fulls malgirbats, un manuscrit trobat en un contenidor servirà de

missatge en una botella, ofereix a aquesta dona en perill de naufragi personal la possibilitat d'entrar en un món desconegut i fictici, perquè un narrador invisible li l'ha ofert. De manera intermitent, comencen a desfilar davant Isabel, la protagonista (l'autora real!), convertida ara en lectora, una sèrie de personatges encapçalats pel Fael, un rodamón que es guanya la vida venent petits objectes que ell fabrica, i que té el do de captar totes les olors del món, per insignificants que siguin, eix sobre el qual volta la seua vida sencera. Fael coneix la Rita i amb ella viu una història d'amor i sexe d'allò més original. Rita és una contorsionista cambotjana que Fael troba en un circ i amb qui descobreix que per tal de comunicar-se –Rita és sorda– de vegades no calen les paraules. El llenguatge dels sentits és bastant més efectiu.

I aquesta és la història dins la història. I és en aquest joc de cercles concèntrics, de narradors i de lectors que es multipliquen, que la Simó ret el seu homenatge personal a la dona, al perfum –l'increïble món de les olors que ja ens va regalar Patrick Suskind i que ara reprenem–, al circ, a la literatura, al seu poble Alcoi, als firaires, a les bibliotecàries, i a un llarguíssim etcètera. I, sobretot, al sexe.

El recurs del manuscrit trobat permet l'autora de trencar el fil ací i allà per reprendre'l més tard. També li facilita entaular un joc d'homenatges a autors de la literatura universal (Carner, Estellés, Baudelaire, Catul, Marcial...), a través de cites que esquitxen el discurs ara i adés, interrompre la narració i deixar-nos amb la mel a la boca, fer anotacions a peu de pàgina i dur-nos per on ella vol. Tot plegat, un treball narratiu ben enquadrat, les peces del qual encaixen amb una precisió quasi perfecta, i condueixen el lector i la lectora al cor del laberint. En un termini de temps tan curt com el que abraça una nit d'insomni, i en un espai tan entranyable com és el barri vell de València, viatgem cap a un dur desenllaç de la mà d'una narradora, observadora dels fets i protagonista, i que ens mostra, com aquell qui trau el conill de dins el barret, la generositat d'una història d'amor.

Begonya Mezquita

De la música concreta al dogma

L'editorial Pre-Textos ha publicat el guió de la pel·lícula *Dancer in the dark* del cineasta danès Lars von Trier. A més, el llibre aplega una col·lecció de fotogrames de la pel·lícula, les lletres de les cançons de Björk i –cosa que agradarà als puristes i als cinèfils més abrandats– els títols de crèdit.

BAILAR EN LA OSCURIDAD

LARS VON TRIER

TRADUCCIÓ DE DAVID DE LA FUENTE COELLO
I LUIS CAYO PÉREZ BUENO

COL·LECCIÓ «LETRAS DIFERENTES», 13

EDITORIAL PRE-TEXTOS / FUNDACIÓN ONCE, VALÈNCIA, 2001

El 1916 el músic futurista Luigi Russolo (1885-1947) va dirigir un concert a Milà durant el qual van sonar els més variats i insòlits sons de la vida real: canonades d'aigua, motors, engreixadores, rodes, hèlixs, manxes i xiulets. Malgrat el rotund fracàs d'aquest concert *sui generis* –fins i tot hi van haver ferits–, l'experiència va desinhibir ulteriors experiments. Del sorollisme de Russolo es va fer ressò, ja a la segona postguerra, l'anomenada música concreta, l'essència de la qual consistia a ampliar els sons dels instruments de l'orquestra amb una organització rítmica i tímbrica dels sorolls manlevats directament de la realitat. Els artífex d'aquest moviment van ser Pierre Schaeffer i Pierre Henry. El famós «Concert dels sorolls» de Schaeffer, *interpretat* a París el 1948, partia d'un disc bandejat en què Sacha Guitry recitava *Sur les lèvres* (el disc havia estat bandejat perquè s'inclouïen les veus i la tos del públic).

Del sorollisme futurista de Russolo i de la música concreta de Schaeffer i Henry es nodreixen, si més no com a precedents històrics, les cançons que Björk interpreta en el musical *Dancer in the dark* de Lars von Trier, el guió del qual ha estat publicat per l'editorial Pre-Textos. Val a dir que aquesta influència no és pas casual: obeeix a la voluntat de

la compositora islandesa per captar les potencialitats musicals de la natura en estat brut: el so que generen un picar de mans, un badall indissimulat, el cruixir d'una màquina, l'espetec d'una porta amb les frontisses rovellades, el fregament d'una agulla sobre un disc ratllat, el moviment rítmic d'un tren... I el gust per aquest recurs artístic que consisteix a integrar en una cançó els sorolls ambientals i l'artifici de la composició musical ens porta necessàriament a la manera de fer del director danès Lars von Trier: al capdavant, tots dos miren de trencar l'artificiosa separació entre la natura i la creació artística. La realitat forma part de la ficció, i la ficció deixa de ser la sublimació inversemblant que inspirava aquells musicals insofribles de tota la vida en què Fred Astaire apareixia de sobte envoltat per una coreografia de ballarins estúpidament disfressats. A *Dancer in the dark*, Lars von Trier hi aplica algunes de les directrius del *dogma*, un moviment cinematogràfic que ens torna les virtuts de la realitat en forma de cel·luloide.

Juli Capilla

Altres mons, altres éssers

Sis relats fantàstics componen *Ciutats de l'impossible*, de l'escriptora i llibretera Sílvia Tarragó Castrillón (Sant Andreu, Barcelona, 1968): sis universos de ciència ficció i ambientació gòtica que agradaran als incondicionals del gènere.

CIUTATS DE L'IMPOSSIBLE

SÍLVIA TARRAGÓ CASTRILLÓ

COL·LECCIÓ «LLETRA LLARGA», 5

118 PÀGINES

BROSQUIL EDICIONS. VALÈNCIA, 2001

Sovint les narracions fantàstiques i de ciència ficció resulten atractives perquè especulen sobre el futur de la humanitat –desapareixerà el planeta Terra?, es faran viatges interestel·lars amb la facilitat i la freqüència que ara es fan els intercontinentals?– o perquè inventen universos paral·lels al nostre on, per exemple, els cavalls volen, els sacerdots dominen els esclaus humanoides en una civilització summament jerarquitzada, i els éssers immortals arrossegueu per la vida el seu secret i una certa nostàlgia de la caducitat. Aquestes i altres històries explica Sílvia Tarragó a *Ciutats de l'impossible*, sis relats on l'autora mostra la seua habilitat per crear i fer avançar una trama amb un procediment narratiu que li dóna prou bons resultats: es tracta d'alternar, dins de cada conte, dues línies argumentals que conflueixen al final, com a «El Temple», on, d'una banda, es narra la revolta dels guàrdies Sem encapçalada per Atió i, d'altra, la història de Lia, sacerdotessa que escapa a un planeta proper i de la mà de la qual descobrim la farsa sobre la qual se sustenta el poder de la seua casta. O a «Reencontres», on es relata l'origen i vida d'Helena –l'edat de la qual queda difosa rere la seua aparença de dona de trenta anys– alternat amb l'encontre

amb Pau i el silenciós reconeixement mutu a l'estació de França de Barcelona. Les històries transcorren en ambients foscos, humits, misteriosos, coberts d'ombres i de boira –pantans, fang, fum, pluja– i on trobem els animals característics dels contes gòtics: gats esmunyedissos i invasions de caragols i gripaus; això passa a «La ciutat del llot» –al meu parer un dels contes més reeixits del recull– on Karl, el protagonista, inverteix gran part de la seua vida a satisfer una obsessió que arrossega des de ben petit: descobrir l'antiga ciutat de Drínia.

Tanmateix és el desenllaç, peça fonamental en tot relat breu, la part més feble d'aquestes narracions: de vegades, el final no està a l'altura de les expectatives creades en la història, com ocorre a «El gra de blat», «Les àligues perdudes» o «Reencontres». Amb freqüència, malgrat les injustícies terribles que dominen els diversos móns, l'autora deixa una porta oberta a l'esperança.

En conjunt, el llibre no aporta gran cosa al relat fantàstic i de terror però pot agradar als incondicionals del gènere.

Arantxa Bea

De possessions i altres dimonis

El Dibbuq, què voldrà dir? —es demanarà el lector. Paraula mig màgica i endimoniada, dóna títol a la novel·la gòtica amb què Leopoldo Azancot ens transporta a la ciutat de Toledo, a mitjans del segle XV, quan cristians i jueus deixaven de conviure en pau.

EL DIBBUQ

LEOPOLDO AZANCOT

276 PÀGINES

EDITORIAL PRE-TEXTOS. VALÈNCIA, 2001

M'atreviria a dir que *El Dibbuq* és un llibre de poció, amb els ingredients necessaris per convertir-se en un petita joia literària de novel·la gòtica. A la ciutat de Toledo, a principis del segle XV, la comunitat jueva reclama l'ajut del rabí Elizier per anar a l'encontre i a l'ajuda d'Azriel ben Yehudah, membre d'una de les famílies jueves més riques i intel·lectualment prestigioses qui, tancat en una torre, enviait per l'ànima d'un mort —el *dibbuq*— viu posseït per la seua mare, a qui reconeix com a manifestació divina del Messies. Azriel, confós entre el «jo sóc tu i tu ets jo», ha foragitat de la seua vida l'ordre i l'amor de la seua dona i dels seus amics, i ha provocat que el rumor de l'arribada del Salvador s'estenga per la ciutat, semblant el pànic i l'expectació.

Al Toledo medieval, una ciutat laberíntica, «por cuyas callejuelas quizá deambularía ahora el *dibbuq*, entre turbados silencios y pavores», corren temps perillosos. Els cristians antisemites amenacen amb avalots davant l'arribada del Messies. El terror s'ha apoderat de la ciutat en una espera lenta, on el rabí Elizier comença les seues indagacions i s'entrevista amb les persones properes a Azriel —com un del millors detectius de Chandler o Hammett.

Azancot ens ofereix la crònica, força documentada, d'un moment històric crític, en una novel·la policíaca d'excel·lent construcció: la foscor de la torre en ple-

na nit, les passejades lentes per carrers buits i silenciosos, les converses i reflexions en solitari dels personatges. Des del començament, en què el narrador explica al lector què ocorre quan apareix un *dibbuq*, la por i el suspens envaeixen els racons de la juevia i dels barris cristians de Toledo, un univers de dues cultures i religions, on la jueva —la més llunyana per al lector d'avui— és presentada com un món modern de reflexió, afecte, respecte i comprensió entre homes i dones, davant de la constant exaltació cristiana, que, encesa per les arengues de l'església catòlica, busca justícia i venjança.

Finalment i feliç, el diàleg sorgirà entre Elizier i l'arquebisbe de Toledo, qui impedirà una carnisseria durant la celebració de la Setmana Santa, el *Pesaj* jueu. Una vegada la pau s'apodera de la ciutat, Elizier i Azriel es retrobaran de nou al torreó, on el rabí —amb tot allò descobert— exorcitzarà el seu amic en un moment de màxim dolor.

L'editorial Pre-Textos publica ara un gran encert literari, que —siga dit de passada— permet una lectura psicoanalítica en tractar temes com l'amor-possessió i la bogeria. A més d'altres motius universals, com la família o la tolerància entre móns diferents en un mateix espai. Aspectes avui més candents que mai, no troben?

Lourdes Toledo

La iniciativa encesa del plaer

L'any 2000 va ser l'any de la confirmació de Vicent Pallarés (Barcelona, 1951) com a narrador consolidat, amb el llibre de relats *El pes mosca* i la novel·la *L'Heretgia amagada*. L'any passat, amb *Evasions efímeres*, va guanyar el premi de literatura eròtica més prestigiós de la literatura catalana.

EVASIONS EFÍMERES

VICENT PALLARÉS

PREMI DE LITERATURA ERÒTICA LA VALL D'ALBAIDA, 2001

COL·LECCIÓ «LECLÈCTICA», 80

128 PÀGINES

EDICIONS BROMERA. ALZIRA, 2001

S'equivocava Ray Bradbury quan va dir a la seua novel·la *Fahrenheit 451* que aquesta era la temperatura en què el paper es volatilitzava, sobretot perquè Vicent Pallarés demostra que la literatura eròtica pot ser una febre inabastable que encén el racó més amagat de la imaginació del lector. Pallarés, que ja havia apuntat proves del seu saber fer en aquest camp en *Provatures* (1997) i en algunes pàgines de *L'heretgia amagada* (1999), remarca ara com aquest tipus de discurs no consisteix sempre a arribar «a aquell punt on l'esclat definitiu es fa inevitable», sinó que la intriga narrativa cal sembrar-la de dubtes, curiositats, desconfiances i atzars; tan importants en l'acció com les descripcions explícites que, tot siga dit, en cap moment no deixen decebut el lector. Els relats són plens de sospites que inflamen l'erotisme que transmet la dona del narrador, de llépols regals amb que s'haurà de coronar l'acció de la segona història, de la humida sort que encén un viatge d'autobús, de la passió assedegada dels amants, del regal d'un lladre jove o d'un diàleg sobre velles i noves experiències. Convé ressaltar també la interessant iniciativa femenina que des de la primera història puja graus fins el darrer encontre —aquesta vegada per dupli-

cat—, en el qual aquesta resulta encara més important del que semblava al principi. Aquesta incoació, a més, lliga les diferents veus narratives amb la de l'autor que ja a la dedicatòria que enceta el llibre avisa com «l'espontaneïtat femenina» és declaradament la que engega els arguments del esdeveniments. I a aquest curiós desig cal afegir també el contrapunt subjectiu que rondina pels pensaments dels protagonistes i que planteja situacions ja força xocants i amb un somriure de picardia anticlimàtica (esperma/mosquit; plaer/set) o de dubte final obert a la interpretació de les diverses possibilitats que provoquen un accident de trànsit. Fins i tot l'espai, que no sol ser remarcable en aquest gènere de novel·la, en aquesta ocasió destaca per ser decididament valencià; clar que dins d'aquesta geografia es focalitza, com una mena de zoom necessari per tal de crear una atmosfera més íntima, ja en cotxes o en autobús, ja en les cases particulars. Vicent Pallarés, per tant, ha bastit un ramell d'històries suggeridores, contades amb una ironia i una passió, que empenyen la carnositat encesa de les paraules cap al nus libidinós del lector, amb un resultat força definitiu.

Pasqual Mas i Usó

Estropear la vida

La escritora italiana narra la historia hermosa e íntima de unos personajes que con los años irán enterrando su alma para hacer más soportable su existencia. El recorrido por las vidas de estos seres tiene lugar en la Italia de provincias, antes, durante y después de la llegada del fascismo.

LAS PALABRAS DE LA NOCHE

NATALIA GINZBURG

TRADUCCIÓ D'ANDRÉS TRAPIELLO

COL·LECCIÓ. «NARRATIVA CONTEMPORÁNEA», 4

126 PÀGINES

EDITORIAL PRE-TEXTOS. VALENCIA, 2001

Es un relato concentrado y conciso de Natalia Ginzburg con el que la editorial PreTextos ha querido obsequiarnos. La cuidada edición y conmovedora nota de agradecimiento del traductor, Andrés Trapiello, nos anticipan que algo sutil y entrañable ha caído en nuestras manos. Y así es. *Palabras de la Noche* es un relato original e inteligente sobre historias concretas de hombres y mujeres; y el paso del tiempo. Ginzburg crea en estas páginas el universo propio que caracteriza a algunas de sus otras novelas, personajes imaginados con vidas que transcurren en lugares inventados pero reconocibles, e historias que trascienden el microcosmos en el que han sido creadas. En esta ocasión, la autora se sirve del relato en primera persona de una mujer de veintisiete años para pasear por la cotidianidad de un pueblo de provincias italiano y relatarnos la historia de una familia pequeñoburguesa. Con precisión y sencillez una mujer, la joven narradora, desmitifica el mundo en el que se desarrolla su vida y retrata las vidas rotas de la familia del tío Balotta en el transcurso de los días y los años. El relato se condensa en el mundo de lo cotidiano y concreto. Con ritmo envolvente y sin pausas, se suceden las historias de cada uno de los protagonistas y la descripción de la envoltura en la que

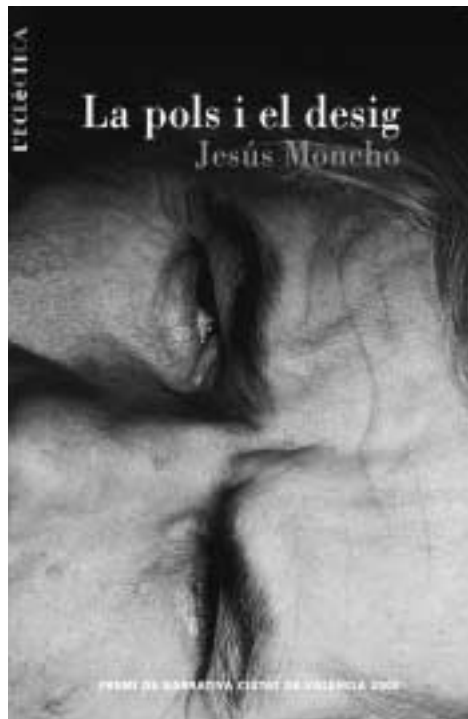
se desenvuelven estas vidas diversas. La Casetta, Le Pietre, Castel Piccolo, y otros espacios creados por la imaginación de la autora, son lugares con memoria que pesan sobre los personajes que pueblan el relato. De manera delicada y sin dolor, Ginzburg nos muestra el desgarramiento interior de Elsa, quién al convocar las vidas de esa otra familia recupera la lucidez sobre la suya propia. Diálogos concentrados y sencillos tratan a cada uno de estos antihéroes, cuyas creencias, ideas y afiliaciones, socialistas o fascistas, son etiquetas que cambian a medida que se desplazan sus necesidades interiores. Las palabras puestas en sus bocas, a veces látigos, a veces lágrimas, son reveladoras de su parte más íntima y humana.

Es cierto, tal como nos previene Ginzburg, que se llega a amar a cada uno de estos personajes como si fueran reales. Y qué decir de ese final que nos remite al principio de la novela, pero imposible sin esas ciento veintisiete páginas, hermosas y concentradas. Tal como afirmará uno de los personajes: «Le ocurre a mucha gente. Una persona, en un momento determinado, ya no quiere enfrentarse con su alma. La esconde, porque tiene miedo de no encontrar fuerzas para vivir».

Teresa Villarroya

Un personatge de llegenda

La novel·la de Jesús Moncho, guanyadora del Premi de Narrativa en Valencià Constantí Llombart 2000, recrea l'agitada vida d'un dels rodors de més renom de la Marina Alta en un període de revolta i d'ideals irrealitzables.

LA POLS I EL DESIG

JESÚS MONCHO

COL·LECCIÓ «L'ECLÈCTICA», 78

300 PÀGINES

EDITORIAL BROMERA. ALZIRA, 2001

Sempre s'ha dit que la realitat supera la ficció i, així, les històries més increïbles, les més originals, poden tenir una procedència d'allò més propera. La novel·la que ara comentem se serveix, precisament, d'un col·lectiu tan mitificat, i, a la vegada, tan real, en el passat més recent de les muntanyes valencianes, com és el dels rodors o bandolers. Anys enrere, aquests *outsiders* se serviren del seu coneixement meticulós de les contrades més inhòspites, de les sendes més solitàries, però també dels camins més transitats per sobreviure clandestinament, al marge d'una societat en la qual ja no tenien cabuda. El tema dels bandolers desperta a *La pols i el desig* la curiositat acadèmica d'un universitari mallorquí –l'existència narrativa del qual dura escassament un capítol–, que viatja fins a Pedreguer per conèixer de primera mà la història del personatge central de la novel·la: Josep de la Tona. Aquest preàmbul innecessari dóna pas a una novel·la on destaca el treball etnogràfic, el coneixement històric d'una època i la recuperació d'un lèxic ric, precís i adequat a la matèria narrativa, tot això en detriment de la consistència novel·lística d'uns personatges i d'uns esdeveniments que tenen un regust massa historicista i massa poc literari.

Els fets transcorren en una vintena d'anys, durant la segona meitat del segle XIX, un període que se'ns dibuixa convuls i problemàtic per a la història en majúscules –a la qual s'hi fa una referència constant, amb els noms dels monarques i dels generals espanyols de l'època. La història local, però, és la gran protagonista de la narració, i no debades trobem al final del llibre un mapa detallat de la geografia novel·lesca. La transformació progressiva de Josep de la Tona, líder local dels llauradors i conreadors de panses, en un bandoler revolucionari, en un proscrit, queda diluïda enmig del repertori de costums i tradicions de l'època i de personatges irrelevantes. La profunditat psicològica d'un personatge tan reconegut a nivell històric i tan important a nivell narratiu se'ns presenta escadusserament en curts monòlegs encastats en la narració principal, i la seua història amorosa amb Francesca no arriba a ésser més que un esbós benintencionat. El lector pot trobar en la novel·la el rigor del document històric, la intensitat del treball lingüístic i l'indici indiscutible de les possibilitats de ficcionalització del bandoler de la Marina.

Isabel-Clara Moll

Morts vivents

Embolcallat per cites de William Blake, de Joan Vinyoli i de Samuel Beckett se'ns presenta l'últim Premi Ciutat d'Elx de narrativa, més preocupat per retratar l'existència de gent morta en vida que no per bastir una trama policíaca entorn d'un cadàver.

L'HOME MORT

ALFONS CERVERA

COL·LECCIÓ «NARRATIVES 314», 68

PREMI ANTONI BRU DE NARRATIVA CIUTAT D'ELX, 2001

200 PÀGS

EDITORIAL TRES I QUATRE. VALÈNCIA, 2001

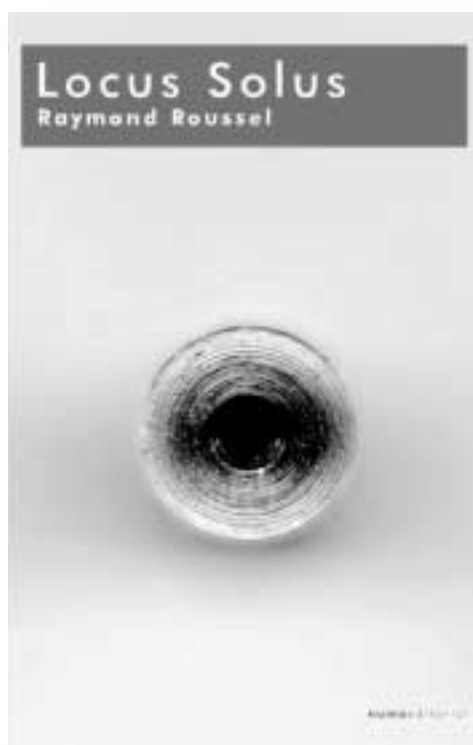
Cervera diu que *L'home mort* no és una novel·la policíaca... i s'agraeix, perquè ens estalvia la decepció de pensar que ho és i equivocar-nos. Almenys ara sabem què ens espera: un text que agafa els elements més superficials del policíac per fer *una altra cosa...* sense cap trama. Com altres que han guanyat aquest premi, vaja. Però també hi ha novetats. D'entrada, ja sobta una portada on el nom del premi és molt més gran que el títol del llibre. Al revers hi ha una fotografia de l'autor, de grandària natural, que ens mira tot somrient; em van preguntar si estava llegint una biografia de Camilo Sesto, ho jure. I, ja dins la novel·la, no importa qui ha mort l'home ni per què —només un gos ho sap—, sinó el retrat cru i descarnat de gent que viu com si estiguera morta. El mateix policia —un tipus tan vulgar que obri les botelles de cervesa amb la boca—, la seua dona, l'empleat d'una gasolinera pròxima al lloc del crim... El text està escrit de pressa, dominat pels tòpics *progres* —sempre a favor de la dona, sempre en contra de la TV, etc.— i els signes de puntuació apareixen i desapareixen per art de màgia: ara n'hi ha i ara no, com els diners del meu compte corrent. Tot plegat fa la sensació de llegir una obra dels experimentalistes valencians de trenta anys enrere, i tornem a mirar el revers del llibre i no és difícil imaginar a Cervera

cantant el *Give Me The Seventies* amb Carlos Jean. Però els nombrosos errors, al meu parer, no són justificables per cap estil: «alguna lloc», «una cometa de color blau», «n'hi hauran putes», «erts com a pals», «els dos a l'hora»... O les pàgines erròniament en blanc, de les quals gairebé no em vaig adonar perquè, la veritat, amb l'estil de Cervera ja no sabia si allò era deliberat o no. I és un estil, sens dubte, capaç de produir bones imatges: «Els esquelets vivents de les fotografies» o «les volutes humanes [...] per les xemeneies del fons». Ara bé: una novel·la on els policies diuen coses com «a l'acadèmia ens ensenyen a traure deduccions en casos misteriosos», o deixen anar de viatge una sospitosa amb la promesa que tornarà d'ací a «dos o tres dies», no és gaire defensable; ni dins del «gènere» ni fora. Fins i tot les bromes de Cervera que *coincideixen* amb les d'altres novel·listes valencians —aquests sí, «de gènere»— acaben cansant: «L'hotel ple de gent. Homes i dones. I les putes? / No les distingeix, li diu a l'amic. / Compte, no et vages a equivocar i li fiques mà a la dona del director general»; i després: «No sé per què t'ho dic, com si els gossos poguéreu distingir entre una dona puta i les altres». O entre un home mort i la cambra d'acer que l'acull.

Felip Tobar

Un alarde de imaginación literaria

Locus Solus es el nombre que recibe un extraordinario parque al que son invitados un grupo de amigos. El propietario de tan singular lugar es un estudioso y acaudalado caballero, Martial Canterel, que se ha dedicado a recoger lo que él considera siete auténticas maravillas que le sirven para llevar a cabo sus investigaciones y experimentos.

LOCUS SOLUS

RAYMOND ROUSSEL

COL·LECCIÓ «NUMA», 6

269 PÀGINES

NUMA EDICIONES. VALÈNCIA, 2001

Un millonario y estudioso caballero francés invita a un grupo de amigos a que conozcan el lugar en el que vive a las afueras de París, un magnífico parque en el que se encuentran rarezas que pueblan ese asombroso espacio al que ha denominado Locus Solus. El anfitrión lleva a sus invitados a lo largo del extraordinario lugar en el que vive para mostrarles lo que él considera las siete maravillas de un mundo, que él mismo ha creado. Una máquina voladora que compone un mosaico con dientes, una estatuilla de barro traída desde África, o un diamante gigantesco en cuyo interior nada una bailarina que al agitar su cabellera emite sonidos musicales. Todas estas curiosidades llevan consigo una leyenda y en sí mismas encierran una historia diferente.

Locus Solus es un relato, aparentemente, descabellado sin un más hilo

conductor que el protagonista, pero es un texto que va más allá de lo que cuenta porque hace, sobre todo, una propuesta estructural diferente, jugando con una historia en la que dentro hay muchas historias. De hecho, el personaje principal, Martial Canterel actúa como un recurso literario que conduce al lector a través de ese mundo fantástico lleno de rarezas. De alguna manera el lector, ocupa el lugar de los invitados a *Locus Solus*, y al igual que ellos, descubre todas las singularidades que pueblan la hacienda del anfitrión. El texto es ameno y curioso, singular, un producto absolutamente imaginativo, tal y como su autor preconizaba que debería ser la literatura.

Como si fuera una especie de enciclopedia en *Locus Solus* no sólo se presentan objetos y artilugios extraordinarios, sino que se nos remite constantemente a universos exóticos y llenos de misterio, en los que se entremezclan datos históricos, leyendas y curiosidades científicas. Todo ello componiendo un entorno en el que parece que Raymond Roussel, autor del relato quisiera mostrarnos la complejidad, los mecanismos, y a veces el absurdo que rigen el funcionamiento del mundo.

Raymond Roussel fue un personaje excéntrico, contemporáneo de Marcel

Proust, que dio la vuelta al mundo en dos ocasiones sin apenas salir de su caravana. Mientras vivió sus libros no tuvieron demasiado éxito, como tampoco lo tuvieron las adaptaciones teatrales de sus obras, que él mismo financió. De familia acaudalada, decidió consagrarse a los diecisiete años a la creación literaria. *Locus Solus*, publicado por primera vez en París en 1914, es una de las obras más importantes de este autor a quien el padre del surrealismo, André Breton, calificó como uno de los escritores, junto con Lautremont, de mayor magnetismo en su época. Desde hace unos años en Francia, país en el que nació, su obra ha cobrado una notable importancia e interés.

Lourdes Rubio

Un clàssic europeu redescobert a Saragossa

Jean Potocki (1761-1815), aristòcrata polonès d'expressió francesa, escriví a cavall entre els segles XVIII i XIX una novel·la que titulà *Manuscrit trouvé à Saragosse*, que l'editorial Pre-Textos publica íntegra per primera vegada en castellà com a *Manuscrito encontrado en Zaragoza*.

MANUSCRITO ENCONTRADO EN ZARAGOZA

JEAN POTOCKI

TRADUCCIÓ I NOTES DE CÉSAR AIRA

COL·LECCIÓ «NARRATIVA CLÁSICOS», 14

863 PÀGINES

EDITORIAL PRE-TEXTOS. VALÈNCIA 2001

Aquesta obra forma part del reduït cercle de creacions literàries que assoleixen la categoria de mite i on llur reputació excedeix, de bon tros, la xifra dels seus lectors. I és que el *Manuscrit [...]* presenta unes característiques de novel·la total –o universal– pel nombre de personatges, la complexitat de les narracions, les successives incardinacions d'aquestes tot formant, sota una arquitectura rigorosa, un compendi extraordinari de tots els gèneres literaris coneguts a l'època: novel·la gòtica (amb un encara recent Horace Walpole i el seu *El castell d'Otranto*), relats de roders italians (de futur regust stendhalià), novel·la picaresca, llibertina, drama amorós, catàleg científic, epopeia colonial, que esdevé un vigorós himne al plaer de viure. A mig camí entre *El Quijote* i les *Mil i una nits*, tot passant per l'*Heptameró* de Marguerite du Valois i el *Decameron* de Bocaccio, el *Manuscrit* introdueix, mitjançant un esquema de juxtaposició de relats, la relació de les seixanta-set jornades que el cavaller Alfonso van Worden realitza per Espanya –el moll de l'acció es desenvolupa a Sierra Morena bàsicament– en els primers anys del s.XVIII, per on desfilen tota mena de personatges, tant en un plànol presencial com aflorats mitjançant els relats que es contenen els

uns als altres. L'esplèndida narració en cap cas decep ni avorreix, ni tampoc decau l'interés vivíssim que provoquen les micronovel·les incrustades preciosament. El lector pot trobar tots els gèneres esbossats amb una modernitat total, com un precursor extraordinari de la gran narrativa del XIX. Àdhuc en la transmissió d'aquesta obra el gènere fantàstic sembla haver-n'hi dissenyat el camí: publicada molt parcialment el 1805, no abastà llavors sinó les tretze primeres jornades i al llarg del XIX es publicaren fragments diversos. No fou, però, fins el 1958 que es redescobrí i es publicà a França una versió que abastava ja un 25% del text, per a ser finalment el 1989 quan es publicà completa. Aquesta bella edició de Pre-Textos és la primera edició íntegra en castellà, després de dues publicacions fragmentàries en aquesta llengua durant el segle passat.

La fi de Jean Potocki es correspongué amb la seua obra, amb un peu en la Il·lustració i un altre en el Romanticisme: l'any 1813 es retirà a les seues possessions poloneses i dos anys després, enmig d'una crisi mental, se suïcidà tot emprant una bala d'argent (beneïda per un rector *pour le cas où Dieu existerait*).

Alexandre Navarro

Un editor en busca de escritores

La editorial Pre-Textos nos regala esta magnífica selección de relatos por su vigesimoquinto cumpleaños. Se trata de veinticinco cuentos con un editor como protagonista. Los escritores más en forma del panorama español celebran el buen estado de la editorial.

NOSOTROS LOS SOLITARIOS

DIVERSOS AUTORS

COL·LECCIÓ «NARRATIVA CONTEMPORÁNEA», 3

338 PÀGINES

EDITORIAL PRE-TEXTOS. VALENCIA, 2001

Con motivo del vigesimoquinto aniversario de Pre-Textos, y para celebrar el magnífico trabajo de la editorial, aparece el libro *Nosotros los solitarios*. Bajo la paradójica frase de Nietzsche –pues un solitario nunca sería miembro de un *nosotros*– se reúnen una serie de relatos cortos seleccionados con el buen criterio de Manuel Borrás, Silvia Pratdesaba y Manuel Ramírez, los editores.

La única condición que se impuso a los escritores era que el relato había de rondar, de alguna manera, la oscura figura del editor. El resultado es un gran conjunto de cuentos, tan dispares en la forma y el estilo como semejantes en el propósito. No se trata aquí de rendir homenaje a un personaje tan indudablemente necesario para la literatura. El objetivo es más bien ofrecer un buen espectáculo de lo que es y ha de ser la literatura. Cuando uno abre una novela lo hace convencido de que hay cosas para las que no hay una única respuesta válida. La misión de la literatura consiste en abrir caminos, en enseñarnos lo mismo pero desde un punto de vista nuevo. Hay que liberar a las palabras de esa univocidad asfixiante.

Nosotros los solitarios es un excelente ejercicio de literatura, de descripción de lo mismo desde distintas perspectivas, con distintos lenguajes, en dis-

tintos tiempos. Además el libro pone a nuestro alcance una muestra de los distintos estilos que podemos encontrar en nuestro país literario, desde la literatura más absurda y juguetona de Felipe Benítez o Vicente Gallego, hasta un estilo más realista y prosaico, como el de Jose Manuel Benítez o Juan Manuel Villalba. Tampoco faltan, por cierto, nombres más conocidos como los de Soledad Puértolas o Luis Antonio de Villena.

Para los que buscan y necesitan lo escrito, *Nosotros los solitarios* es un motivo de fiesta, un momento para celebrar la buena relación que hay y ha de haber entre editores –buenos editores, quiero decir, no meros empresarios– y escritores. No hay que olvidar que fruto de estas relaciones son, en muchas ocasiones, los buenos libros que tanta falta nos hacen.

Vicente Abril

A la vora del misteri

Albert Calls i Xart (Cabrera de Mar, 1966), a més de periodista i assessor cultural, ha publicat llibres de relats, de poemes i la novel·la per a joves *L'assalt dels pirates*. Amb els relats de *Sèrie B*, ens endinsa en un món fronterer entre la realitat i la ficció on el temps no sempre juga a favor de la mort.

SÈRIE B

ALBERT CALLS I XART

COL·LECCIÓ «LLETRA LLARGA», 6

128 PÀGINES

BROSQUIL EDICIONS. VALÈNCIA, 2001

La denominació «sèrie B» abraça un munt de pel·lícules de baix pressupost que segueixen uns patrons molt definits com el gènere negre, el de ciència-ficció o el policíac. Sense defugir la càrrega negativa que comporta l'adscripció a un canón literari, Albert Calls tira pel dret i presenta a *Sèrie B* onze relats en els quals la frontera entre la realitat i la ficció es perd amb la naturalitat que hom va del Maresme a Barcelona, o de Premià al territori de Burriac. Situats en aquest punt, ja no haurà de sorprendre que sota el terra que xafem, un exèrcit de *gremlins* o *fraguels* malde per organitzar l'arquitectura fèrria d'un assalt; que soldats reblen la fi de la humanitat víctima de la falç de la guerra; que es condemne als immortals a jugar-se la vida dels seus coterrícoles en partides d'escacs; que el secret del Calze Sant s'embolique amb un misteri de novel·la negra «com una d'aquelles pel·lícules de sèrie B» que passen del món real al de la ficció «que són en el fons una mateixa cosa»; que un forat al bell mig d'una plaça com un donut porte a la vora del misteri de Les Bermudes; o que la fi del món guaite al cantó atacat per successives invasions.

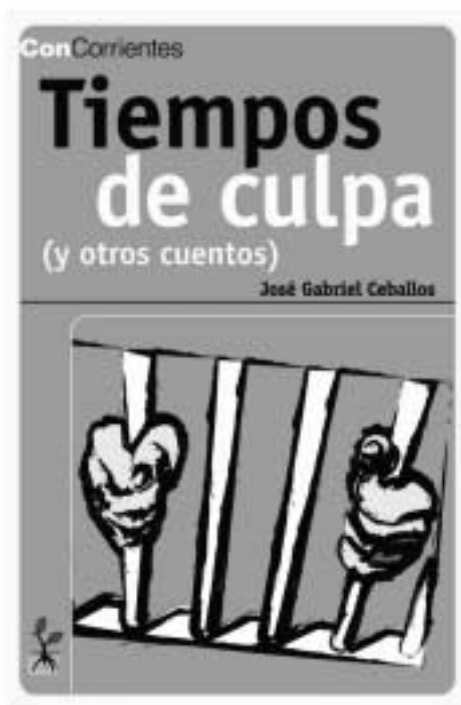
Els relats d'Albert Calls, tot i el curt desenvolupament que s'imposa en aquest tipus de discursos, semblen petites no-

vel·les fragmentades per tal de retardar la sorpresa final. Relats o micronovel·les, aquests tipus de narracions ens porten a una reflexió sobre un gènere que l'editorial Brosquil està situant en primer lloc del panorama literari. Són també històries que per la seua temàtica recorden els còmics fantàstics –«Moebius»– i on la cronologia s'altera per tal de dibuixar una paràbola històrica –tant de Pedrolo o Buero Vallejo– que actue com exemple del que amb la societat d'avui passarà l'endemà. Així, túnels, laberints, passadissos, forats i caminois porten al més enllà traspasant el temps i assistint a una mena de maledicció que de la mateixa manera que es dupliquen els Kennedy o els Bush, a finals del segle XXI ens espera un nou Clinton que no serà massa diferent del que hem conegut. I a més, Albert Calls barreja en els relats les llegendes medievals i la projecció cap el futur d'una manera que enganxa el lector –tal vegada per la ubicació casolana de l'acció– entre calzes i *ciborgs*, i hom acaba esperant un final del tipus «que la sort us acompanye» al temps que la lectura d'aquest llibre esdevé una veritable aventura.

Pasqual Mas i Usó

Desde Corrientes a la Valligna

Edicions La Xara inicia con *Guerrero Solitario* y *Tiempos de Culpa* y otros cuentos, dos libros de narrativa breve, una colección de volúmenes de bolsillo dedicada a escritores argentinos de la provincia norteña de Corrientes.

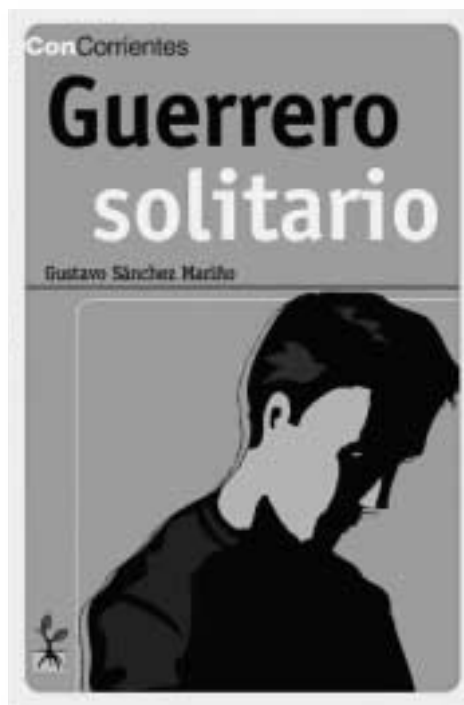
TIEMPOS DE CULPA Y OTROS CUENTOS

JOSÉ GABRIEL CEBALLOS

COL·LECCIÓ «CON CORRIENTES», 1

74 PÀGINES

EDITORIAL LA XARA. SIMAT DE LA VALLIGNA, 2001

GUERRERO SOLITARIO

GUSTAVO SÁNCHEZ MARIÑO

COL·LECCIÓ «CON CORRIENTES», 2

125 PÀGINES

EDITORIAL LA XARA. SIMAT DE LA VALLIGNA, 2001

Parece ser que fueron los espectros de la aventura argentina de Blasco Ibañez los que inspiraron al editor de la Vallidigna, Eladi Mainar, esta insólita colección de narrativa sudamericana centrada en escritores de la provincia de Corrientes. Los espectros o algo así, la amistad de un lejano pariente de aquellos pioneros valencianos, la casualidad, o simplemente la audacia de uno de los editores más atrevidos y persistentes de este país pequeño. De hecho Mainar, a base de esfuerzo y de mucho trabajo, se ha hecho un lugar en el mundo editorial valenciano. Sus libros han retratado la historia de La Safor pero también pedazos de la historia más desconocida de ciudades como Alacant o València demasiadas veces olvidadas por los grandes editores.

La Xara ahora se atreve con autores argentinos y concretamente con los de la provincia de Corrientes, un enorme territorio al norte del país con casi un millón de habitantes. Elección caprichosa o no, Mainar ha sabido escoger bien los dos primeros títulos de la nueva colección ConCorrientes. José Gabriel Ceballos (1955) autor de *Tiempos de culpa y otros cuentos*, cuenta con dos galardones de gran prestigio, el Premio Único Educa (Editorial Universitaria Centroamericana, San José,

Costa Rica) y el Premio Alberto Lista (Fundación El Monte y Diario ABC de Sevilla). Por otra parte Gustavo Sánchez Mariño, autor de *Guerrero Solitario*, tiene publicadas *Clásica Delfina* y *Berón de Astrada*. Colaborador habitual de periódicos y ensayista cuenta en su haber con el premio nacional Santa Clara de Asís.

Se trata de dos pequeños volúmenes en los que se concentra todo el estilo de la narrativa contemporánea sudamericana. Retratos de un mundo pequeño, espacios míticos que tanto recuerdan los mundos reideados por autores de la talla de Gabriel García Márquez. Pinceladas de interior con un paisaje desgarrador de fondo. Personajes extraños por lo próximos perdidos en un mundo sin tiempo, casi sin espacio pero a la vez insolitamente conocidos. Pura literatura latinoamericana. Un buen comienzo para una colección que seguro despertará el interés de numerosos lectores.

Francesc Viadel

L'enigma de l'ésser ocult a la copalta

El nucli central d'*Ésser per a l'Ésser*, premi de poesia Festa d'Elx 2001, el conforma un recull de versos on Josep Mir caricatura un per un, amb destresa d'animalista, els poetes que s'aplegaven a la desapareguda tertúlia La Forest d'Arana.

El poemari arranca amb la identificació del poeta i el mag: «Aleshores em lliure a dir, i com un mag enjogassat n'ixen, de colp i volta, del copalta, d'éssers, per tot arreu.» Una comparació que ja va nodrir el seu anterior llibre *El mim del mag* (Amós Belinchón). Josep Mir es complau de nou en els jocs de màgia d'una poesia il·lusionista, però aquesta vegada en el capítol central del llibre titulat, «Fisiòlegs de València», fa aparèixer tot un univers d'éssers estranys, animalitzats i desfigurats. En la primera part del capítol, «El Bestiari de la Forest», caricatura com animals els poetes que s'aplegaven a la tertúlia de poesia La Forest d'Arana, que se celebrava cada dimarts en un cafè del barri del Carme de València. «La llotja de mostres», la segona part, comença amb una cita sobre la construcció de la Llotja de València, els personatges que poblen aquesta secció estan inspirats en els monstres gòtics de les canonades i en els motius ornamentals de l'emblemàtic edifici. Alguns elements, com aquest gust per la deformació excessiva i l'abundància de clarobscur, entronquen el seu trobar amb la poesia barroca. També ho fa el to críptic, enigmàtic, els jocs de paraules i conceptes, les referències a la cultura clàssica i la veneració al lèxic acurat.

L'ÉSSER PER A L'ÉSSER

JOSEP MIR

PREMI DE POESIA FESTA D'ELX 2001

COL·LECCIÓ «POESIA TRES I QUATRE», 107

91 PÀGINES

EDITORIAL TRES I QUATRE, VALÈNCIA, 2001

Malgrat tot, la poesia de Mir es caracteritza per la vocació sincrètica de diferents corrents estètiques i filosòfiques. Per això al costat de poemes d'estructura molt enrevesada, trobem a *Ésser per a l'Ésser* creacions que practiquen la pura forma de les avantguardes, com ara l'homenatge a Joan Brossa i els poemes visuals de l'apartat titulat «Formes». L'autor es troba còmode en la frontera entre la poesia i la filosofia, sobretot en relació a la filosofia del llenguatge de Wittgenstein, de fet, intercala sentències del filòsof que va assenyalar al *Tractatus* els límits del llenguatge ordinari per expressar la realitat. En l'última part del llibre titulada «Estances» el poeta contraposa l'exotisme de paisatges llunyans –Sant Petersburg, Samarcanda– amb altres de veïns –el Perelló de Sueca, Villafermosa del Riu– amb la complaença en el contrast i la paradoxa típiques dels seus versos. En algunes composicions anteriors l'escriptor havia fet servir l'italià o el portuguès, en aquest cas, es permet mots russos com *kràsnaia* o *prospekt*; una mostra més de la seua predilecció per la síntesi de cultures. En definitiva, un text que gaudiran els amants de les endevinalles i els entreteniments subtils.

Imma Gandia

Llir entre cards

El malagueny Ignacio Caparrós, autor guardonat en poesia i en prosa, va obtindre el «Premio de Poesía Ciudad de Valencia 2000» per aquest poemari construït amb materials de desengany, però també de rancúnia i menyspreu cap als seus companys de gremi.

DEL DESENCANTO Y OTRAS PESADUMBRES

IGNACIO CAPARRÓS

COL·LECCIÓ «POESIA ALGAR»

59 PÀGINES

EDITORIAL ALGAR. ALZIRA, 2001

Un recull de poemes en què, a cada vers, es pot llegir sobre el desengany i les múltiples seqüeles d'aquest. *Del desencanto y otras pesadumbres* naix de les despulles del passat: tant i tant de desencant acumulat, que el poeta –ens adverteix– ja no pot oferir sinó el menyspreu més profund. Un desencant que s'origina de la constatació que tot és mentida, i que l'afany que posem en viure és inútil. I tanmateix, el poeta –diu– només té dues opcions: viure a les fosques o posar llum a la brutícia; i ell, tria la segona, confiat que del fem, del detritus de flors que ni perfumen ni lluen, també es pot crear, convertir en cant el soroll, i no evitar ni les respostes més amargues. Desencant també de saber que les seues paraules són per a ningú, perquè a ningú li importa si el mar plora o canta, i perquè si és cert allò del *tempus fugit*, nosaltres no podem ser més que oblit.

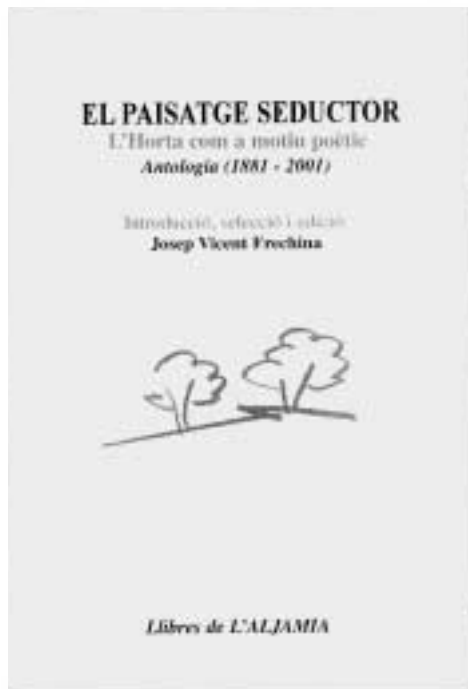
Però el tema que apareix des de bon començament, i que va prenent protagonisme de manera progressiva, és un desengany no exempt de rancúnia davant d'una assumptió de l'art, i en particular de la poesia, com una mena de niu d'escurçons en què l'únic ésser pur és qui ens parla. Començant per constatar, encara en abstracte, una vanitat i una vana voluntat de ser eterns, passant

per damunt de mil cadàvers per tal de tocar el cel; seguint, ja més concretament, per oposar la perversitat dels artistes –intrigant i conspirant sempre a l'encalç de l'honor i l'eternitat– amb la lliçó de la rosa que té la seua major bellesa en la seua condició efímera; per acabar amb una diatriba en tota regla contra un *vosaltres* que, per tant, exclou qui el fa servir. Així, a «Manifiesto», el poeta assumeix una posició ingrata: la responsabilitat de mantenir-se en peu, de parlar de la sang que s'ignora sempre, mentre *els altres* recullen la collita de babes d'una glòria feta de mentides disfressades. Més clar encara: «A vosotros», títol suficientment explícit, és una mirada des de dalt a la resta de poetes, una mirada de desdeny i menyspreu, perquè –segons diu– són serps, mafiosos a qui els destorba algú tan pur, mentre dormen en la poltrona de la seguretats: «Y también a vosotros, ronroneantes felinos, / que en cálidos regazos, simulando reposos, / agazapáis las uñas para el veloz zarpazo / en la mano que estaba engastando sus versos».

Pere Calonge

L'horta en versos

Josep Vicent Frechina ha recopilat en aquest llibre alguns dels millors versos dels nostres autors, referits a l'horta de València. Un metòdic estudi completa un treball imprescindible per comprendre la influència d'aquell paisatge únic sobre la nostra literatura.

*EL PAISATGE SEDUCTOR. L'HORTA COM A MOTIU POÈTIC.
ANTOLOGIA (1881-2001)*

JOSEP VICENT FRECHINA (ED.)

129 PÀGINES

LLIBRES DE L'ALJAMIA. PUÇOL 2001

La realitat geogràfica i econòmica del nostre país ens adverteix que només un 3% del nostre PIB prové de l'agricultura, i el sòl dedicat a aquesta activitat encara ocupa un percentatge inferior sobre el territori total. I malgrat tot, és un fet contrastat en els diferents estudis sociològics i en l'audiència dels programes televisius dedicats al camp, que els valencians ens sentim orgullosos de la capacitat dels nostres llauradors i de la importància –més mítica que no real– de la nostra agricultura al món. Dins d'aquest entorn, l'espai de l'horta de València amb la seua singularitat com a paisatge creat per l'home i dipositari de construccions i tradicions atàviques té una posició destacada i prioritària. No és estrany que la literatura valenciana, i en concret la poesia, s'hi referesca sovint, i que el seu paper vaja canviant a mesura que la societat evoluciona i l'horta passa a ser cada vegada més un referent simbòlic i una realitat trista i abocada a la desaparició en mans dels especuladors.

Josep Vicent Frechina ha dedicat per primera vegada un estudi a aquest tema i ha reunit una petita antologia de poetes valencians on apareixen des de Fèlix Pizcueta, el més antic dels antologats, fins a Agustí Hernández, el més novell.

Frechina és un dels reponsables de la posada en marxa del Centre d'Estudis de l'Horta Nord i el coordinador de la gran revista *La roda del temps*. El seu afany investigador i la escrupolositat del seu treball ja estaven, doncs, provats i aquest llibre en dóna fe una altra vegada. En aquesta publicació, tot i la seua brevetat, Frechina estudia els fonaments del mite de l'horta com a verger de fruites i riquesa natural, dipositari de l'essència del *bon valencià*; i segueix l'evolució del tòpic dins la nostra literatura fins al moment present en què la dura realitat de la desaparició d'aquest patrimoni únic, enmig d'una indiferència general, arriba també als versos dels poetes més joves.

Una biografia de cadascun dels 33 poetes antologats i un dels seus poemes dedicats a l'horta (a excepció del genial Estellés que està representat amb cinc) completen aquest llibre que l'Aljama, tertúlia i obcecat grup d'agitació literària, ens posa a l'abast des de Puçol, el poble més septentrional de la, encara, comarca de l'Horta Nord.

Jordi Sebastià

Les cendres fèrtils de Pasolini

Aquesta és la mostra més exhaustiva de la poesia del polifacètic autor italià feta en català. L'antologia pren el títol d'un dels llargs i arravatadors poemes que integren *Le ceneri di Gramsci* (1957) i inclou a més poemes de *La religione del mio tempo* (1961), *Poesia en forma di rosa* (1964) i del fonamental *Transumanar e organizzar* (1971).

EL PLANY DE L'EXCAVADORA, ANTOLOGIA POÈTICA

PIER PAOLO PASOLINI

PRÒLEG DE JOSEP BALLESTER

TRADUCCIÓ DE JOSEP BALLESTER I ENRIC SALOM

COL·LECCIÓ «BROMERA POESIA», 46

EDICIONS BROMERA. ALZIRA, 2001

Entre nosaltres –just és ara reconèixer-ho– fou Salvador Jàfer el primer a aventurar-se amb la traducció d'alguns poemes de *Transumanar e organizzar* que veieren la llum, si la memòria no em falla, a la revista *Cairell* el 1979. Molt ha plogut de llavors ençà, certament, mentre la personalitat polièdrica de Pasolini ha anat creixent a la llum de la seua filmografia, la traducció d'algunes novel·les i la controvertida vigència del seu llegat d'activista polític. Però la més constant i medul·lar de les seues tasques intel·lectuals, la poètica, havia quedat eclipsada a l'ombra de tanta llum, com un signe més dels temps que corren, i no solament a casa nostra. De fet, i en castellà, a penes podríem afegir algun títol a la versió que Antonio Colinas va fer per a *Visor* el 1975 de *Las cenizas de Gramsci*.

L'antologia, elaborada i traduïda per Josep Ballester i Enric Salom, ve a pal·liar

en certa forma l'oblit d'una obra que, a la llum dels avatars de les darreres dècades, se'ns revela amb nou vigor i nous sentits. Tot i els perills de fragmentació que una antologia planteja, el lector té ara l'oportunitat d'endinsar-se en una obra apassionant covada en la fèrtil cruïlla de la literatura italiana dels anys 40/50. Excepte els poemes friülensos, que Pasolini arreplegà en el volum *La meglio gioventù, 1941-1953*, i *L'usignolo della Chiesa Cattolica* (1958), hi són representats els altres quatre poemaris de l'autor, sobretot el primer i el darrer, autèntic testament poètic i vital de Pasolini. I ho pot fer, gràcies a l'edició bilingüe que la col·lecció de poesia de Bromera té el bon gust d'oferir, cotejant la versió original amb la de Ballester i Salom, molt ajustada a una litera- litat que permet que el lector no expert pugui prescindir-hi de la intermediació del diccionari. *El plany de l'excavadora* augmenta així la nòmina d'autors foranis, especialment italians, de la col·lecció com Pavese, Bassani o Quasimodo en les versions de Josep Ballester. Alguns comentaristes han incidit en la irregularitat temàtica i formal de la poesia de Pasolini tot establint certs paral·lelismes entre aquest fet i la vida trasbalsada del seu creador. Nosaltres no gosàriem contradir-los, és clar, so-

bretot si l'obra de Pasolini es contrasta amb l'*ermetismo* d'altres grans poetes de l'època com Ungaretti o Montale. Però el seu *realisme*, sense la profunditat i abast amb què es mostra en la narrativa de Cesare Pavese, és d'una potència expressiva extraordinària i, vist amb distància, es rearma de sentit en els temps actuals. L'excavadora suburbial que remou les vísceres de les ciutats i destrueix el passat sense acabar de construir el futur, en un present de desolació, és la mateixa que ensordeix la vida de qualsevol metròpoli moderna: el seu plany és perfectament audible. La consciència de la crisi de l'esquerra i de la funció de la poesia que s'expressa en aquests poemes conserva tot el caliu. Les cendres de qui va negar la burda divisió entre vida i literatura s'escampen en la present antologia amb tot el seu poder fertilitzador.

Manel Rodríguez-Castelló

Transparencia y sentimientos

En este volumen se recogen una selección de poemas del autor italiano Vincenzo Cardarelli en los que nos transmite su sentir sobre el paso del tiempo, el amor y el sufrimiento. Escritos con claridad y sencillez nos transportan a un mundo propio y personal, y nos comunican sensaciones de hondo calado.

EL TIEMPO TRAS NOSOTROS

VINCENZO CARDARELLI

SELECCIÓ, TRADUCCIÓ I PRESENTACIÓ
D'ENRIQUE BALTANÁS

COL·LECCIÓ «LA CRUZ DEL SUR», 531

123 PÀGINES

EDITORIAL PRE-TEXTOS. VALENCIA 2001

La selección de poemas recogidos en este volumen bajo el título de *El tiempo tras nosotros*, nos da una idea del quehacer poético de este autor italiano prácticamente desconocido en España. Contemporáneo de Pessoa y T. S. Eliot, admirador de Valéry y Baudelaire, apostó siempre por la poesía evidente y comprensible. Un detalle, que singulariza y da un carácter especial a su creación poética.

En efecto, al leer sus versos el lector comprobará la claridad de su exposición, la facilidad con la que nos remite a imágenes y sensaciones, la fuerza de su discurso poético directo, transparente, preciso. Los temas que el poeta trata son el amor, la vida, el viaje, la muerte, pero sobre todo y, como el título del propio volumen indica, el paso del tiempo y lo caprichoso de su devenir, así lo indica, por ejemplo, en uno de los poemas que mejor simbolizan esta idea bastante recurrente a lo largo del libro: «En vano en vano lucho por hacerme/el dueño de los días que me cruzan/rumorosos y rápidos./Y naufrago en el tiempo».

El tiempo tras nosotros es una lectura interesante y enriquecedora, llena de reflexiones y, aunque muchos de los poemas tienen un tinte nostálgico y triste, se advierte también en ellos un halo vi-

talista que transmite al lector cierto contento, además de proporcionarle imágenes de innegable belleza. Algo que ocurre, en particular, en la tercera parte del libro la que recoge una serie de poemas sobre el otoño, el verano, Venecia... El universo poético de Cardarelli llega fácilmente al lector por la sencillez y claridad expresiva, un rasgo que, lejos de simplificar el contenido, le da si cabe mayor hondura y profundidad a sus versos.

Vincenzo Cardarelli es un poeta del que se ha traducido muy poca obra en España. Esta es, según afirma el traductor Enrique Baltanás, la primera traducción exenta de sus poemas, presentada también en edición bilingüe. Para interpretar debidamente la lectura de *El tiempo tras nosotros* conviene leer con atención la introducción sobre la vida, la obra y la persona de este autor italiano, así como las notas sobre la traducción de los poemas de esta publicación.

Lourdes Rubio

El somni de Déu (teologia humana)

Joan Garí (Borriana 1965) és conegut sobretot per la seua vessant assagística en obres com *Cristall habitat* o *Un ofici del segle*. En *Física dels límits*, però, traspasa el seu *saber fer* assagístic a l'univers de la poesia, per oferir-nos un llibre de poemes ben original.

FÍSICA DELS LÍMITS

JOAN GARÍ COFLENT

POSTFACI DE JULI CAPILLA

IV PREMI DE POESIA JOSEP MARIA RIBELLES DE PUÇOL

COL·LECCIÓ «RAG»

64 PÀGINES

SET I MIG. BENICULL DEL XÚQUER, 2001

El plantejament inicial del llibre ja ens situa davant d'un poemari novel·los: es tracta d'una obra que s'inserta en la frontera textual, entre la poesia i l'assaig, com ho indica el propi subtítol del llibre (*poemassaig*) i, fins a cert punt, agosarada i transgressora, dins del panorama de la poesia valenciana, massa condemnat, de vegades, a la reiteració monòtona i a la solemnitat. Així doncs, l'assaig i la poesia es donen la mà per defensar allò que tenen en comú: el seu radical subjectivisme. En els seus poemes, Garí explora el món amb l'eina més precisa, la paraula i així s'eixamplen els horitzons de la poesia, sobrepasant l'emotivitat per endinsar-se en els camins de la reflexió, de la racionalitat. Amb gran dosis d'enginy i amb un destre domini del llenguatge poètic, cada poema obri la reflexió en el lector o, millor dit, cada poema provoca el lector, perquè una altra característica important

d'aquest llibre és el seu caràcter provocador i transgressor.

Si original és la forma, també ens sorprendrà el contingut del llibre i, sobretot, la seua temàtica: perquè el tema del llibre és Déu i així ho declara l'autor en el seu Proemi: «El tema és Déu i és fàcil: no hi ha –no hauria d'haver-hi– cap altre tema per a la Poesia». En tots els poemes del llibre hi ha una invocació directa a Déu, però -contradictòriament- no podem afirmar que es tracte d'un llibre religiós, ja que l'autor ens parlarà d'un Déu fet a mesura dels humans. Temàtica veritablement sorprenent sobretot per la manera amb què Garí va bastint una teologia més personal que divina, més humana que celestial.

A mig camí de la invocació i de la irreverència, el llibre està construït amb un dels elements més destacats de la intel·ligència: la ironia. Perquè per tot el llibre sura una subtil ironia, amb la qual la veu humana fa davallar Déu del pedestal diví per emmarcar-lo en l'àmbit de la quotidaneïtat. Són molts els exemples al llarg del llibre, si bé alguns dels més eloqüents es troben en els poemes: «Come chocolates, pequeña» (pàg. 17), «He vist el Meu Déu en el solatge “spresso”» (pàg. 23), o «En el banquet de Baltasar» (pàg. 31), «Contra els

déus amb minúscula»(pàg. 38)... I així Déu esdevé un personatge fet a figura humana, perquè Déu, sense la paraula humana, sense la raó capaç d'inventar-lo, no existiria, tal i com afirma el propi poeta: «Jo vull un Déu de mi, altiu, valent, heroic i sincer».

Com a conclusió podem dir que en *Física dels límits* Joan Garí aconsegueix eixamplar els límits dels discurs poètic fent coincidir plantejaments assagístics amb formes poètiques. Cal destacar també el radical humanisme de la seua proposta, en la qual, la figura divina és l'excusa per a la reflexió, per a la creació, forjant així un Déu que existeix gràcies a l'alé creador d'un ésser humà que el pensa, que li prega o el blasma.

Francesc Rodrigo

Poesia en temps incerts

La presumpta vulnerabilitat en què persevera el mercat del llibre valencià és desmentida, ara i adés, per la contínua irrupció de noves aventures editorials que consoliden un escenari divers i ben guarnit. Brosquil n'és la darrera i comença apostant fort per l'opció més arriscada: la poesia.

FLOCS DE TEMPS
MIQUEL DE RENZI

L'HIVERN REMOT
RAMON GUILLEM

LA CLAROR DEL LLAMP
BERNA BLANCH

AÇÒ (SOLSIDA AL PASSADÍS)
MANUEL BELLVER

COL·LECCIÓ POESIA, 1, 2, 3, 5
BROSQUIL EDICIONS. VALÈNCIA, 2001

Fet i fet, Brosquil deu veure l'aposta decantada al seu favor perquè ha tret al carrer, de forma ben bé simultània, els cinc primers títols d'aquesta nova col·lecció poètica entre els quals destaca un poemari en edició bilingüe –basc-valencià– d'Andolin Eguzkitza.

Miquel de Renzi, poeta barceloní establert a València que es donà a conèixer a finals de la dècada dels setanta, ha estat l'encarregat d'encetar la col·lecció amb *Flocs de temps*, un poemari que trenca un silenci de més de deu anys –si n'exceptuem la publicació, el 1999, d'uns versos de joventut. *Flocs de temps* aplega un grapat de prosas poètiques curosament compostes amb la finalitat de retenir literàriament un instant d'íntima commoció que se sap fugisser –un fet quotidià, uns colors dintre un bosc...

L'hivern remot, de Ramon Guillem, és l'afortunada reedició d'un llibre molt celebrat en el moment de la seua publicació (1987) i a hores d'ara introbable. La seua primera part, «A recer de l'ombra que davalla», potser és la que millor ha envellit. S'inicia amb un bellíssim poema on l'autor ens fa partícips del seu compromís amb la poesia i continua amb un seguit de reflexions sobre el fet poètic macerades en la tradició simbolista i perfilades amb una arquitectura serena i cadenciosa. Una arquitectura que s'estén a les altres dues parts –elaborades sobre temes amoro-

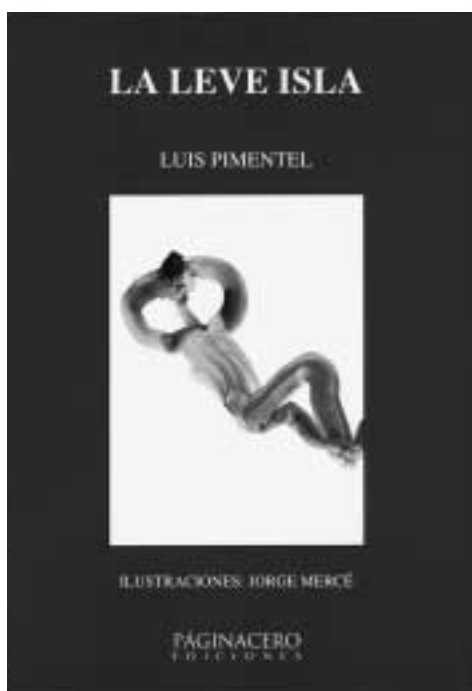
sos– i amb la qual basteix tota la seua obra posterior, sòlida i d'una gran purresa conceptual.

La claror del llamp, de Berna Blanch refferma el seu autor com a continuador d'una tradició lírica amb il·lustres practicants a casa nostra: la poesia del silenci i de l'expectació. D'ací pren el posat contemplatiu i vigilant, la recurrència de la natura com a motiu d'evocació d'una circumstància interior, l'economia simbòlica, la intensitat de les valoracions i una de les temàtiques centrals: l'essència inaprehensible del temps i la possibilitat de combatre-la amb la memòria, única certesa a què acollir-se. Per fi, el quart poemari de Manuel Bellver, *Açò (solsida al passadís)*, palesa la filiació brossiana del seu autor –risc i llibertat a orri– i la seua procedència de l'àmbit de les arts plàstiques –de fet, és l'autor del disseny de la col·lecció i de les il·lustracions de les cobertes. Bellver pren el llenguatge com si fos el carbonet i, amb traços àgils, copsa una imatge inèdita, una intuïció fugaç, tot tancant provisionalment, i amb una mica d'acidesa, una col·lecció a la qual cal desitjar una llarga singladura. Sobretot, si continua deparant-nos tanta diversitat i qualitat literària com en aquests cinc primers títols.

Josep Vicent Frechina

Por la senda del *Haiku*

Los cien poemas que nos presenta Luis Pimentel en *La leve isla* se orientan a reproducir e interpretar desde occidente el espíritu original del *haiku* japonés: la brevedad, la sencillez, la capacidad de observación y el poder de sugerencia sobre todo.

LA LEVE ISLA

LUIS PIMENTEL

ILUSTRACIONES DE JORGE MERCÉ

138 PÁGINES

EDICIONES PÁGINACERO. VALENCIA, 2001

Este es el primer poemario de Luis Pimentel, un pontevedrés afincado en Valencia con actividades diversas en la escritura, entre las que se cuentan también poemas que ha ido publicando en diversas revistas o volúmenes colectivos. Los exactamente cien poemas que componen este primer poemario suyo toman todos ellos la base del *haiku* japonés; aunque la mayoría de ellos no se ciñan al metro de pauta silábica del *haiku* (5 / 7 / 5), esta libertad no significa que no sean propiamente tales, pues también en su patria de origen los poetas de *haikus* han ido variando en función de sus necesidades expresivas el armazón del verso.

El *haiku* (o *jaiku*) refleja algunas de las características del alma japonesa, por hablar en unos términos esencialistas que determinan también en la interpretación de Pimentel todos sus logros. Entre esas características se encuentra la brevedad de boceto en primer lugar: «Trepan las matas / siguiendo el aroma / de la vainilla». En segundo lugar, la comprensión privilegiada del instante que pasa para dejar una estela breve en los espacios de la imaginación o la memoria: «En la vereda / se apaga el tilo / con arrogancia». Tal brevedad antonomásica del *haiku* es la que llevó a Basho, al maestro de esta for-

ma poética, a definirla como «aquello que ocurre en este preciso momento». Y en tercer lugar encontramos su consciente autolimitación expresiva, que prefiere siempre la sugerencia a la explicación: «Fulgor de luna / en el agua de cristal: / linda amistad».

Los estudiosos de esta preciosa forma japonesa, desde Octavio Paz a Pedro Aullón de Haro, han dejado constancia de que para los occidentales resulta especialmente difícil reproducir el espíritu original del *jaiku*. Este intento de Pimentel, sobre las particularidades ya aludidas, pone un punto y seguido en una práctica decididamente recomendable.

La lectura por fuerza reposada de estos versos se encuentra además diferida, aquí y allá, por las sugerentes ilustraciones de Jorge Mercé, que también es el responsable de la composición de este hermoso volumen de versos.

Miguel Catalán

L'abús del silenci

La pirotècnia de la institució literària dels premis i la qualitat de les obres no sempre van de la mà. Sense el plus de l'Octubre, *La sensualitat del silenci* de Tònia Passola viuria l'existència discreta de tantes obres primerenques que confien en una eclosió futura de les seues potencialitats.

LA SENSUALITAT DEL SILENCI
TÒNIA PASSOLA
PREMI VICENT ANDRÉS ESTELLÉS DE POESIA
DELS XXX PREMIS OCTUBRE
80 PÀGINES
EDITORIAL TRES I QUATRE. VALÈNCIA, 2001

Hi ha d'entrada, en aquest segon poemari de Tònia Passola —el primer, *Cel rebel*, ha estat publicat per Proa—, un abús de la paraula *silenci*, que hi és sotmès a algunes tensions sinestèsiques: «El solc del silenci», «El crit del silenci», «Els ulls del silenci», títols que amb el darrer «El cel i el silenci» divideixen el poemari en quatre seccions. El silenci és, efectivament, un dels tòpics poètics contemporanis de més alt rendiment. El seu buit significatiu, o, si es vol, la seua elasticitat immaterial, li ha permès ser aplicat a les més diverses situacions, com a metàfora de l'absència de llibertats polítiques (el «jo vinc d'un silenci» raimonià), com a expressió de la incapacitat per comunicar-se, com a antídoto d'una vida immersa en el soroll i la voràgine, com a estat latent on es cova la paraula poètica. Que el silenci, al capdavant, només té sentit, fora dels usos convencionals i aproximatius del llenguatge ordinari, en la poesia, és una cosa evident; com ho és el fet que als poetes els agrada de manipular aquestes paradoxes (ja que el silenci és, es mire per on es mire, naturalment antipoètic). En la gran metàfora silenciosa, doncs, hi ha cabut de tot, i com passa amb les grans troballes del llenguatge, els poetes més seriosos hi procuren anar amb molt de tacte.

Ací, sembla que Passola aprofita la presumpta poeticitat del mot per bastir un

poemari amb materials de molt diversa i dispersa cronologia. El resultat de la maniobra posa a la llum la superficialitat de l'intent i la manca de sentit de l'aventura i del risc poètic, i deixa en el lector la sensació constant del ja vist, dels tòpics més manits de la poesia catalana de les darreres dècades: «La paraula, impossible de definir. Inútil» (del poema «La paraula»), «quan l' enamorament m' enamora la ment» (del poema «Enamora-ment»).

El conjunt adoleix, malgrat la forçada unicitat dels títols, d'una dispersió temàtica i expressiva que en dificulta una lectura global i productiva. Potser no és aliena a aquesta qüestió la procedència (explicitada en unes notes finals de l'autora) del material, aspecte que s'hauria pogut pal·liar amb un projecte literari més definit. S'hi ha optat, en canvi, per una suma mecànica de poemes, molt en la línia de tants reculls com es presenten a concurs i de vegades el guanyen.

En definitiva, amb premi o sense, hauré d'esperar que la veu poètica que es deixa entreveure en alguns poemes del llibre solidifiqui en propostes majors, ja lliure de les adherències de tants llocs comuns que n' enfosqueixen els bells instants de fulgor.

Manel Rodríguez-Castelló

El poder dels versos de Blake

Amb aquest llibre es recupera una part considerable d'epigrames i poemes breus que expressen la visió inconformista i contestatària de Blake. Tant la suggestiva introducció com la tria d'obres, també són remarcables per la seua exquisidesa.

LOS BOSQUES DE LA NOCHE

WILLIAM BLAKE

ED. BILINGÜE I ANOTADA DE JORDI DOCE

COL·LECCIÓ «LA CRUZ DEL SUR», 524

328 PÀGINES

EDITORIAL PRE-TEXTOS. VALÈNCIA, 2001

El títol d'aquesta antologia, *Los bosques de la noche*, correspon al segon vers de l'admirat poema «El tigre», de *Cançons d'experiència*, de William Blake. Les visions que amb la brusca sonoritat del vers suggereix aquesta idea mantenen i convoquen tot el poder de la poesia de Blake, que sempre torna.

Amb tot, aquest volum no està destinat a revisitar poemes sinó a donar a conèixer i posar de relleu un desconegut conjunt de poemes manuscrits recopilats pels estudiosos: epigrames ferotges, improvisacions i breus poemes d'ocasió que condensen en poques línies els odis, les obsessions, els judicis i els humors seus. Aquestes peces breus connecten, per la seua capacitat d'ironitzar sobre el diví i l'humà, d'una manera moderna amb el lector de hui. Malgrat la modèstia que exhibeixen aquestes obres de petit format, la continuïtat de la poètica blakiana no sols hi és d'una manera indubtable sinó que la reforça i l'amplifica per les qualitats d'una expressió despullada de la retòrica mitològica que configura la seua lírica d'ambició sistemàtica, en ocasions no exempta de dificultat. En trobem, així, uns textos que s'integren perfectament en el tot orgànic d'aquest singular poeta i gravador. Al plaer d'aquesta lectura s'afegeix ara la seua influència no sempre reconegu-

da a la tradició alternativa que enllaça, en el passat, amb certs moviments mil·lenaristes, i en el futur, amb surrealistes, *beatniks* i alguns ecologistes radicals. Però la seua visió sorgeix d'una concepció profundament religiosa de l'univers, que es troba tan lluny del panteïsmes i la religió natural com del vague espiritualisme místic del *hippisme*. Dis-senteix de la Il·lustració però tampoc no podem encabir-lo alegrement entre els romàntics. Tot i que pot ser caòtica, la fe en ell és creativa, contestatària, és el motor més original de la seua poesia; la fe del creient és el fonament de la capacitat imaginativa. Al contrari que en Wordsworth i Coleridge, que la fe els torna resignats i apàtics quan han escrit la seua millor poesia.

La versió al castellà de Jordi Doce ha aconseguit un grau de naturalitat molt eficaç, ja que, junt amb el ritme, ha sabut trobar un to que s'adiu a la nostra època sense ocultar l'ambient de l'original. El volum, a més, està confegit per una suggestiva introducció que precisa de manera excepcional la rica complexitat de Blake. Encara, finalment, hi ha una breu selecció de la correspondència del poeta, així com el testimoni d'alguns contemporanis que el tractaren i el llegiren.

Vicent Berenguer

Contra «el silencio cómplice del canto a la belleza»

El último volumen de la excelente colección de poesía «Hoja por ojo» es una *Antología personal* de Antonio Orihuela (Moguer, Huelva, 1965): una denuncia de las injusticias y mentiras sobre las que se sustenta nuestra sociedad, que tienta los límites de la poesía.

PIEDRA, CORAZÓN DEL MUNDO
(ANTOLOGÍA PERSONAL 1995-2000)

ANTONIO ORIHUELA

PRÓLOGO DE CÉSAR DE VICENTE HERNANDO

COL·LECCIÓ «HOJA POR OJO», 14

162 PÁGINES

GERMANIA. ALZIRA, 2001

Creo que son muchos quienes, si leyeran a A. Orihuela, pensarían: «poesía social, comprometida»; «un marxista convencido, ¿es todavía posible?»; y sentirían una mezcla de *déjà vu* superado, candidez y olvido necesario para después despreciar un filete de ternera por excesivamente hecho, saborear el buqué de un tinto de reserva, fumar un habano y, al salir del restaurante, ofrendar con generosa limosna que obnuble la conciencia a la vieja alcohólica de la esquina (¿o ahora es un marroquí, una sudaca «a mil quinientas la criada/ y polvo gratis si se tercia?»), «que para malos», como dice el poeta, «ya hizo Dios los skinheads».

Pues ¡a la mierda! la tranquilidad interior, los problemas de la existencia - la soledad, el desasosiego, la imposible comunicación (y eso que Orihuela los siente y se resiente también, a veces, en sus versos) porque lo que este libro lanza a los ojos y a los oídos y a las

mentes bienpensantes es un grito constante, una queja sin fin contra la injusticia; pero no así, en abstracto, como gran palabra vacía junto a solidaridad, tolerancia, democracia y libertad, sino enunciando los casos y las cosas, la *otra* realidad: el paro, la inmigración, los accidentes laborales, la propiedad privada, los contratos basura, la falta de conciencia de clase y de rebeldía, la marginación, el fascismo, las guerras. Y también la apatía y la resignación: «Cada vez veo más gente/ con una venda/ puesta en los ojos.// Incluso he visto gente que,/ habiéndosele movido un poco,// se la vuelve a colocar correctamente».

No encuentra solución. Tampoco alza la voz por los *otros*. Denuncia todo lo denunciabile –que no es poco– tentando de diversos modos los límites de la poesía.

Queda mucho que decir sobre la ética y estética de este libro: la combinación de poemas muy breves y otros largos, narrativos; cierto tono nostálgico cuando retrata la infancia, y la conciencia de pertenecer a la generación que se amantó con los últimos coletazos del franquismo, creció en la transición y en la treintena se encuentra ante un gobierno de derechas votado por la mayoría: «Que sea la misma masa/ la

que salga a la calle/ pidiendo orden// no es un nuevo síntoma/ de la esquizofrenia del proletariado// Es la vieja historia de siempre/ Italia 1922/ Alemania 1932/ España 1997// Camisas negras/ camisas pardas/ manos blancas// viejos los perros/ y hasta viejos los collares// pero ninguno como ellos para asegurar/ el éxito de su propia cacería».

De entre todo lo que queda por decir, y que no cabe, quiero mencionar, porque me gusta especialmente, el humor, la recurrencia a los perros, cierta voluntad explícitamente anti-erudita y ese no desaprovechar la mínima oportunidad de machacar cualquier convención moral, social, política o literaria.

Arantxa Bea

Una mirada subtil i crítica sobre la Mediterrània

Albert Garcia i Hernández (València, 1949) autor i adaptador de cançons (Maria del Mar Bonet, Lluís Miquel i 4Z o Marina Rossell, entre d'altres), s'ha donat a conèixer recentment com a poeta amb títols com *Les places* o aquest *Talaies* que va obtenir el premi Gorgos.

TALAIES

ALBERT GARCIA I HERNÁNDEZ

COL·LECCIÓ «L'AIGUADER», 14

58 PÀGINES

EDITORIAL AGUACLARA. ALACANT, 2001

Garcia Hernández ens mostra en aquest llibre un dibuix profund sobre les seues geografies personals passades pel filtre d'uns territoris coneguts com puguen ser Istanbul, Malta, Barcelona, Menorca o Còrsega.

Sempre, però, fugint del paisatgisme sentimental o del to enyoradís i nostàlgic que, de vegades, tant es produeix en les nostres latituds. El poeta es transforma en diferents talaies que observen l'horitzó segons les circumstàncies i l'espai des d'on es contemple. Tanmateix, l'element que lliga aquells àmbits és la mar. Eludint i, alhora, jugant amb els vells tòpics de la llarga tradició lírica que s'ha enfrontat a aquest tema. Hi ha un metaforització de la Mediterrània molt personal, molt concreta i perspicax, que sols es pot apreciar per la mirada d'aquell que sent o pateix en carn pròpia un territori tan vast i tan estret com la vida quotidiana. Una extensió immensa que pot ser claustrofòbica i angoixant. Unes paraules gastades per la fúria dels anys però també per la repetició fins la nàusea: «És el càlcul a l'inrevés de la batalla:/ assecar els mots que no són d'afalac/ i fer beure l'elixir de la desmemòria?/ Quin nom haurem de dir si el mar el sol·licita?». I un dels grans perills ha estat el límit que ens ve imposat pel llenguatge que hem here-

tat dels nostres avantpassats. Aquella realitat ja no ens pertany. Ara és tota una altra. En certs moments el to del llibre navega entre dues vessants, clares i precises, ens pot recordar dos magnífics textos, d'una banda, *El cementeri marí* de Paul Valéry i de l'altra banda, «Quasi-oda al Mediterrani» de Joan Fuster. Els motius que recreaven el paisatge imaginari i intemporal que hi són presents s'han transformat en uns models gastats davant la realitat que ens domina. Si un component bàsic en tota l'obra ja hem apuntat que és la mar, l'altre àmbit amb vida pròpia és la ciutat de València. Ja al primer text del poemari llegim «també és aquesta ciutat la meva,/ batzegada per qui no té el nom en cap carrer». El poeta estima però, així mateix, defuig la ciutat que l'ha vist nàixer i que pateix dia a dia («Els gos que t'habita/ eixampla frontera,/ borda i esperança/ castra el diferent,/ afalaga mandra,/ remuga i delata,/ pixa i, després, s'exilia»). Sentència Albert Garcia i Hernández. Un viatge a través d'un espai personal tant físic com literari ben prometedor i interessant. Ara esperem, ja amb ganes, l'edició del proper llibre, *El viatge d'allò que és dit*, darrer premi Ausiàs March de poesia.

Josep Ballester

Una ficció poètica un tant prosaica

Ficció literària que es presenta com un recull de documents poètics apareguts en un suposat arxiu secret del Vaticà. S'afirma en el preàmbul que aquestos papers tenen poc interès històric però una gran càrrega afectiva per la seua actitud lírica.

TRÍPTIC POÈTIC BORGIA

ANTONI MARTÍNEZ REVERT

COL·LECCIÓ «BROMERA POESIA»

PREMI IBN HAZM DE POESIA 2000,
AJUNTAMENT DE XÀTIVA

108 PÀGINES

EDITORIAL BROMERA. ALZIRA 2001

El preàmbul va seguit d'una inversemblant –si més no, pel que fa a la llengua– justificació treta del dietari del mateix Alexandre VI. Tot seguit apareixen tres blocs dedicats als tres personatges mítics d'aquesta família: Alexandre VI, Cèsar Borja i Lucrècia Borja. Junt a personatges amb qui tingueren relació: Girolamo Savonarola, Niccolò Macchiavelli, Pietro Bembo i d'altres.

Els papers són poemes que s'acompanyen d'unes notes a peu de pàgina per tal de contextualitzar l'anècdota poetitzada. D'aquesta part caldria destacar alguns poemes del tríptic final, corresponent a Lucrècia Borja. Es tracta de sonets –generalment decasíl·labs assonants– i tirallongues de versos blans i bastant irregulars però que aconsegueixen un relatiu valor líric i una calmada tensió dramàtica acceptable. Per contra, les dues primeres parts, dedicades a Roderic i Cèsar Borja, presenten una estructura variada amb retòrica ampul·losa i pedestre. Pel que fa als temes són, en general, costumistes i circumstancials: el paisatgisme sentimental, la terreta enyorada, la infantesa perduda, la bellesa superficial, la sumptuositat d'alcova, el bestiar personal, l'amor... I gèneres més aviat prosaics: dècimes, cançonetes, romanços, lloes, invectives, blasons, sentències, declaracions de principis...

Antoni Martínez coneix els Borja, s'ha documentat sobre aquesta família nascuda en la també seua i estimada ciutat de Xàtiva, ha treballat l'organització i l'estructura del llibre, ha reflexionat sobre els avatars i les circumstàncies especials que visqueren els nobles xativins... Fins i tot, la idea de construir aquesta ficció literària em sembla del tot adient i honesta. Però el seu treball té greus problemes, si més no, de to poètic –inevitablement massa variat– i d'isotopia textual. Té problemes també per arribar en condicions al lector de poesia. Les anècdotes que reproduïxen els textos necessiten abundosos peus de pàgina –més de 60 textos en prosa, front a una quarantena de poemes– i, en aquest punt, la possible volada lírica decau davant l'historicisme contextual.

Resultat de l'acarament entre els contextos, el lector es veu obligat d'assistir astorat a aquest continuat *frau poètic* i es descoratja. La ficció poètica –al contrari de la ficció narrativa– no cal que siga versemblant, només se li demana *verisme* o veritat. Fins i tot, quan el poeta és un fingidor, la veu poètica no enganya mai.

Francesc Collado

Este volumen de Obra poética completa recoge todo el corpus lírico de Max Aub, desde su primer libro *–Los poemas cotidianos (1925)–* al último *–Imposible Sinaí (1982)–*, incorporando asimismo un amplio e importante material inédito. En su conjunto, una muy destacada aportación aubiana que, por muy diversas circunstancias, hasta el momento no ha recibido toda la atención y valoración que se merece. Un rico abanico de modalidades, tonos y representaciones que, en su diversidad, en nada rompen el signo unitario de la obra.

La adquisición de bienes por la Iglesia, la llamada amortización eclesiástica, constituyó durante siglos un problema para las monarquías y las diversas instituciones de gobierno del Antiguo Régimen. En Valencia, tras la conquista cristiana, el rey Jaime I promulgó en los Furs una legislación que restringía severamente estas adquisiciones.

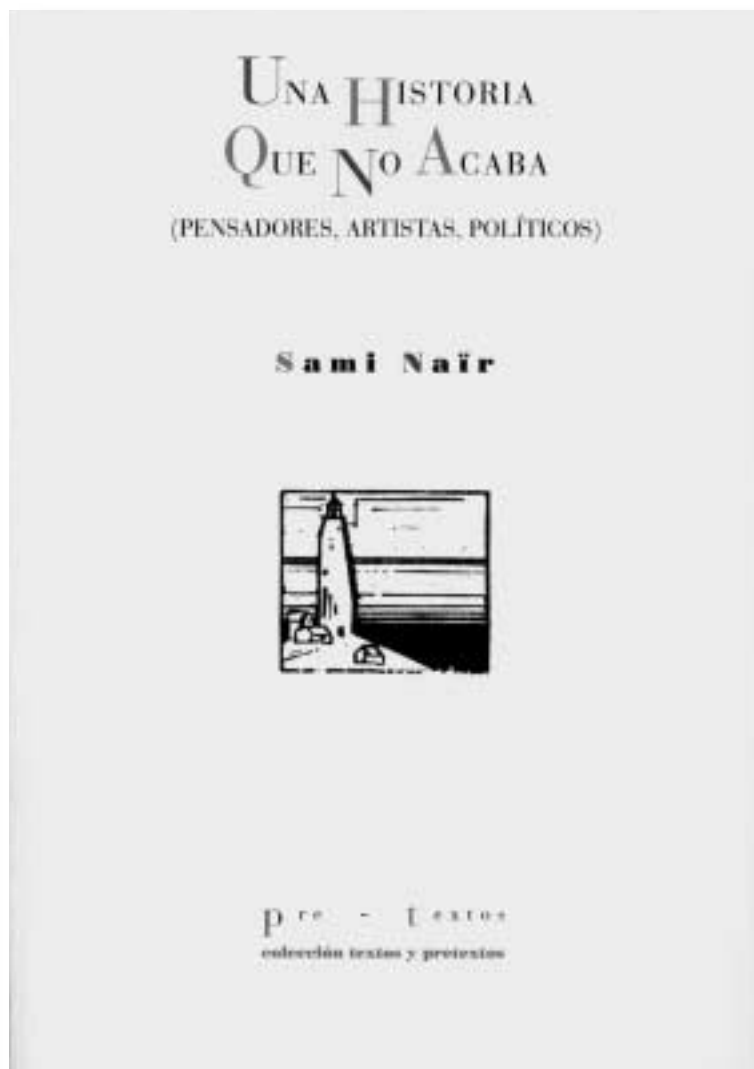
Biblioteca Valenciana
Un focus cultural de la nostra
Comunitat Autònoma

Las ansias de renovación espiritual y las aspiraciones a una justicia social crearon ya en la Edad Media movimientos religiosos basados en la humanidad y en la pobreza de Cristo. En estos movimientos religiosos se habían fundido los fenómenos naturales con los sobrenaturales, el miedo a la muerte destructora con el afán por el goce de la vida y las creencias ortodoxas con ideales que llegaron en algunos casos a derivaciones heréticas.

En 1612, de la mano de su poderoso hermano, el confesor regio fray Luis Aliaga, llegó a Valencia para hacerse cargo del arzobispado, vacante desde la desaparición del Patriarca Ribera, el dominico aragonés fray Isidoro Aliaga, protagonista indiscutible de una nueva y hasta ahora desconocida etapa de la Iglesia valentina que se prolongaría hasta el mismo día de su muerte, acaecida en 1648.

La valiosa tasca de l'intel·lectual

En aquest llibre Sami Nair ens parla d'alguns dels intel·lectuals —escriptors, fotògrafs, pintors, etc.— que més han influït en l'evolució del pensament contemporani. Un llibre que combina amb mestria la pràctica assagística amb l'activitat del crític de literatura.

La de l'intel·lectual és una tasca feixuga, ingrata i arriscada. Ho és en la mesura en què la societat li exigeix anticipació, capacitat transformadora, originalitat, previsió... qualitats sens dubte per a les quals cal estar culturalment molt preparat, posseir una extraordinària intel·ligència i, sobretot, l'astúcia necessària per veure i preveure allò que als ulls de la resta dels mortals ens és invisible a primer terme.

La del crític literari és també una activitat sofrida, fins i tot més que la de l'intel·lectual *sensu stricto* (fem aquesta distinció per entendre'ns, perquè no cal dir que la del crític és una activitat intel·lectual). El crític acostuma a treballar des de la trinxera de casa seua, amb la incertesa incòmoda d'una feina d'aprofitament més que dubtós, amb el convenciment quasi absolut de que no serà protagonista de res: sempre a la reraguarda, terriblement escèptic davant l'improbable pas a la primera línia de la batalla cultural.

Sami Naïr reuneix aquestes dues condicions alhora: la de l'intel·lectual i la del crític literari. A *Una història que no acaba*, l'editorial Pre-Textos aplega els escrits de l'autor entorn a algunes de les fi-

UNA HISTÒRIA QUE NO ACABA
(ESCRITORES, PENSADORES,
ARTISTAS, POLÍTICOS)

SAMI NAÏR

TRADUCCIÓ DE MARÍA CORDÓN

COL·LECCIÓ «TEXTOS Y PRETEXTOS»,
NÚM. 530

213 PÀGINES

EDITORIAL PRE-TEXTOS. VALÈNCIA, 2001

gures intel·lectuals més emblemàtiques del segle XX: des d'escriptors com William Faulkner, Juan Goytisolo o Salman Rushdie; tot passant per gent compromesa amb el seu temps: Simone de Beauvoir, el Che Guevara, el subcomandante Marcos, Nelson Mandela, François Mitterrand, Cornelius Castoriadis; o artistes que han tingut una especial significació en la vida de Sami Naïr: Vlady, Nisa Chevènement, Sofía Gandarias i Jordi Esteva. Es tracta d'escriptors, escultors, fotògrafs, pintors, directors de cinema, polítics... gent en general compromesa amb el seu temps i amb les seues circumstàncies. Sami Naïr aconsegueix l'objectiu a què hauria d'aspirar tot intel·lectual: commoure el lector, provocar en ell un canvi en la perspectiva de les coses, somoure'l per fer d'ell gairebé una persona nova. Aquella mena de persona activa i apassionada que veu en les coses un insatisfet i sempre canviant anhel de perfecció.

Juli Capilla

Per una ètica de l'actualitat

Davant l'ampli panorama de crítiques i elogis que ha rebut la televisió al llarg de la seua història, aquest treball sintetitza amb claredat expositiva, el desenvolupament del pensament d'intel·lectuals prestigiosos, apocalíptics o integrats, sobre aquest mitjà.

*APOCALYPSE SHOW. INTELLECTUALES,
TELEVISIÓN Y FIN DE MILENIO*

RAÚL RODRÍGUEZ FERRÁNDIZ

336 PÁGINES

*UNIVERSITAT D'ALACANT / BIBLIOTECA NUEVA.
MADRID, 2001*

Hàbil i intel·ligent, aquest estudi de Raul Rodríguez Ferrándiz aconsegueix destapar totes les mancances tant dels discursos més crítics sobre la televisió com dels més apologetics. Però el text, havent superat aquesta dialèctica, fracassa en el seu intent de presentar una alternativa teòrica i s'instal·la en un *status quo* del que difícilment pot eixir.

I és eixa fatalitat desmobilitzadora, precisament, una de les principals crítiques de l'autor a uns plantejaments apocalíptics que al llarg del temps han passat de la telefòbia i l'alienació del receptor, a situar el mal en la farsa del directe, en l'elogi de la immediatesa o en la pràctica del *zapping*. Fins i tot, hi ha qui considera que la neotelevisió actual posa en perill la vida política i la democràcia. No eixen millor parats els integrats. La televisió ni és, com proclamen alguns, l'instrument de la pau social i la vida democràtica, ni el sostenidor de les llibertats civils i polítiques. Al contrari, per a l'autor, aquestes concepcions reforcen allò establert, constituint-se en baluards de la corrent hegemònica.

Ara bé, arribada l'hora de situar-se dintre d'aquest polarisme teòric, l'autor presenta una «ètica de l'actualitat» que en resulta ben decebedora. La seua primera aposta es basa en tres pilars esperançadors: centrar l'estudi en el re-

ceptor, assumint que en el públic rau una actitud resistencial sobre els productes que consumeix; exigir a la televisió la pluralitat de les interpretacions, la seua confrontació i els debats públics; i demanar als programadors una producció elaborada des de l'interès. Però quan esperem que el text avance en aquest sentit, l'autor es desmarca amb una defensa a ultrança de la televisió actual: l'anomenada televisió humanitària. Una nova integració on la solidaritat, l'estratègia del dolor, el civisme o la crida a la compasió, conformen un model televisiu, des del nostre punt de vista, molt qüestionable.

Coneixedor a la perfecció de les limitacions de la seua argumentació (no resol els problemes dels necessitats sinó que calla la mala consciència, afavoreix la desmobilització o la saturació caritativa i substitueix les accions estructurals), l'autor no les amaga, cosa d'una banda, molt lloable, però, de l'altra, deixa nu l'autor i teòricament indefens. Malgrat les nostres reserves a la proposta final, parlem d'un treball brillant que ens atreviríem a considerar imprescindible per a tots aquells que vulguen conèixer què s'ha pensat i que es pensa sobre la televisió.

Àlvar Peris

Contar un segle

Recórrer el segle xx de la mà d'Andrés García de la Barga y Gómez de la Serna, més conegut com Corpus Barga en l'àmbit periodístic, és un exercici apassionant per als amants del viatge i per als desitjosos de conèixer el que altres han vist i contat.

CORPUS BARGA, EL CRONISTA DE UN SIGLO

ISABEL DEL ÁLAMO TRIANA

COL·LECCIÓ «MONOGRAFÍAS»

278 PÀGINES

UNIVERSITAT D'ALACANT. ALACANT, 2001

Corpus Barga, el cronista de un siglo ofereix un recorregut, rigorosament documentat, per on Isabel del Álamo Triana duu el lector encuriósit vers la veloç, llarga i anecdòtica vida professional de Corpus Barga. En aquest volum trobem el llegat escrit d'un dels corresponsals de premsa més arriscats, sorprenents i compromesos del segle xx, autor de milers de cròniques claus per comprendre i recordar l'Europa sotragada de les conteses mundials i l'avenir tràgic d'Espanya amb i després de la guerra.

Corresponsal a París per al periòdic argentí *La Nación*, col·laborador emblemàtic de la capçalera madrilenya *El Sol* i director de *Luz*, Corpus Barga va escriure en les publicacions més prestigioses del moment i en nombroses revistes i publicacions periòdiques que reclamaven els seus articles. Incansable cronista, aquest *señorito* de la burgesia madrilenya, com ell mateix se'n deia, va ser pioner pel que fa a la seua

manera de viure i escriure el periodisme i de presentar els fets. La seua originalitat li va valer «el reconeixement dels lectors i va suscitar així una nova forma de fer cròniques». Corpus Barga, convençut què el *vertader* periodisme, l'*íntegre*, ha de reposar en la llibertat d'expressió, va desafiar la censura espanyola en tot moment. Durant la Guerra Civil, compromés amb la causa republicana, va intervenir en la compra d'avions francesos per a les tropes republicanes i va ser ell qui acompanyaria Antonio Machado a Cotlliure en l'exili.

Era un periodista conscient i, sovint, insistia en la necessitat de superar, definitivament a Espanya, el periòdic ministerial de partit i crear un periòdic d'empresa –tal com havia succeït a Europa i Amèrica. I és aquest europeisme el que l'impulsà a abandonar el Madrid i l'Espanya «inmovilistas» a la recerca de les transformacions constants d'un nou periodisme informatiu europeïtzat. Aventurer i viatger audaç, un tant a la manera del poeta Blaise Cendrars, Corpus Barga pertany a aquells homes del segle XX, que com Pla, Xammar, o Chabes Nogales va travessar fronteres que semblaven infranquejables en la professió. Amic també de grans artistes i intel·lectuals, com Picasso, Chaplin,

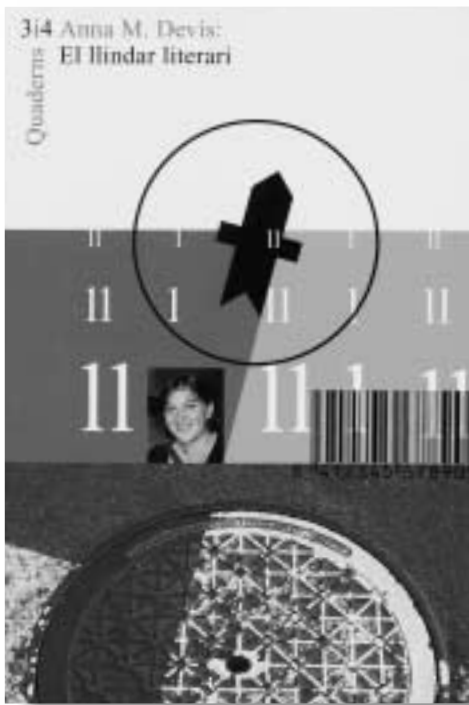
va conèixer els grans polítics del segle: Trotski, Hitler, Jaurés, Mussolini. Va ser corresponsal en la I i II Guerra Mundial i el primer periodista espanyol en volar en avió i en Zeppelin, i el més ràpid en contar-ho al món.

I si «la rapidez vence al tiempo», deia Corpus Barga –qui també afirmava que «en el periodismo, como en todo, las dificultades mejoran la obra»–, ell s'hi va avançar. Home d'acció des dels vint anys –viatjant i escrivint– pocs periodistes van contar amb tant d'enginy i rigor els fets noticiables del segle passat. La seua atrafegada i particular vida la va relatar en *Los pasos contados*. Llibre de memòries que no dubte estaran temptats de llegir després d'aquest enterrat apropament al personatge que ens ofereix Isabel del Álamo.

Lourdes Toledo

Pròlegs i literatura catalana

El llindar literari, d'Anna M. Devís, és un estudi de les característiques del pròleg a partir de la literatura catalana compresa entre els anys 40 i 70, dedicant una atenció especial als pròlegs que Joan Fuster va escriure durant aquesta època.

EL LLINDAR LITERARI

ANNA M. DEVÍS

COL·LECCIÓ «QUADERNS», 52

194 PÀGINES

EDITORIAL TRES I QUATRE. VALÈNCIA, 2001

Des de la publicació del llibre de Gérard Genette *Seuils*, els estudiosos han prestat més atenció a tota la sèrie de textos que acompanyen la publicació del text literari. Textos aparentment prescindibles, que tenen la funció de presentar i acompanyar l'obra literària, com ara el títol que apareix a la portada, les notes de solapa o de contraportada, els advertiments, els pròlegs o les notes de presentació. Aquests textos –paratextos en l'argot tècnic– que acompanyen el llibre, són tant un reclam de maniobra publicitària com unes instruccions o indicacions de lectura. Els lectors tendim a donar-los per suposats i a considerar-los purament accessoris, però la seua importància a l'hora de delimitar un context i unes expectatives de lectura no es pot negligir. L'estudi d'aquests paratextos, en definitiva, es justifica per la voluntat de considerar els elements de significació que hi ha en el text literari en la seua totalitat.

El llibre d'Anna M. Devís, *El llintrar literari*, està dedicat a l'estudi d'un d'aquests paratextos: el pròleg. Un text que, en principi si més no, té com a funció fer companyia a un altre text, precedir-lo i presentar-lo; una mena de llintrar literari, doncs. Devís no ha plantejat l'estudi del pròleg d'una manera abstracta, general, sinó que ha preferit centrar-lo a partir de la literatura catalana compresa entre els anys quaranta i els anys setanta, dedicant una atenció especial als pròlegs que Joan Fuster va escriure durant aquesta època. Així, ha utilitzat el seu corpus per il·lustrar –més que per indagar– les característiques bàsiques dels pròlegs i els seus diferents tipus, i també per il·lustrar algunes característiques de la literatura catalana i de l'obra de Fuster en particular. Per exemple, els problemes amb la censura que patien els escriptors catalans tal com reflecteix la lectura dels pròlegs de l'època. El procediment resulta un tant arbitrari, perquè les mateixes conclusions s'haurien pogut extraure a partir d'altre tipus de textos, sense necessitat de limitar-se als pròlegs. El que és pitjor, de tota manera, és que l'anàlisi que realitza Devís no aporta cap dada ni cap perspectiva nova. Simplement, utilitza els pròlegs seleccionats per il·lustrar –per confirmar– el que ja sabem prèviament sobre les condicions de la literatura catalana d'aquest període. O per fer-ne ob-

servacions una mica extemporànies, com ara que «el recorregut realitzat a través dels pròlegs d'aquests anys 60 ens donen fe d'esdeveniments sociològics tan importants com el boom turístic.» Tots aquests inconvenients es repeteixen quan passa a estudiar els pròlegs de Fuster. I és una llàstima, perquè és en els nombrosos pròlegs que va escriure on Fuster va reflexionar més sobre el sentit i l'abast de la seua pròpia obra. L'autora no deixa de remarcar aquest fet, però el seu estudi dels pròlegs fusterians es limita a resumir-ne el contingut, a indicar-ne els tòpics d'aquest tipus de textos que també utilitza Fuster, com la humilitat de reconèixer que no és un especialista en el tema, i a remarcar-ne les característiques estilístiques, característiques que podem retrobar en qualsevol altre text de Fuster, pròleg o no pròleg. Aquestes constatacions van acompanyades de comentaris de tipus escolar, com ara la indicació que en aquests pròlegs també «hi són presents les interjeccions del tipus 'Ai!', amb un clar sentit de lamentació.» En fi, l'ús de l'expressió «tant me fot» per part de Fuster, porta Anna M. Devís a remarcar que «ningú no dubtarà que aquesta expressió, en el marc d'un autopròleg a unes obres completes, podria considerar-se fins i tot irreverent». Evident, estimat Watson.

Enric Iborra

La certeza del paraíso

En esta obra se nos ofrece una colección de 111 paradojas, entre las que cabe destacar las *cuestiones* y *sentencias*. El autor nos da a conocer su pensamiento acerca de ciertos valores éticos que el hombre –con frecuencia– suele olvidar, fundamentando al mismo tiempo su interés social y humanístico.

EL SOL DE MEDIANOCHE. CIENTO ONCE PARADOJAS

MIGUEL CATALÁN

111 PÁGINES

EDICIONS DE PONENT. ONIL, 2001

Bajo el título *El sol de medianoche*, Miguel Catalán nos hace entrega, en esta ocasión, de una obra cuya idea fundamental es la de establecer una relación entre lo uno y su contrario. El libro abre sus páginas con la siguiente cita: «El camino de las paradojas es el camino de la verdad». Sin duda Oscar Wilde (de quien se ha tomado esta cita) estaba en lo cierto, ya que tanto la verdad como su contrario forman parte de un todo que queda más enriquecido cuantos más signos encontrados se le oponen. Viene a ser como la tesis hegeliana que necesita de su antítesis para formular una proposición que resulte verdadera. De igual modo Miguel Catalán, por medio de la *paradoja*, nos descubre una parte de la realidad (que nos desvela de forma distinta a la habitual) a la vez que nos recuerda que, en esta paradoja que es la vida, también nosotros estamos implicados.

El título del libro trajo a mi mente ese juego de contrarios que es el sol de medianoche. En una ocasión visité Cabo Norte, entre Narvik y Honningsvåg, situado en el paralelo norte a $71^{\circ} 10' 21''$, allí donde el mar corta la tierra y el horizonte se cierra hacia el infinito indicando que más allá sólo existe mar y hielo. Recuerdo que, después de cumplir con todos los ritos que marca la tradi-

ción, me situé en el borde del acantilado a esperar la noche. Aún tuve que esperar un buen rato hasta que de pronto el sol rompió el firmamento alumbrando rabiosamente la tierra, sin confiar en mis propios sentidos miré instintivamente el reloj: eran las 12 y veinte de una noche de verano, y comprobé entonces que era real lo que a mi alrededor estaba ocurriendo. Gran paradoja la de ver al sol brillar con todo su esplendor junto a las estrellas de la noche.

Así pues, cuando leí la obra de Catalán comprendí el sentido de realidad que nuestro autor imprime a sus *111 paradojas*, manifestando además un buen dominio de la palabra, que somete a la idea. El autor nos ofrece una colección de sugerentes paradojas, breves pensamientos o ingeniosas maldades, tal vez con la intención de producir un rasguño en la razón del lector, algunas composiciones encierran verdadera poesía, otras nos hacen sonreír y otras, en fin, contienen la suficiente ironía como para convertirse en crítica social. A mi juicio, y para terminar este comentario, es indudable el interés de esta obra para una sociedad cambiante como la nuestra, ya que nos obliga a comprobar nuestras certezas.

M^o Teresa Espasa

Artículos de varia lectura

El libro recoge veinte de los muchos artículos publicados por Manuel Tarancón en la prensa valenciana a lo largo de los últimos años; del arte a la política, de la historia a la literatura y de la ortografía a la matemática, expresan los múltiples intereses intelectuales de su autor:

ESCRIBIR: VOCACIÓN, PLACER Y SUPPLICIO

MANUEL TARANCÓN

PRÓLOG DE ASCENSIÓN FIGUERES

IL·LUSTRACIONS DE WENCES RAMBLA

204 PÀGINES

AITANA EDITORIAL ALTEA, 2001

Escribir: vocación, placer y suplicio es, no sólo el título del primero de los artículos recogidos en este volumen, o el título genérico del libro, sino también la quintaesencia del mismo. Estos artículos, publicados en el diario *Las Provincias* a lo largo de los últimos años por su autor, conseller de Educación y Cultura de la Generalitat Valenciana, y prologados ahora por Ascensión Figueres, presidenta de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, expresan sobre todo la existencia de una «vocación» persistente, nunca desechada del todo, aunque por fuerza semioculta en medio del tráfigo de las actividades de gobierno: la de la actividad intelectual, erudita o simplemente creativa.

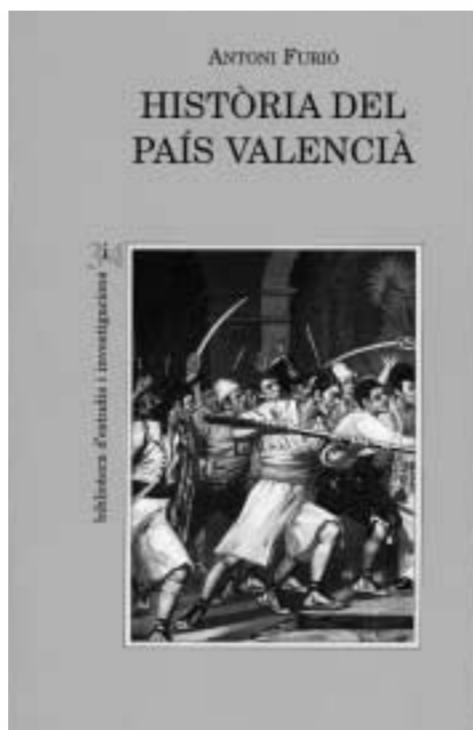
El primer artículo repasa a partir de los recuerdos de cuatro grandes creadores de la palabra esa peculiar mixtura de hondos placeres y profundos dolores que es la escritura: la de Marguerite Duras a través de su reflexión «Escribir», la de un Flaubert desesperado a través de sus cartas porque no avanza su *Salambo*, la de un Juan Ramón Jiménez cuya voz nos llega a través de la transcripción de Juan Guerrero Ruiz, y, por fin, la de una Virginia Woolf que da la vuelta al viejo apotegma *Nulla dies sine linea* con un «Ningún día sin romper un papel».

Los textos más sabrosos son, sin duda, aquellos que recogen la bibliofilia, si no bibliomanía de su autor; rescato, por ejemplo, las cartas de amor de Juan Rulfo a su amada Clara Aparicio en *Cartas al amor*, las reflexiones sobre las profecías incumplidas de la historia en *El siglo XXI*, así como el paseo que lleva al lector de la mano en *Arqueología libresco* por las prácticas literarias que en su día causaron sensación para después caer en el olvido (la novela pastoril, la literatura de emblemas, la oratoria sagrada), y la prospectiva hipotética del género posmoderno por excelencia, los manuales de autoayuda; un tercer artículo destacado es *Diccionarios*, donde se combinan las condiciones de trabajo, a menudo heroicas, de sus autores, con las divertidas razones dadas en su tiempo para elegir la –y griega como letra para la conjunción copulativa sobre la –i latina. Otras preferencias literarias de Manuel Tarancón quedan expresadas en, por ejemplo, la revisión de Galdós y Alberti y, sobre todo, en los dos elogiosos artículos sobre la obra de Max Aub, en especial por alguna de sus obras menos conocidas, como *Yo vivo*, así como su falta de reconocimiento en las historias de la literatura española.

Miguel Catalán

Un país dins la motxilla

Història del País Valencià, d'Antoni Furió (Editorial 3i4) resumeix en més de sis-centes generoses pàgines els avatars de la història dels valencians des de la conquesta jaumina i la formació del regne medieval fins a l'actualitat.

HISTÒRIA DEL PAÍS VALENCIÀ

ANTONI FURIÓ

COL·LECCIÓ «BIBLIOTECA D'ESTUDIS I INVESTIGACIÓ» 41

62 PÀGINES

EDITORIAL TRES I QUATRE. VALÈNCIA, 2001

Aquest volum, publicat ara dins la Biblioteca d'Estudis i Investigacions de 3i4, es la reproducció anastàtica del mateix que Antoni Furió va publicar l'any 1995, amb un gran èxit de públic però una nefasta gestió editorial, ocasionada per un context de relleus polítics. L'atractiu del llibre, un lustre després, continua intacte. És una obra escrita amb honestat, amb voluntat de claredat i de servei públic, i és per això que se n'enyorava una segona edició en les llibreries.

L'obra parteix d'una doble constatació: que tota història és sempre història contemporània (com molt bé ha difós una línia de pensament inspirada en Benedetto Croce) i que la història d'un país –d'una comunitat humana instal·lada en un espai determinat al llarg d'un temps concret– no pot ser concebuda com els avatars personificats d'una geografia.

Aquestes dues bigues mestres expliquen el sentit del llibre. Per començar, és un volum divulgatiu i, per tant, amb voluntat de compendi, i no d'investigació. L'autor afirma haver-se nodrit de les nombroses troballes auspiciades pel Primer Congrés d'Història del País Valencià (1971), i per les recerques sistemàtiques en tots els àmbits que van seguir a aquest particular Big Bang de

la historiografia valenciana. Però la seua és una obra de síntesi, d'aquestes que sempre corren el risc de ser considerades superficials o insuficients pels mes llepafils d'entre els col·legues del ram, però que omplen de goig el lector no especialista, a qui en definitiva va destinada.

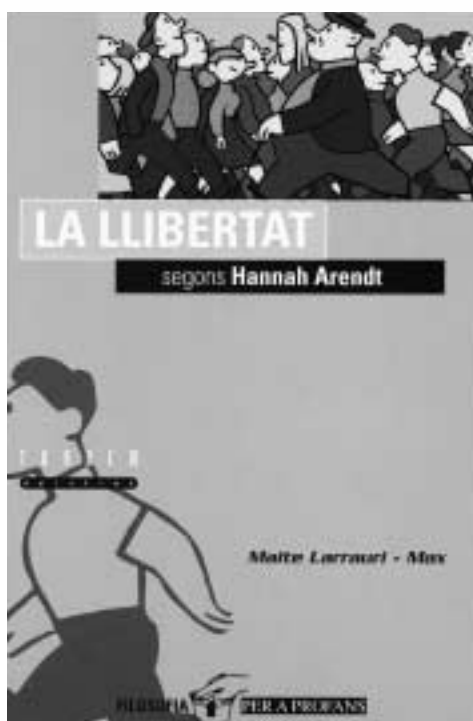
Per un altre costat el llibre comença amb la conquesta de Jaume I, i obvia els trams més antics o fins i tot els prehistòrics, en el benentès que una història dels valencians –dels valencians *actuals*– ha de remuntar-se a la fundació del Regne cristià sobre les restes de la davallada islàmica, en tant que episodi formatiu inaugural.

Ultra tot això, és bonic que la història de tot un país pugui cabre dins d'una motxilla, com un record constant i portàtil del que ens ha fet com som.

Victor Cotlliure

El vertigen de la llibertat

El vertigen no és la sensació que tenim en llegir els filòsofs de currículum escolar, sempre decidits a demostrar la nostra ignorància. El vertigen és llegir filòsofes com Arendt que ens reclamen ara, ací, sempre, una acció concreta, realitzable, el deure moral de l'exercici de la llibertat.

LA LLIBERTAT SEGONS HANNAH ARENDT

MAITE LARRAURI

IL·LUSTRACIONS DE MAX

TRADUCCIÓ DE ROSA SERRANO

COL·LECCIÓ «FILOSOFIA PER A PROFANS», 3

100 PÀGINES

TÀNDEM EDICIONS. VALÈNCIA, 2001

A mesura que ens endinsem en el pensament de Hanna Arendt adquirim la certesa d'estar davant d'una gran filòsofa, les idees de la qual ens acompanyaran sempre. I és que aquesta jueva alemanya de principis del segle XX trenca un raonament entorn del fet de la llibertat i de l'acció humanes cohesionat i sòlid com pocs dels que hem sentit.

La influència del món anglosaxó i de la gran tradició democràtica moderna d'aquests països ens ha portat a una reflexió sovint esquematitzada de la llibertat, segons la qual podem fer tot allò que vulguem, sempre i quan no interferim en la llibertat de l'altre. El nostre imaginari col·lectiu relaciona la llibertat amb els grans plaers, l'ambició, i amb les possibilitats il·limitades d'expansió del nostre ego personal. Per això, el plantejament d'Arendt és trenca-dor, frontalment oposat a aquesta visió capitalista, i s'acosta en el fons a la idea dels moviments socials favorables a la democràcia real.

Els filòsofs grecs han diferenciat tradicionalment pensament i acció. El paradigma d'això és Plató, per al qual la veritat no la trobem ací, amb nosaltres, sinó en un altre nivell que solem anomenar món de les idees i al qual no tothom té accés. Per a Arendt, en canvi,

pensar és un acte interclassista, que no es pot separar de l'acció, sempre i quan entenguem actuar com «nàixer a un món de relacions humanes del qual es forma part en prendre la paraula públicament i en proposar, donar suport i portar a terme iniciatives en l'espai públic». Exercir la llibertat és actuar i, per això, la llibertat ens imposa respecte. En els seus escrits, Arendt –d'ací el títol que porta aquest volum de la col·lecció *Filosofia per a profans*– mira de combatre la separació que la cultura occidental ha ordit entre la vida del pensament i la vida de l'acció».

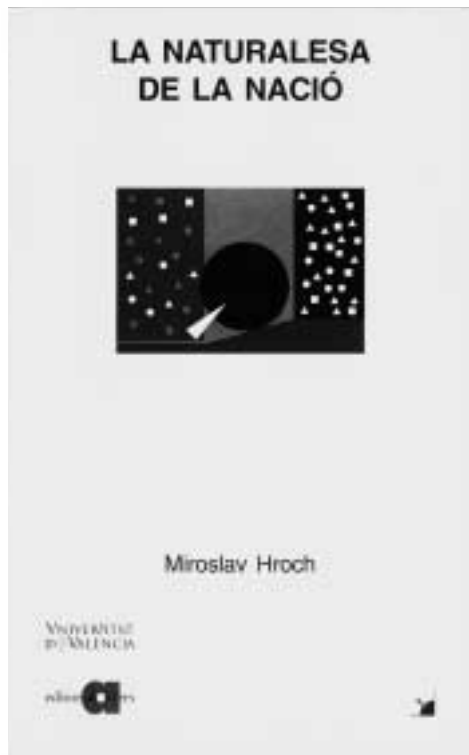
Ara, si volem saber qui ens ha fet creure que la llibertat era una altra cosa, o qui i perquè ens amaguen filòsofs com Arendt o ens posen traves a l'acció, sempre podem llegir una magnífica monografia que publicà a Paidós el filòsof del dret Juan Ramón Capella sota el nom de *Los ciudadanos siervos*, amb la qual podem reforçar les idees entorn de l'altra llibertat i l'altra democràcia.

Maite Insa

El perquè dels nacionalismes

Miroslav Hroch és professor d'història a la Charles University de Praga. *La naturalesa de la nació* aplega alguns dels articles més significatius del pensador txec sobre l'origen de les nacions i dels moviments nacionals.

LA NATURALESA DE LA NACIÓ

MIROSLAV HROCH

180 PÀGINES

AFERS-UNIVERSITAT DE VALÈNCIA,
CATARROJA-VALÈNCIA, 2001

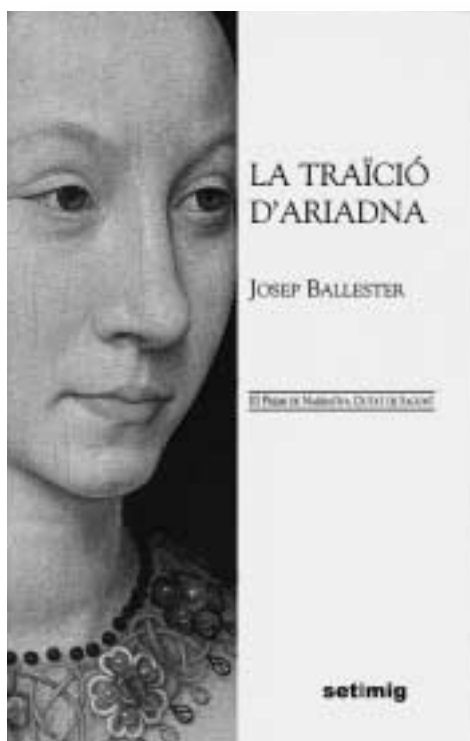
La naturalesa de la nació fa el número 6 de la col·lecció «El món de les nacions», que publiquen conjuntament l'editorial Afers i la Universitat de València. Una col·lecció l'objectiu del qual és donar a conèixer alguns dels pensadors claus de les darreres dècades que més energies han esmerçat pel que fa al fenomen del nacionalisme. Fins ara, les aportacions més destacades han vingut de la mà d'autors de les més variades afiliacions ideològiques: François Thual, Alfons Cucó, Ernest Gellner, Liah Greenfeld, Daniel Convesi i ara, amb *La naturalesa de la nació*, Miroslav Hroch. Aquesta gamma d'historiadors i especialistes en ciència política que ens ofereix la col·lecció «El món de les nacions», sens dubte obri nous horitzons al ja de per si turbulent i interessantíssim panorama d'anàlisi sobre un fenomen que ha marcat històricament el debat politicocultural als Països Catalans. La intenció de l'editorial és d'avançar-se a les possibles traduccions a l'espanyol d'aquests clàssics del nacionalisme, la qual cosa és un indicador de la maduresa intel·lectual a què ha arribat darrerament la cultura catalana. El 1968 l'historiador txec Miroslav Hroch va publicar una obra que amb el temps ha esdevingut cabdal per entendre la història de la nació i els

seus processos de formació: *Social Preconditions of National Revival in Europe*. Precisament a *La naturalesa de la nació*, Miroslav Hroch hi aplega un capítol que n'és una síntesi: una diatriba en què determina quines són les circumstàncies socials que afavoreixen l'expansió reeixida del sentiment patriòtic entre la població. El segon dels articles, «La naturalesa de la nació. Realitat o construcció», és la resposta de Hroch a una interpretació que va fer Ernest Gellner a propòsit de la seua obra. Hroch també fa balanç de la multiètnicitat intrínseca dels països d'Europa de l'est, i tampoc no s'està d'aventurar-se —per anar-hi a la contra— en les tesis que interpreten el fenomen del nacionalisme com una equiparació de forces corol·làries entre llengua i reivindicació nacional: «la correlació entre el conflicte lingüístic i la formació d'una nació no és comuna a tots els casos i, per consegüent, amb prou feines es pot considerar com una causa o una font directa».

Juli Capilla

La traïció d'Ariadna, una invitació a la literatura

Set i Mig acaba de publicar *La traïció d'Ariadna*, un recull d'articles de Josep Ballester que fou premiat al III Premi de Narrativa Ciutat de Sagunt. Ballester ens passeja per bona part de la tradició literària europea i per la trajectòria d'alguns dels prohoms del País Valencià.

LA TRAÏCIÓ D'ARIADNA

JOSEP BALLESTER

III PREMI DE NARRATIVA CIUTAT DE SAGUNT

COL·LECCIÓ «XÈNIUS», 4

145 PÀGINES

SET I MIG. BENICULL DEL XÚQUER, 2001

Hem tingut al País Valencià una literatura d'urgència, permanentment amenaçada per sinistres dèficits estructurals. El mateix Joan Fuster denunciava ara fa uns anys la inexistència de novel·listes nadius, d'una «novel·lística» valenciana. Si bé és cert que s'ha superat aquell estadi d'esterilitat no ho és menys que continuem tenint una literatura de mínims. L'articulisme literari, posem per cas, a bastament celebrat en gairebé totes les llengües europees, és, ara per ara, al País Valencià un petit luxe sempre ocult als racons de les pàgines dels principals diaris. Fet i fet, el crític o l'escriptor consagra el seu *amateurisme* tan bon punt fa la passa d'escriure per als periòdics. A l'articulista valencià tan sols se'l deixa, ara per ara, ocupar les perifèries dels tabloids, tacar una petita porció de paper entre notícies referides a les amenitats de caràcter local. No importa que allò que s'ha escrit es referesca als temes del món, la seua sola vehiculització en valencià condemna d'avant mà a l'article a una mena de civilitzat i incruent ostracisme *massmediàtic*. Així les coses, signatures com la de Joan Francesc Mira, Martí Domínguez o el mateix Josep Ballester, només per citar-ne alguns, continuen minimitzades. Al costat de les grans capçaleres sobreviuen, no obstant això, les

modestes publicacions vernacles on es prodiguen *opinadors* professionals i divulgadors en la seua accepció més ampla. També de tant en tant, llibres on es recullen les millors perles com és el cas d'aquest volum que signa el poeta i crític alzireny Josep Ballester i que ix al carrer de la mà de Set i Mig. Editorial per cert que ha publicat altres reculls de qualitat com ara *Un ofici del segle* de Joan Garí, *Sense Música ni pàtria* de Joan Francesc Mira o *Sermonari laic* d'Enric Sòria.

El llibre de Ballester és una invitació descarada a la literatura, a la cultura en majúscules si voleu, d'altra banda una gosadia *articulista* en el país sense diaris. A través de les seues pàgines tindreu notícia de Pasolini, de Giorgio Bassani, de Kafka o Cioran. També el record emocionat a alguns dels nostres prohoms probablement menys valorats com Bausset, Soler i Estruch o Santiago Bru Vidal. Un llibre en paraules del seu prologista, Sebastià Alzamora, de literatura «irreverent, sincopada i construïda amb empelts, pletòrica de suggeriments: una escriptura meditada i subtil, però també instintiva i audaç, que juga a implicar-nos, a no deixar-nos mai indiferents».

Francesc Viadel

Un homenatge al pare Batllori

Amb aquest volum l'editorial Saó ha volgut retre un homenatge al pare Miquel Batllori. La seua figura i la seua obra hi són tractades per diferents estudiosos que examinen la seua trajectòria biogràfica i cultural, i l'enfoquen en les múltiples direccions en què s'han desenvolupat les seues investigacions històriques.

LA SAVIESA DE BATLLORI

DIVERSOS AUTORS

186 PÀGINES

ED. SAÓ. VALÈNCIA, 2001

El pare Miquel Batllori, que ha passat la ratlla dels seus noranta anys, encara jove, lúcid i incansable, és, avui, el degà, il·lustre i exemplar, de la nostra cultura. La seua obra, com no podia ser d'una altra manera, ha estat reconeguda com una de les aportacions més esplèndides de la historiografia catalana. De més a més, però, afortunadament, la seua figura humana i d'estudiós no ha quedat tancada dins del món dels especialistes. El pare Batllori ha aconseguit, pel contrari, moure's en àmbits més amplis. Jo diria que fins i tot, ha esdevingut un homenot *popular*. La seua mobilitat per diversos escenaris de la vida cultural del nostre àmbit lingüístic, sense comptar els seus nombrosos viatges, al llarg de la seua vida, per congressos, biblioteques i institucions europees, ha fet que tots el sentim molt pròxim, que la seua persona ens resulte familiar. Això, crec, que els valencians

ho podem afirmar d'una manera molt especial. El pare Batllori ha estat moltes vegades a València i la seua presència –cordial, serena, sàvia– ha estat sempre ben rebuda. Els intel·lectuals valencians mai no han deixat de tenir relacions, sempre fructíferes, amb ell.

Una prova, bàsica, d'aquest interès valencià, és precisament el fet que siga una editorial nostra, Tres i Quatre, la que haja fet la proesa d'editar l'*Obra Completa* del jesuïta català. A hores d'ara, falta ja poc per disposar dels dinou volums en què es va organitzar un projecte tan ambiciós i tan útil com aquest. Això és important, primer perquè reuneix estudis escampats en diferents tipus de publicacions i, per tant, d'accés no sempre fàcil. En segon lloc, per l'esforç editorial que, salvant obstacles, ha fet realitat la idea.

Una altra prova d'aquest interès valencià –i n'hi ha moltes més– és la iniciativa que ha tingut la revista *Saó* de retre homenatge al pare Batllori publicant aquest volum. *La saviesa de Batllori* té el valor d'aplegar aportacions, aproximacions, a la seua figura per part dels nostres estudiosos. Hi trobem deu textos. El primer, d'Emili Marín, que recorre la trajectòria vital, històrica, cultural de l'eminent personatge. L'últim, a càrrec d'Eulàlia Duran i Josep Soler-

Vicens sintetitza l'organització de l'*Obra Completa*, en quatre blocs: Edat Mitjana, Renaixement i Barroc, la Il·lustració i el món contemporani (segles XIX i XX).

L'amplitud cronològica dels treballs que aplega és, doncs, impressionant.

D'aquests períodes se n'han fet càrrec alguns dels col·laboradors d'aquest volum: Albert Hauf, de l'edat mitjana; Miquel Navarro, dels Borja i Josep Soler-Vicens, del Renaixement; Antoni Mestre, de la Il·lustració, la valenciana sobretot; Hilari Raguer, de la història contemporània. Altres tracten temes com la història de l'Església (Joan Bada), els estudis americanistes (Francesca Cantús) i les memòries del pare Batllori (Josep Massot i Muntaner).

Josep Iborra

Internacionalització i diversitat lingüística

Llengua i identitat és una selecció d'estudis de Joshua A. Fishman, un dels fundadors de la sociolingüística i un dels seus autors més influents. Els textos seleccionats en aquest volum reflexionen sobre els processos de manteniment i desplaçament lingüístics i, també, sobre la relació entre la llengua i la identitat.

LLENGUA I IDENTITAT

JOSHUA A. FISHMAN

COL·LECCIÓ «GRAELLA», 14

292 PÀGINES

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2001

La col·lecció «Graella» de l'editorial Bromera, dedicada a l'assaig i dirigida per Toni Mollà, s'ha consolidat a poc a poc com una de les iniciatives més atractives del nostre panorama editorial. Ara s'acaba d'afegir a aquest catàleg *Llengua i identitat*, una selecció d'estudis de Joshua A. Fishman, a cura de Xabier Erize. Considerat un dels fundadors de la sociolingüística, Fishman és un dels autors més importants d'aquest àmbit. Tanmateix, és només ara, gràcies a Bromera, que es publica per primera vegada un llibre seu en català. Entre els temes que recorren aquests assaigs trobem l'intent de delimitar els factors que provoquen el manteniment o el desplaçament d'una llengua, la relació entre llengua i identitat, el futur de les llengües més petites en un món cada vegada més internacionalitzat, així com les possibilitats –i el sentit– del manteniment de la identitat dels pobles davant l'impuls de la

modernització i la internacionalització. A més d'examinar amb rigor i distanciament les qüestions que la diversitat lingüística planteja en el món actual, Fishman s'enfronta constantment en els seus escrits a una mena de sentit comú que apareix sovint en la literatura acadèmica sobre moviments socials i que es retroba amb poques diferències en les columnes d'opinió de molts mitjans de comunicació. És un sentit comú que es caracteritza per considerar, d'una manera displicent i irritada alhora, els moviments de normalització lingüística com a anacrònics i irracionals, responsables de conflictes civils i, fins i tot, de la disminució del producte nacional brut. A més, en un dels estudis d'aquest volum Fishman examina les principals variables que intervenen en els conflictes arreu del món i demostra que, quan la diversitat lingüística es confronta amb tots els altres possibles elements de predicció del conflicte civil, és eclipsada per aquests completament.

De tota manera, Fishman no deixa de remarcar que molt sovint els moviments de recuperació lingüística i cultural són una empresa desesperada, impossible, com una mena de malalts xacrosos, que ni moren ni milloren del tot i per qui aparentment ja no es pot fer res d'efectiu. De fet, observa que la normalització d'una llengua que ha patit una forta regressió és molt difícil que

tinga èxit, perquè els veritables processos de normalització lingüística impliquen refer la realitat social i aquesta és una tasca difícil de dur endavant per a les minories. Jueu nord-americà i parlant de jiddix, Fishman insisteix en els factors que ajuden a mantenir la consistència i la transmissió d'una comunitat cultural a banda del control d'un territori i d'uns aparells estatals propis. Per això remarca la naturalesa supèrflua del dret i la legislació en el procés global de manteniment i substitució lingüístics i considera que la prioritat de tot moviment de normalització lingüística ha de ser dirigir els intents a assegurar la transmissió directa de la llengua entre les generacions.

Per a Fishman –i aquesta és la confiança que l'anima–, la sociolingüística pot ajudar a millorar clarament els mètodes i les prioritats que sovint s'utilitzen actualment en els moviments de normalització lingüística. En definitiva, es tracta d'analitzar i comprendre millor la nostra realitat social per poder actuar-hi d'una manera més efectiva i racional. Però quan ja s'ha dit tot, caldrà recordar que, davant la constatació de la dificultat –o la impossibilitat– de l'empresa, resta «la voluntat d'estar implicat en una lluita ennoblidora, encara que siga una lluita que no es pot guanyar completament.»

Enric Iborra

Lectures per a reflexionar

L'Editorial Diálogo presenta dos llibres que recullen diversos articles, per a estrenar-se i entrenar-se en la reflexió sobre la història i la ciència, amb una funció divulgativa alhora que didàctica.

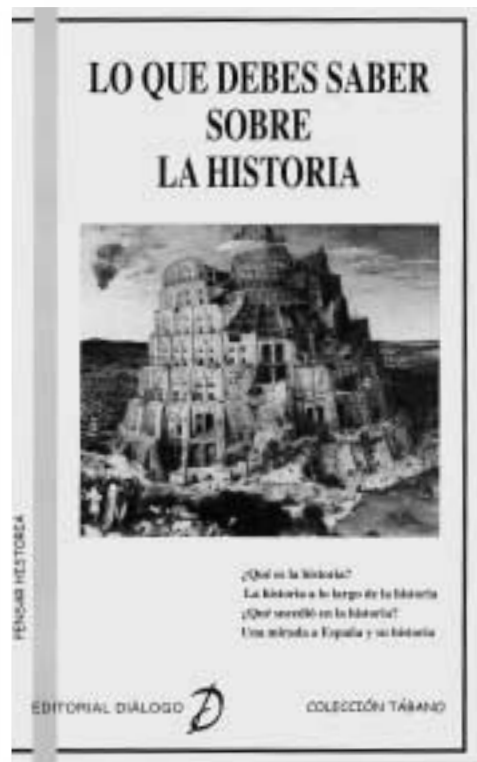
LECTURAS PARA ESTRENARSE EN FILOSOFÍA DE LA CIENCIA

DIVERSOS AUTORS

COL·LECCIÓ «TÁBANO», 6

127 PÀGINES

EDITORIAL DIÁLOGO. VALÈNCIA, 2001

LO QUE DEBES SABER SOBRE LA HISTORIA

DIVERSOS AUTORS

COL·LECCIÓ «TÁBANO», 7

176 PÀGINES

EDITORIAL DIÁLOGO. VALÈNCIA, 2001

Aquest darrer mes d'octubre l'editorial Diálogo ha publicat, dins la col·lecció «Tábano», dos llibres que volen ser una guia per reflexionar al voltant de la història i la ciència.

Tots dos són un recull d'articles, confeccionats amb més o menys encert, que ens inicien en les diverses problemàtiques de cada matèria -si bé alguns d'aquests són per a iniciats- i serveixen de material didàctic en el batxillerat i en els primers cursos de la universitat.

Lo que debes saber sobre la historia recull quatre articles independents però complementaris: el primer article ens mostra el difícil terreny en què la història es troba com a disciplina quan es compromet amb la *veritat* i una *objectivitat* de tall científista. El segon article traça el perfil de les diferents escoles des de les quals s'ha historiat la història. El tercer i l'últim article sintetitzen els grans esdeveniments de la història universal i d'Espanya.

Lecturas para estrenarse en filosofía de la ciencia manté la mateixa estructura que el darrer llibre, si bé alguns d'aquests articles es recolzen en la literatura, amb la intenció d'apropar-nos de manera senzilla, que no simplista, a una tradició que ha estat restringida als especialistes. Aquesta recopilació

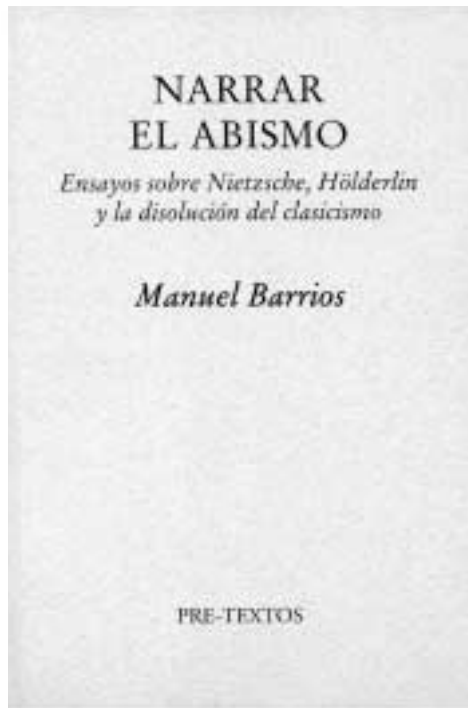
d'articles ens acosta a qüestions ben diferents; podem posar com a mostra els següents conceptes: la raó i el pensament científic, les diferències entre les ciències i els seus estatus de veritat, els diferents mètodes d'investigació, els problemes ètics que plantegen les ciències actuals, els límits de la ciència i la funció de la ciència ficció.

Ambdues lectures són recomanables, ja que trenquen amb el llibre de text convencional i potencien una reflexió crítica més imaginativa.

Nieves Avilés

Pensar el nihilisme

Aquest volum és un recull d'assaigs que tenen com a fil conductor un intent d'exploració de l'experiència moderna tal com es va donar en les figures de Hölderlin i Nietzsche —«dos insignes extraviados de la razón racionalista convencional»—, preocupats, tots dos per parlar des de la manca de fonament de l'existència.

NARRAR EL ABISMO

MANUEL BARRIOS

COL·LECCIÓ «ENSAYO», 522

212 PÀGINES

EDITORIAL PRE-TEXTOS. VALÈNCIA, 2001

Narrar el abismo, diu l'autor d'aquest llibre, parteix d'un esforç filosòfic per interrogar-se sobre «cual sea el suelo desde el que hablamos y pretendemos un decir con sentido, antes que suponiéndolo ya sobrentendido sin más».

Aquest propòsit es manifesta en una densa reflexió entorn de Hölderlin i Nietzsche, entre els quals troba una profunda relació d'afinitat en tant que preocupats per la inexpressabilitat de l'existència.

La primera part del volum –«Pensamiento, lenguaje, experiencia de la disolución»– està integrada per quatre assaigs centrats, sobretot, en la figura de Hölderlin. Ho fa en el context de la idea de la dissolució del classicisme, de la pèrdua d'una forma unitària de l'experiència històrica i de la problematització del llenguatge. En aquesta direcció, l'autor fa unes interessants reflexions sobre la *novel·la de formació*. El *Hyperion* de Hölderlin és una bona mostra de la ruptura amb la novel·la educativa clàssica, que girava, com en el *Wilhelm Meister* de Goethe, entorn d'una teologia orgànica. La novel·la de Hölderlin, en canvi, és «la crònica de una trayectoria que lejos de acabar retornando a un centro dispensador de sentido unívoco para todas las idas y venidas del individuo (...) indentifica su excentricidad». Això, aquesta manca de fonament i finalitat, es retroba en Nietzsche, que ha de renunciar a

un dir directe, epistèmic, del fonament. En un altre estudi repassa la història i les teories de la novel·la de formació cultural, plantejant aquest tipus de producció literària amb precisió, tot diferenciant el *Bildungsroman*, en sentit estricte, d'altres formes de novel·les d'aquest gènere.

La segona part del llibre està integrada per tres estudis sobre Nietzsche. El primer, «Intento logificador y voluntad creadora», subratlla la tesi que l'home teòric ha oblidat l'origen instintiu de la seua voluntat de saber i no reconeix que a la base de l'activitat racional hi ha el treball dels instints. A més, assenyalava la relació d'aquest filòsof amb la ciència del seu temps. El filòsof alemany, tracta, segons Barrios, de constituir un nou estil de pensament en la seua pròpia filosofia, que siga capaç d'expressar-se mitjançant símbols i metàfores.

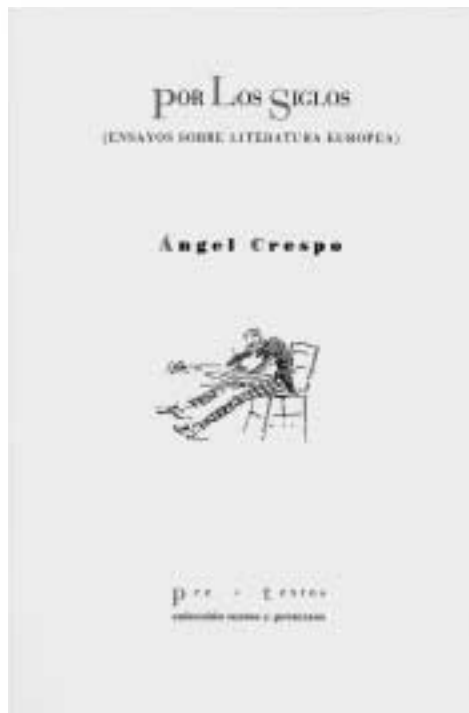
El segon estudi, «Retórica y crítica de la gramática teológica de la historia en Nietzsche», és una reflexió sobre l'origen metafísic del llenguatge i de les seues relacions amb la retòrica, cosa que el porta a una crítica de la metafísica.

El tercer, «La fábula del mundo: Nietzsche y Kundera», és una interessant interpretació de *La insostenible leugeresa del ser* de l'escriptor txec, tot posant-lo en relació amb la idea que se'n fa de la tesi de l'etern retorn.

Josep Iborra

Els camins de la poesia

Aquest volum constitueix un aplec d'assajos que Ángel Crespo va publicar, tret d'un, inèdit, en diferents revistes i diaris entre 1981 i 1995. Per la seua temàtica travessen la història literària europea des de la poesia llatina del Baix Imperi fins a la situació de la poesia de fi de segle.

POR LOS SIGLOS. ENSAYOS SOBRE LITERATURA EUROPEA

ÁNGEL CRESPO

COL·LECCIÓ «TEXTOS I PRE-TEXTOS», 506

EDITORIAL PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2001

La lectura d'aquests assaigs resulta, d'entrada, interessant, suggestiva i enriquidora. Àngel Crespo escriu d'una manera sensible i intel·ligent sobre els més diversos temes. I ho fa, a més, a partir d'una experiència literària molt dilatada, tant en el temps com en l'espai. L'autor es mou amb la mateixa comoditat i profunditat quan parla del poetes romans de la baixa llatinitat que quan ho fa a propòsit de Dante, que coneix tan bé, com quan analitza la poesia de Gerard Manley Hopkins o Gerardo Diego.

Aquest estudis presenten dues característiques fonamentals perfectament conjugades. Hi trobem, en primer lloc, l'erudit informat, curiós, que explora i investiga intel·ligentment temes com el tòpic de la rosa en la poesia romana dels segles II al VI, la bibliofília de Loup de Ferrières, un *renaixentista* del segle IX, la metamorfosi de la *Cançó de Roland*, les versions i sentits de *La Cançó de la Crozada* o el comentari de *La Divina Comèdia* com una metàfora moral, el situen clarament en la línia –com ho remarca Pilar Gómez– de filòlegs tan eminents com Auerbach o Curtius. Però trobem també el poeta. Diguem que, en el fons, l'erudit està en funció del poeta. Si això és evident en els assaigs que acabe de recordar, ho és més

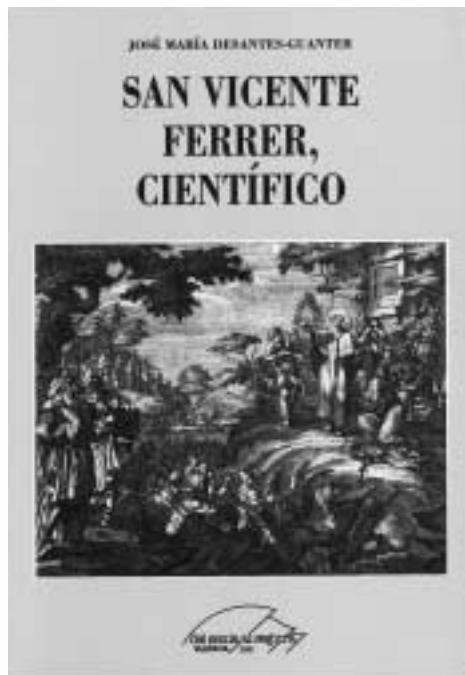
encara en els següents: els dedicats a Sade i a Casanova, a Byron i a Hopkins, a D'Annunzio, a Michaux... però el que cal subratllar és que Àngel Crespo, en parlar de tots ells, parla també de la poesia, de la seua manera d'entendre-la. Per a ell, el que compta en una obra és la seua dimensió poètica que la fa irreductible, absoluta, hermètica. Així, per exemple, es negarà a veure en Sade una interpretació autobiogràfica: «lo que Sade parece desear es un experimento libre», la creació d'un món poètic, autònom, perquè *poètic*.

La insistència de l'autor en el valor substantiu de la poesia d'una obra, el porta a la defensa de la forma *barroca*, a l'alquímia del vers, a la màgia. En «Lectura de lo obscuro», es planteja la dimensió obscura de l'obra poètica que troba, confirmada, en Eliot, Sá-Carneiro, Mallarmé, Ungaretti, Saint-John Perse i altres més. Àngel Crespo conclou aquests *excursus* afirmant que «sólo seremos capaces de acceder a la luz si nos sugerimos antes en la oscuridad –real o aparente– de esa inquietante poesía que parece definir a la visión contemporánea del mundo».

Josep Iborra

Hagiografía erudita

Un ensayo en formato académico, atiborrado de notas a pie de página, con color hagiográfico de exaltación del santo. Un libro denso, de erudición opaca, decidido a demostrar el carácter científico y progresista –en el sentido de avanzado a su tiempo– de san Vicente Ferrer.

SAN VICENTE FERRER, CIENTÍFICO

JOSÉ MARÍA DESANTES-GUARTER

154 PÀGINES

DEL SENIA AL SEGURA. VALÈNCIA 2001

Entre un maremágnum de numerosas citas eruditas a pie de página, el autor comenta la bibliografía sobre san Vicente, sus sermones como fuente histórica. También aborda la materia de las actividades intelectuales del dominicano desde la triple perspectiva del santo como escritor filosófico, como predicador de sermones y su formación académica como estudiante y, posteriormente, como docente.

El libro utiliza la palabra *científico* en un sentido, digamos, amplio, y la asimila al conjunto de conocimientos medievales del dominicano –teología, *trivium* y *quadrivium*, predicación, filosofía escolástica, particularmente tomista, erudición bíblica y patrística. Dice: «creer en la Ciencia implica creer en la razón». Pero san Vicente no era razonable, en el sentido que se le otorga al vocablo *razón* hoy en día: para él, la ciencia es una revelación divina, Dios es la verdad, y de él emana el conocimiento, las ciencias divinas. El conocimiento del mundo, de las sociedades –las ciencias humanas– es secundario. Lo único que importa es la salvación.

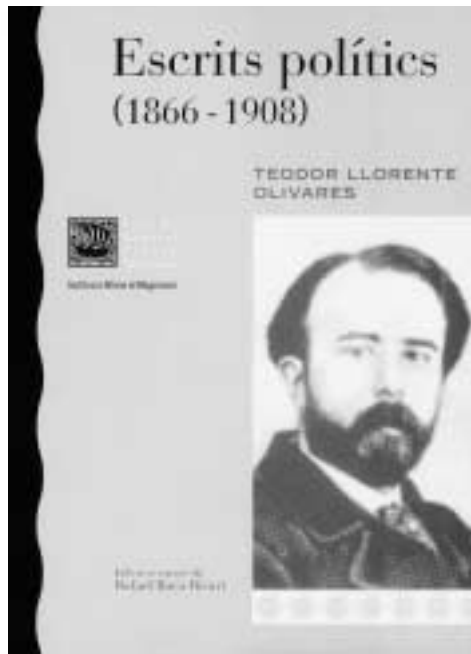
Se pretende cuestionar la evidencia –«que san Vicente fue un hombre de talante, condiciones, formación y madurez de científico»: el pensamiento de san Vicente Ferrer, considerado en su

contexto histórico, es conservador, incluso diríamos reaccionario, frente a las nuevas corrientes religiosas y filosóficas europeas de la época, como el nominalismo o el humanismo –el santo condena a Dante al infierno, junto con Aristóteles, Platón, Virgilio i Ovidio. El autor se define como «mero *diletante*», pero desde un formato académico recrea el tono de la hagiografía tradicional: exaltación del heroe –«han llegado a inspirar una obra cinematográfica injuriosa para la memoria del Santo y, por supuesto, falta de objetividad histórica»–, integrismo católico militante –«san Vicente predica *la verdad*»–, credulidad –«sin duda, debió hacer milagros según se desprende de los testimonios de su proceso de canonización»–, donde el santo encarna todos los valores positivos. Echamos en falta una visión crítica que nos sitúe la realidad completa de la figura humana del predicador valenciano en su tiempo, con las luces y las sombras de todo personaje histórico.

Albert Tondo

El vessant polític de Teodor Llorente

Els articles recollits per Roca Ricart en aquest volum donen compte de les idees de Llorente sobre el conreu del català a València i, sobretot, del seu interès pregon pels afers polítics de l'Estat espanyol a finals del segle XIX.

ESCRITS POLÍTICS (1866-1908)

TEODOR LLORENTE OLIVARES

EDICIÓ A CURA DE RAFAEL ROCA RICART

COL·LECCIÓ «ESTUDI GENERAL TEXTOS VALENCIANS»

404 PÀGINES

INSTITUCIÓ ALFONS EL MAGNÀNIM. VALÈNCIA, 2001

El present volum aplega una selecció d'articles de Teodor Llorente publicats a *Las Provincias*, que ell mateix fundà l'any 1866, amb només 30 anys. Els articles estan dividits en tres parts, d'acord amb la temàtica. La primera la conforma el prospecte fundacional de *Las Provincias*, tota una declaració de principis que defineix l'ideari llorentià i els objectius regeneradors del món periodístic, però també del polític, que motivaren la creació del diari. La segona part se centra en la concepció llorentina de la descentralització de l'Estat basada en les províncies i en la defensa del conreu literari del català. Les seues idees –moderades i conservadores– li van ocasionar a Llorente, malgrat tot, certs enfrontaments amb els seus col·legues madrilenys, que miraven amb neguit el naixement del catalanisme polític i la Renaixença catalana i temien que al País Valencià s'hi generés un moviment semblant. Llorente, com assenyala Roca en la introducció «es passà mitja vida excusant els renaixencistes, (...) explicant que el conreu de la llengua i la literatura autòctones no comportaven cap perill separatista». La tercera part –la més llarga– dóna compte de la preocupació contínua que la situació política d'Espanya li provocava a Llorente, atent observador dels esdeveniments

polítics que sotragaren i commogueren l'Estat espanyol durant aquests 40 anys (revoltes, república, Restauració, etc). La quarta i última part, no és un text periodístic pròpiament, sinó que es tracta del discurs que l'any 1908 va donar a Elx en motiu del centenari de la mort de l'arqueòleg Comte de Lumiares, on exposa el seu ideal de la «Región Valenciana, dentro de la intangible unidad española y de acuerdo con ella» i que conté bona part de l'ideari conservador de l'autor.

Roca i Ricart aprofita la introducció per revisar i qüestionar les tesis defensades per autors com Fuster, Cucó i altres sobre el paper i la influència que Llorente exercí en la Renaixença condemnant l'ús del català a la literatura joc-floralesca i acotant les possibilitats de la reivindicació identitària a l'àmbit literari, a diferència del que passava al Principat de Catalunya. Per a Roca, cal estar-li agraït pel fet de recuperar el conreu del català al País Valencià. De fet, conclou «Llorente treballà (...) a favor de la descentralització administrativa i moral, d'una banda, i de la unitat i la catalanitat cultural, de l'altra. És a dir, sentà les bases del valencianisme contemporani». Que cadascú n'extrega les seues conclusions.

Marc Candela

LA MEUA GERMANA ÉS DIFERENT

PACO SAGARZAZU. IL·L: MIKEL VALVERDE

JO HO FAIG ASSEGUT

ARANTXA ITURBE. IL·L: JOKIN MITXELENA

COL·LECCIÓ «I QUÈ?», 30 PÀGINES

TÀNDEM EDICIONS-EDITORS ASSOCIATS. VALÈNCIA, 2001

Respectar la diferència

Un dels vessants de la literatura infantil té per objectiu –a banda d’afavorir l’aprenentatge o el simple entreteniment– educar la canalla en allò que se’n diu valors. Aquests dos darrers títols de la col·lecció «I què?» per a lectors majors de vuit anys, l’edició valenciana de la qual depèn de Tàndem Edicions, se circumscriu en aquest àmbit i fomenta el coneixement, el respecte i l’acceptació dels que són diferents (per determinades actituds o comportaments, per deficiències físiques o psíquiques o simplement perquè no responen als estàndards de la societat actual).

Tots coneixem la sinceritat dels infants i, fins i tot, la crueltat davant d’aquells que no són catalogats com a «normals», els quals poden sentir-se marginats i perdre l’autoestima fàcilment. Davant d’això, aquesta col·lecció no fa més que donar arguments als qui es troben en aquestes situacions per defensar-se i apropar als qui no coneixen de prop aquestes realitats per què les entenguen i les respecten. Amb aquests dos nous títols ja en són cinc que breguen per fer entendre la canalla que el coneixement comporta respecte i que la diversitat és riquesa.

Marc Candela

EL PORRAT DEL BOU / ARA QUE VE PASQUA

RAÜL VIDAL I HUERTA

IL·LUSTRACIONS DE XAVI SELLÉS

COL·LECCIÓ «LES AVENTURES DE L’ERIÇÓ COSTUMETA. COSTUMARIS VALENCIANS», 4 I 5. 20 PÀGINES

DENES EDITORIAL. PAIPORTA, 2001

L’eriçó Costumeta

Un eriçó orfe anomenat Costumeta és el protagonista d’una col·lecció de deu obretes de l’editorial Denes, adreçades als lectors entre 6 i 8 anys, escrites per Raül Vidal i Huerta i il·lustrades per Xavi Sellés. Es tracta de contes de dotze pàgines creats sota el subtítol «Costumaris valencians», i cadascun d’ells parla sobre una festa tradicional valenciana, un ofici o un tema, més o menys concret, que s’hi pot relacionar, com l’hivern, el Nadal, l’obrer de vila, Carnestoltes, Sant Joan, el pescador i d’altres. Les edicions són a tot color i la qualitat del paper és molt bona: les il·lustracions en resulten beneficiades.

Els títols que comentem ara són *El porrat del bou* i *Ara que ve Pasqua*. El primer d’ells se centra en la festa del porrat que es fa a molts pobles valencians per Carnestoltes, i el segon aprofita el temps de Quaresma per descobrir tot allò que el medi natural valencià pot oferir en començar la primavera. Presenten un model de llengua molt viva i rica, i inclouen complements com un vocabulari, cançons populars amb partitura, propostes metodològiques i activitats adreçades a adults, manualitats, siluetes per pintar i una foto dels autors.

Joan Manuel Matoses

EL MUNDO AL REVÉS. MIGUEL CALATAYUD
COL·LECCIÓ «LIBROS PARA NIÑOS», 10, 104 PÀGS.

UNA TEMPORADA EN CALCUTA. LLUIÑOT
COL·LECCIÓ «ÚLTIMAS LECTURAS», 2, 128 PÀGS.

MEDIA VACA. VALÈNCIA, 2001

Altres mons en aquest

Els dibuixants, sense texts d'altra gent pel mig, són els grans protagonistes d'aquests llibres. Lluïñot, l'autor de *Carne de psiquiatra*, signa un impressionant «dietari» de la seua estada a Calcuta. Comença amb un pròleg on descriu els seus motius per viatjar i les conseqüències; després, una primera part («Fauna de Sudder Street») es dedica als habituals del carrer on vivia; i, finalment, el gros del llibre («Los pacientes de Madre Teresa») és una galeria de retrats de leprosos. La intensitat colpidora dels traços de Lluïñot, més nus que mai, contrasta amb els del veterà Calatayud, que presenta un recull de quaranta il·lustracions amb anècdotes molt identificables plasmades de manera invertida. Sobten especialment els dibuixos d'animals –un porc carnisser venent cames humanes mutilades– en una col·lecció que es diu «Libros para niños», però tenint en compte el logotip (una xiqueta que passeja feliç amb una formiga gegant agafada d'una mà i una mosca gegant de l'altra) potser la cosa es fa més comprensible.

Felip Tobar

LA BOTIGA DEL CARMÉ
TERESA BROSETA

IL·LUSTRACIONS DE M. JOSÉ DEL AMO
COL·L. «ELS LLIBRES DEL GAT EN LA LLUNA», 20, 74 PÀGS.
EDICIONS DEL BULLENT. PICANYA, 2001

La botiga dels horrors?

Una botiga que amaga un petit secret, una xiqueta encuriosida i amb molta imaginació i una autora amb força habilitat per trenar amb naturalitat intriga i afers quotidians, són els ingredients bàsics d'aquesta reeixida narració guanyadora del XI Premi Carmesina de Narrativa Infantil 2001. Contada en primera persona per la xiqueta protagonista, amb un registre molt encertat que cerca la complicitat immediata del lector sense impostures pretesament infantils, la història principal –un lleu misteri resolt d'una forma una mica inversemblant– es recolza sobre uns magnífics apunts quotidians –relacions familiars, vida en el barri, celebracions festives– que li aporten consistència i credibilitat. L'edició, però, té un punt feble que, d'alguna manera, malmet el treball de l'autora: unes il·lustracions excessivament explícites que desvetllen el misteri ja des de la mateixa coberta.

Josep Vicent Frechina

L'ACCIDENT DE LA IAIA MERCÈ

EL PARTIT DE FUTBOL

ANEM AL DENTISTA

ADELINA PALACÍN I ASSUMPTA VERDAGUER

COL·LECCIÓ «PAU I LAIA», 7, 8, 9. 32 PÀGINES

IL·LUSTRACIONS DE PILARÍN BAYÉS

EDICIONS DEL BULLET, PICANYA, 2001

Per a aprendre llegint

Sota el nom de Pau i Laia, no sols s'amaguen dos divertits personatges, sinó tota una col·lecció de llibres, que ara arriben al número 9, dirigits als més joves de la casa. És a dir, a aquells que acaben d'adonar-se que darrere de les paraules hi ha un codi que serveix per a comunicar-se però també per a descobrir el món que ens envolta, divertir-se i deixar volar la imaginació pels camins de la fantasia.

L'objectiu de les dues autores és doble i lliga directament amb la seua condició d'escriptores i de mestres. Per una banda, està l'entreteniment i per l'altra la didàctica. Amb aquestes dues fites, Verdaguer i Palacín han construït unes històries enginyoses i entenedores, pouades de la realitat més propera dels xiquets, la família, els amics, l'escola, el metge, etc., les quals es veuen reforçades per unes il·lustracions farcides de detalls que afavoreixen un aspecte molt important i que seria imperdonable obviar en un llibre d'aquestes característiques: la comprensió lectora dels xiquets. Perquè si això no passava, matariem sense ser-ne conscients un futur lector, el pitjor crim que es podia cometre.

Manel Alonso

LES NOSTRES AUQUES.

VOLUM 1. LES AUQUES DE QUAN ÉREM MENUTS

FRANCESC ALEDÓN VICENTE

IL·LUSTRACIONS DE GABRIEL ALONSO MARÍN

16 PÀGINES

EDITA EIXAM EDICIONS, DENES EDITORIAL, EDICIONS CA-
MACUC. DISTRIBUEIX XARQUIA, TAVERNES BLANQUES 2001

Auques que ens ajuden a aprendre

Francesc Aledón és el mestre responsable d'aquest primer volum de *Les nostres auques*, dedicat a *Les auques de quan érem menuts*. El llibre té un format agradable, ample, apaïsat, que ens permet gaudir de l'esquema tradicional de les auques. Aquí en trobem nou, cadascuna dedicada a un aspecte de l'educació dels més menuts: «Auca de les vocals», «Anem a comptar», «Mai s'acaba de comptar», «Auca del zoo», «Del pi xicotet», ... Trobem a faltar un poc més de cura a l'hora de cercar-li el ritme al text. Aprofitant que l'auca permet de practicar la rima consonant tradicional, i acceptant les convencions d'aquest gènere, l'autor podria haver esmerçat més esforç a elaborar-ne de ben boniques i memoritzables, i a fugir d'algunes expressions que, tot i que estan molt esteses dins la parla de l'Horta, empobreixen la nostra llengua, com l'abús de «anem a relatar», «anem a contar»... La innegable voluntat didàctica d'aquest llibre permet l'infant d'imaginar i de crear altres auques amb els temes que li interessin.

Maite Insa

RETORNO A LA ISLA BLANCA

LAURA GALLEGO GARCÍA

IL·LUSTRACIONS DE VÍCTOR SOLER

COL·LECCIÓ «SOBRE RUEDAS», 143 PÀGINES

EDICIONES BRIEF. VALÈNCIA, 2001

De cuando los gnomos vivían en el bosque

Retorno a la Isla Blanca es un cálido y hábil relato dedicado a los más jóvenes. Laura Gallego, con gran soltura narrativa, presenta un argumento sugerente y didáctico, creando personajes fantásticos que, tal vez, conoce desde la infancia: hadas, gnomos, duendes y trolls. Cuatro son los protagonistas de esta singular historia a quienes se irá añadiendo, a lo largo de áridos caminos, otros seres peculiares. La autora escoge para sus personajes nombres específicos, por medio de los cuales les da una identidad. Única, sobre quien recae la acción de la obra, es un ser de color azul que recibe este nombre porque, aún perteneciendo al pueblo Mediano, es *única* en su especie. El duende, de nombre Cascarrabias, mide 30 cm. Liviana es el nombre del hada, llamada así por tratarse de un ser diminuto y alado que mide 10 cm. y que suele posarse, como una libélula, sobre todas las flores. En último lugar aparece el gnomo de nombre Figón –de 15 cm.–, a quien no se le escapa ningún acontecimiento.

La novela narra la aventura de Única, quien intenta descubrir su origen internándose en un mundo hostil y desconocido. Cabe destacar la fantasía de este relato, que intenta abrir un mundo de imaginación.

Mª Teresa Espasa

EL CARTERO DE LOS SUEÑOS

LAURA GALLEGO GARCÍA

COL·LECCIÓ «CUENTOS CON MIGA», 69 PÀGINES

EDICIONES BRIEF. VALÈNCIA, 2001

Somiar els somnis

Apareix en la col·lecció «Cuentos con miga», Editorial Brief per al públic més menut el nou relat de la jove escriptora Laura Gallego (Quart de Poblet, València, 1977) *El cartero de los sueños*.

Potser l'atzar ha volgut que el nom de l'Editorial «Brief» anuncie el contingut d'aquest relat *curt* (que en anglès es diu *brief*) i ens trasporte a l'àmpit de cada casa una *carta* plena de somnis (que en alemany es diu *Brief*). *El cartero de los sueños* narra la història d'un carter que repartia cada nit cartes amb somnis meravellosos, però que ell mateix no podia somiar i ho enyorava. El relat suposa l'encontre amb tot un ventall de personatges que li ajudaran a buscar la persona que fabrica els somnis. Escrit de manera senzilla i acompanyat d'unes il·lustracions a un color, el relat està ben plantejat i té un inici suggeridor, però cau en la polarització dels bons i els roïns, no deixant massa lloc a la imaginació. De fet, això es fa palès en l'ús de personatges com bruixes, fades i el carter dels malsons, descrit com un ésser obscur i amargat, i dibuixat en color negre... Tot i que el relat s'esvara per aquest costat, pot ser una bona eina per aquells que volen explorar amb els xiquets la importància de somiar per fer possible un altre món.

Nieves Avilés

EXAMEN DE VERBS IRREGULARS

JOAN M. MONJO

COL·LECCIÓ «EL DAU», 6, 92 PÀGINES

EDICIONS LA XARA. SIMAT DE VALLDIGNA, 2001

Màfia verbal

Malgrat el seu títol, *Examen de verbos irregulars*, de Joan M. Monjo, no és cap manual de conjugació, sinó una novel·leta curta per a adolescents. L'obra manté una curiosa divisió en més de vuitanta capítols, tan breus que de vegades arriben a tenir tan sols quatre línies, d'altra banda, molt útil si es pensa en la fluïdesa que requereix un llibre per a joves. La història transcorre en unes escasses sis hores, en què un jove estudiant es veu involucrat en una persecució de delinqüents: un dia de classe normal, en què el xicot té a més un examen de valencià, es converteix en una ràpida i inesperada aventura. El discurs és molt àgil, però alguns tòpics de la novel·la negra es deixen veure en alguns passatges, sense arribar a calar fons, com l'aparició d'una dona rossa d'edat indeterminada i certament irritant com a personatge. Es pot llegir en molt poc temps, però el caràcter sintètic de la narració ens obliga a fer un esforç imaginatiu: en qualsevol cas, és un bon llibre perquè els joves no perden el costum de llegir.

Joan Manuel Matoses

JUEGOS TRADICIONALES VALENCIANOS

ÀNGEL GÓMEZ I NAVARRO

COL·LECCIÓ «TIERRA VIVA»,

CARENA EDITORS. VALÈNCIA, 2001

De quan teníem una forma pròpia de jugar

No fa ni vint anys, abans del vertiginós abaratament de les noves tecnologies i de la homogeneïtzació dels referents culturals, els xiquets i xiquetes valencians practicaven un seguit de jocs que, sense ser ni molt menys exclusius, eren percebuts com a propis: cada poble, cada barri, tenia el seu codi inquebrantable, les seues preferències estacionals, allò que podíem anomenar la seua *idiosincràsia lúdica*. Tot aquest patrimoni cultural, aquest reducte de memòria col·lectiva, s'ha esvaït de sobte i ha estat substituït per les modes dictades per les indústries multinacionals i publicitats als mitjans de comunicació. Només en els darrers anys, s'ha apuntat una tímida reacció provinent, bàsicament, de l'àmbit escolar. I justament d'aquest àmbit prové l'autor d'aquest recull de jocs tradicionals concebut per ser traslladat immediatament al carrer: textos breus, descripcions precises, enumeració de variants, alguna anècdota il·lustrativa... i abundància de temps verbals en passat que li confereixen, a desgrat de l'autor, un to melangiós i gairebé testamentari.

Josep Vicent Frechina

MARTINO TÉ FEBRE

NICO JUGA A LA PLATJA

NICO TÉ POR ALS TRONS

NICO JUGA AL PARC

COL·LECCIÓ «PRIMERS AMICS», 1, 2, 3, 4

IL·LUSTRACIONS DE KENNEDY DESING

CARENA EDITORS, 2001

Gossets i porquets

No sé si sóc massa agosarada per la meua ignorància en la matèria –doctors té l'església Pedagogia– però em sembla que aquests llibres, capaços d'entretenir qualsevol xiquet, pequen d'un excés de tòpics: els protagonistes (gossets i porquets), els dibuixos (de colors plans i pastís) i les històries, que proposen la repetició de costums i actituds... –com diríem?–, si més no, d'un benefici educatiu dubtós: és imprescindible posar-se el vestit de bany per anar a la platja; el metge, després d'examinar el malalt i abans d'anar-se'n, «escriu en una recepta la medecina que ha de prendre»; i, per suposat, són les dones les que s'ocupen de l'infant: és la mare la que té cura del xiquet (porta un llaçet al cap com a senyal de la seua feminitat) i l'àvia (amb barret de margarides) qui el duu al parc a jugar a futbol. Per contra, el títol *Nico té por als trons* trenca amb alguns dels estereotips esmentats: el jove gossset, mascle, sent por de la tempesta i gran afecte per la seua abella de drap, «el ninot preferit de Nico». A favor de la col·lecció cal afegir que els motius temàtics pertanyen al món de la infantesa (tenir febre o por, anar a la platja i al parc) i que el disseny dels volums és molt pràctic: pàgines gruixudes plastificades, difícils de trencar i fàcils de netejar si es taquen.

Arantxa Bea

MARIOLA

JORDI RAÛL VERDÚ PONS

IL·LUSTRACIONS DE CESA PERELLÓ

COL·LECCIÓ «LA CARRASCA», 13. 144 PÀGINES

MARFIL ALCOI 2001

El rastre de la llegenda de la Mariola

Una sèrie de coincidències portaran uns joves excursionistes, la investigadora Mariola i el guardabosc Emili, a buscar tots junts el rastre d'una llegenda antiga situada a la mateixa Serra de Mariola. Al llarg de l'aventura, la presència dels animals i de la natura en estat salvatge els anirà donant pistes i anirà provocant la trobada entre ells. Mariola és una d'aquestes novel·les juvenils que entretenen i eduquen en els temes transversals, el respecte al medi i l'estima per les nostres terres. Les il·lustracions, amb fotografies en blanc i negre i retalls de personatges de còmic, ja ens indiquen que tant important és ací la història de ficció (o real?) com el recorregut per la Serra de Mariola. La sort dels nostres joves és poder anar forjant un imaginari propi, de llegendes extretes, com aquí, dels paratges naturals propers, i amb personatges valencians que fan versemblant l'aventura i que conviden a revivre-la un diumenge qualsevol.

Maite Insa

EL ARTE DE LA TIPOGRAFÍA. PAUL RENNER
 PAUL RENNER. MAESTRO TIPOGRÁFICO. CRISTOPHER BURKE
 MANUAL DE TIPOGRAFÍA. DEL PLOMO A LA ERA DIGITAL
 JOSÉ LUIS MARTÍN MONTESINOS I MONTSE MAS

EDITORIAL CAMPGRÀFIC. VALÈNCIA, 2001

Tipografia en profunditat

L'editorial Campgràfic ha encetat una via inèdita al nostre país amb l'edició de textos de pensament sobre la tipografia del segle xx. La pretensió d'aquest nou projecte editorial és traduir i publicar en castellà i en català grans autors de la tipografia moderna, així com obrir un debat sobre el desconeixement i la despreocupació actual sobre la tipografia en el món de l'edició. La llegibilitat d'un text comença per la tipografia i Campgràfic vol destacar que les conseqüències d'aquest desconeixement van en detriment del lector i, alhora, vol oferir a dissenyadors gràfics i professionals de la comunicació una eina que facilite l'accés a la cultura tipogràfica i als seus recursos. Fins ara, Campgràfic ha editat *Paul Renner. Maestro tipográfico*, de Christopher Burke i *El arte de la tipografía*, de Paul Renner, en un doble volum i per als professionals i aficionats, *Manual de tipografía. Del plomo a la era digital*, de José Luis Martín i Montse Mas. El darrer títol, *La letra gótica. Tipo e identidad nacional*, de Peter Bain i Paul Shaw es publica juntament amb *El cuaderno de escritura de Rudolf Koch*, en edició facsímil i acompanyada per la traducció a l'espanyol.

Ana Gimeno

CAMPANAS GÓTICAS VALENCIANAS
 SALVADOR A. MOLLÀ I ALCAÑIZ
 COL·LECCIÓ «GORGONA», 12

EDICIONES TILDE. VALÈNCIA, 2001

Patrimoni recuperat

Des que el 1989 es fundà el Gremi de Campaners Valencians, aquest extraordinari conjunt patrimonial valencià que conformen campanes i campanars s'ha vist progressivament sostret de l'oblit i la incúria, ha iniciat un camí de revalorització com més va més consolidat, ha estat inventariat i catalogat i hom l'ha fet objecte d'investigació en molt diversos àmbits.

Un dels investigadors més prolífics, Salvador A. Mollà, ha dedicat la seua tesi doctoral *—Escritura sobre campanas*, 1997— a la catalogació i l'estudi epigràfic de tot el corpus campanístic valencià i ara en publica una part, la que correspon a les campanes històriques que presenten llegendes amb caràcters gòtics: un total de cinquanta-una campanes minuciosament descrites, amb les seues inscripcions desxifrades i traduïdes del llatí quan s'escau. El catàleg es completa amb uns breus —però acurats— estudis etnogràfic, iconogràfic i metal·lúrgic que arrodoneixen un treball fet amb rigor i passió per divulgar una faceta molt poc coneguda d'uns objectes ben familiars.

Josep Vicent Frechina

CREANDO CIUDADES SOSTENIBLES

HERBERT GIRARDET

COL·LECCIÓ «GÓRGONA» 11, 112 PÀGINES

EDITORIAL TILDE, VALÈNCIA, 2001

Camins per a un creixement sostenible

Aquest breu estudi del Herbert Girardet planteja el problema del creixement incontrolat de les ciutats i la dependència que aquestes creen respecte a uns recursos extrets de zones llunyanes. Si durant l'Edat Mitjana les ciutats europees es proveïen de recursos que s'obtenien de les terres circumdants a les seues murades, des de principis del segle xx, la distància ha deixat de ser un inconvenient. L'objectiu d'aquest llibre és plantejar la sostenibilitat de les ciutats com a reptes per als municipis, per tal que busquen un equilibri ecològic de la seua urbanitat i puguen qüestionar algunes de les premisses de l'actual model de creixement. L'eina proposada per l'autor per a un model sostenible de les ciutats és l'Agenda 21 local, producte de la Cimera de la Terra celebrada a Rio de Janeiro el 1992. Però també adverteix que, per a que les idees passen a ser polítiques urbanístiques reals, als programes Agenda 21 local, ha de participar tota la població, els partits polítics, els sindicats i el món dels negocis.

Aquesta edició valenciana compta, a més, amb dos textos introductoris de David Hammerstein i Ernest García, dos coneixedors de la realitat urbana a la ciutat de València.

Pau Caparrós i Gironés

LA UNIVERSITAT I EL SEU ENTORN

DDAA, VICENÇ M. ROSELLÓ I VERGER (ED.)

PRÒLEG DE PEDRO RUIZ

438 PÀGINES

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA, VALÈNCIA, 2001

València i l'Estudi General

V. M. Rosselló i Verger, excel·lent coneixedor i enamorat de la ciutat de València, dirigeix aquesta obra col·lectiva *La universitat i el seu entorn*, que es beneficia del rigor, de l'erudició i de l'ànim de complementarietat d'un equip interdisciplinari de geògrafs, historiadors, historiadors de l'art i de la literatura, arquitectes i arqueòlegs, provinents tant del món de l'acadèmia com d'altres institucions públiques i, també, d'entitats privades. Tota mena d'il·lustracions, plantes d'edificis, mapes de la ciutat i dibuixos recollits de valuoses col·leccions personals i arxius, així com fotografies aèries i reconstruccions virtuals per ordinador, ajuden el lector a comprendre la contribució de l'Estudi General a la construcció i consolidació de la ciutat vella. Els disset autors d'aquesta obra, que forma part d'una mena de trilogia precedida pels llibres *El Palau de l'Almirall* i *El Palau de les Corts*, s'ajusten al carreratge actual per tal de transmetre'ns una acurada anàlisi de l'àmbit urbà, dels carrers i casals i, també, dels edificis institucionals d'un barri que va sorgir en un raval de la ciutat, tot esborrant intencionadament qualsevol empremta hebraica del passat, i que, al llarg de cinc segles, va establir amb l'eix que l'articulava, l'Estudi General, relacions peculiars tant des del punt de vista urbanístic com des d'una perspectiva social i cultural.

Carmen Pastor

UN TANGO DE GARDEL EN EL GRAMÓFON

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

PREMI DE NARRATIVA VILA DE PUÇOL 2000

COL·LECCIÓ "QUADERNS LITERARIS", 20, 80 PÀGINES

SET I MIG. BENICULL DE XÚQUER, 2001

La cara amarga dels vençuts

Aquesta novel·la de Miquel López Crespi, guardonada amb el premi de narrativa Vila de Puçol l'any 2000, incideix en la miserable realitat que va haver de patir una part del poble vençut després de la guerra del 36. Des d'una doble perspectiva –particular i històrica– l'autor s'endinsa en la foscuria de la postguerra per relatar els esdeveniments que marquen la quotidianitat del protagonista. D'una banda, Andreu Ximbó, al seu poble de les Illes, espera una amnistia per a tots els qui, com ell, s'han amagat fugint de les represàlies del bàndol vencedor. Però aquesta no arribarà. Al contrari, la ràdio i la veu dels seus familiars testimonien que, malgrat que passen els anys, els controls i els afussellaments continuen al poble. A més, des de les reflexions d'aquest home empresonat a sa casa, que fa d'espardenyer per traure la seua família de la fam, López Crespi dibuixa l'Europa i l'Espanya de la primera meitat de segle, tot destacant les successives guerres, enfrontaments i fracassos de les persones que, com el protagonista, alguna vegada varen apostar per la utopia. Una història amb rerefons de novel·la històrica, on l'amnèsia col·lectiva i el ressentiment dels postrats s'erigeixen en protagonistes.

Agustí Hernández Dolç

MI VERANO AZUL

JUAN VALVERDE

COL·LECCIÓ «CALABRIA», 120 PÀGINES

DENES EDITORIAL VALÈNCIA 2001

Recuerdos de Antonio Ferrandis

Este es un libro de recuerdos personales de alguien que compartió con el actor de Paterna, por razones profesionales, muchas horas de sus tres últimos años de vida. Valverde no tiene relación profesional alguna con la escritura, y esa circunstancia determina los defectos y virtudes del libro. Presentan escaso interés, por ejemplo, las fichas de sus películas, que han aparecido ya publicados en otros lugares, así como el poema que escribió la esposa del autor en memoria de Ferrandis, o los testimonios solicitados a compañeros de profesión, testimonios que raras veces pasan de ser breves hagiografías de compromiso. El mayor interés de este *Mi verano azul*, por el contrario, procede del conjunto de anécdotas presenciadas por Valverde, algunas de ellas verdaderamente dignas de memoria y representativas del conocido ingenio personal de Antonio Ferrandis, también la palpable ausencia de ofertas de trabajo que sucedió al Oscar por *Volver a empezar*, así como el fondo fotográfico cedido por la familia del actor.

Miguel Catalán

ARREBATO DE IVÁN ZULUETA. F. J. GÓMEZ
 PESADILLA ANTES DE NAVIDAD DE TIM BURTON. L. SOLAZ
 EN BUSCA DEL ARCA PERDIDA DE STEVEN SPIELBERG. C. LÓPEZ
 COL·LECCIÓ «GUÍAS PARA VER Y ANALIZAR CINE»

NAU LLIBRES I OCTAEDRO. VALÈNCIA/BARCELONA, 2001

Veure i analitzar cinema

La col·lecció «Guías para ver y analizar cine», coeditada per Nau Llibres i Octaedro, agafa embranzida entre els entesos i els amants del cinema, amb acurades anàlisis de pel·lícules escollides entre el bo i millor de les indústries europees i americanes. Els tres últims títols són assaigs sobre *Arrebató* (1979), de Iván Zulueta, *The Nightmare Before Christmas* (1993), de Tim Burton, i *Raiders of the Lost Ark* (1981), d'Steven Spielberg.

El primer treball, sobre el film espanyol, és signat pel professor Francisco Javier Gómez Tarín. Es tracta d'un drama protagonitzat per Marta Fernández Muro, Eusebio Poncela i Cecilia Roth, amb el tema de la creació cinematogràfica com a rerefons. Pel que fa al segon llibre, Lucía Solaz Frasset s'endinsa en el món particularment fantàstic de Tim Burton fent una ullada als conceptes morals que aquest discol director nordamericà posa en pràctica. I en quant al primer èxit d'Indiana Jones, el professor i periodista Carlos López Olano es mostra una mica crític amb el desenvolupament narratiu d'aquest clàssic d'aventures.

Joan Manuel Matoses

LONDRES. GUÍA MUSICAL

JUAN VITORIA

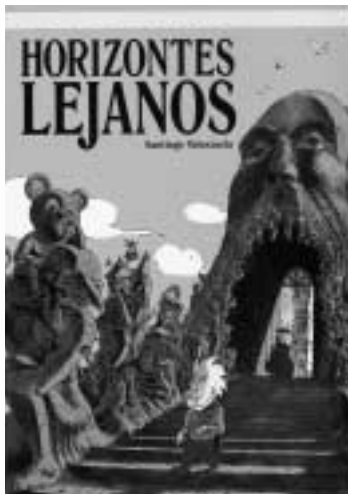
111 PÀGINES

LA MÁSCARA. VALÈNCIA 2001

La cara musical de Londres

Juan Vitoria és un dels pocs noms propis del panorama de la crítica musical valenciana. En principi, col·leccionista i venedor, Vitoria ja fa quinze anys que demostra des de la ràdio que, a més de saber molt sobre el pop, sap contar-ho, i darrerament ho ha ratificat en els seus excel·lents programes televisius. Per si faltava alguna prova ara arriba aquesta guia musical de Londres, escrita de manera amena, exhaustiva en les informacions i, a més, plena de bones fotografies i presentada en un format de còmode transport (tamany butxaca de darrere dels vaquers). Després de fer una breu síntesi de la història musical del Londres de la darrera meitat del segle xx, Juan Vitoria ens proposa un munt d'adreces –amb comentaris precisos i útils– per descobrir els diferents ambients musicals d'una de les ciutats que han exercit de capital de molts dels moviments de la música popular dels darrers decennis. Llocs per anar a comprar, per anar a escoltar o, senzillament, per visitar escenaris mítics per als bons fans i fetitxistes d'un o altre grup. Un encert ple.

Jordi Sebastià

HORIZONTES LEJANOS

SANTIAGO VALENZUELA

164 PÀGINES

EDICIONS DE PONENT. ONIL, 2001

La invenció de Viñeiredo

Algú va dir que aquest era el millor còmic dels presentats a l'*Expcòmic* de Madrid, i semblava una exageració si tenim en compte que s'hi van presentar les edicions completes en castellà del *Maus* de Spiegelman i del *From Hell* de Moore & Campbell. Doncs bé: després de llegir una cosa tan absolutament memorable com *Horizontes lejanos*, ja no sona tan exagerat. I és que al principi sembla un deliri total, però va desplegant una lògica interna i una inventiva prodigiosa —«imaginación razonada», en dirien Borges o Bioy Casares—, amb una capacitat visual sempre a l'altura —ciutats de fang amb edificis en forma de caps, un tal Viñeiredo adorat com a Déu, columnes sagrades i muntanyes sospitosament familiars...—, i acaba recorrent a la realitat més crua i, per això, convertint-se en una de les millors històries fantàstiques que he llegit mai. Un desenllaç apoteòsic, que anuncia una continuació quasi impossible, ho confirma del tot: podríem dir que *Horizontes lejanos* és un gran còmic.

Felip Tobar

SNOWWHITE

ANA JUAN

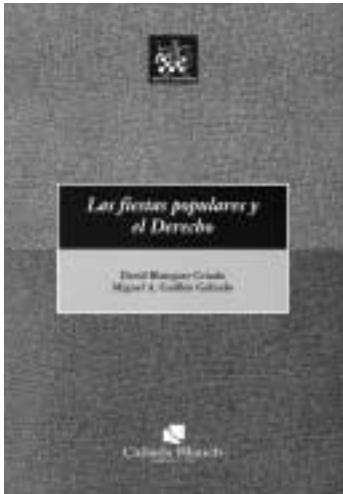
COL·LECCIÓ «MERCAT», 12

EDICIONS DE PONENT. ONIL, 2001

Un cuento delirante

Snowwhite es una historia de mínimas palabras. Ana Juan, ilustradora y autora, rescata para los adultos un clásico de la literatura infantil y lo transforma en un hermoso y aterrador cuento sobre el alma humana. El rostro pálido e inquietante de Snowwhite en la portada es el inicio del viaje de esta niña, roja como la sangre y blanca como la nieve, por un mundo violento y deshumanizado. Observar el mundo desde el infierno que se nos muestra pero con ilustraciones tan perturbadoramente sugerentes convierten la lectura de este cuento en un placer estético. Las imágenes, creadas a partir del legado simbólico del cuento de los Hermanos Grimm, nos hablan del horror de ser hombre. La protagonista no puede sentir las trampas, ni las jaulas, ni los cebos. Su desventura es vivir y no oponer resistencia. El texto, parte de la composición, se adelanta, desmiente o repite la lectura sugerida por las formas, seres y objetos creados para estas páginas. En suma, una versión original y delirante de una historia conocida por todos.

Teresa Villarroya

LAS FIESTAS POPULARES Y EL DERECHO

DAVID BLANQUER CRIADO I
MIGUEL A. GUILLEN GALINDO

COL·LECCIÓ «OCIO Y TURISMO», 1, 461 PÀGINES

TIRANT LO BLANCH, VALÈNCIA, 2001

Primum vivere deinde

Amb un títol enganyós, que pot fer pensar al lector que estem davant d'un llibre de caire etnoantropològic en la línia dels de Caro Baroja, enceta l'editorial Tirant lo Blanch una nova col·lecció anomenada «Ocio y Turismo» sota el mecenatge de la Fundació Cañada Blanch. I ho és, d'enganyós, perquè ens trobarem amb un llibre exclusivament tècnic –destinat a juristes que en la seua pràctica forense breguen amb els problemes més comuns que envolten el món de les festes (des dels incompliments contractuals fins els accidents que esdevenen com a conseqüència de una irresponsabilitat dels propis participants a la festa) i cerquen la seua solució en la complexa legislació administrativa local, autonòmica i estatal, o en la d'assegurances–, això sí, amb algunes pinzellades d'anècdotes que ameren la història de la festa i que donen peu a l'autor per a la seua anàlisi. Se li ha d'agrair doncs, l'esforç que ha realitzat a l'hora de sistematitzar les línies bàsiques on s'haurà d'acudir indefugiblement en aquests casos. En definitiva, un llibre diferent per aquells que, entre correfocs i albades, vulguen conèixer un altre vessant de les festes dels nostres pobles.

Vicent Estruch

DEL TEATRO DEL MISTERI AL MISTERIO DEL TEATRO

LUIS QUIRANTE SANTACRUZ

COL·LECCIÓ «OBERTA LITERATURA», 61

328 PÀGINES

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA, VALÈNCIA, 2001

Teatre i misteri valencià

La Universitat de València ha reunit i publicat una sèrie d'estudis del professor Luis Quirante sobre el Misteri d'Elx, el teatre medieval valencià i també un recull d'articles sobre aspectes del teatre contemporani. Respecte al recent i flamant Patrimoni de la Humanitat repassa el seu origen i, també, el text, en els seus diferents vessants textuals i diacrònics, juntament amb una anàlisi del llenguatge teatral pròpiament considerat. Combina el rigor amb el didacticisme en unes dosis òptimes i ofereix una versió del text, que acompanya amb il·lustracions esquemàtiques del moviment dels personatges, per tal d'iniciar el lector en el profund enamorament que demostra Luis Quirante pel *Misteri*. La part dedicada al teatre medieval, revisa el teatre assumpcionista valencià, algunes consuetes i la relació entre les entrades reials a la ciutat de València i les seues traslacions al teatre religiós. Finalment, també analitza l'espai escènic, les estructures narratives i el paper de l'actor a l'Edat Mitjana.

Alexandre Navarro

44 MICROCONTES I UN PRÒLEG EXTRALLARG

DIVERSOS AUTORS

SELECCIÓ, INTRODUCCIÓ I IL·LUSTRACIONS
DE J. RICART

EDICIONS 96. CARCAIXENT, 2001

Lacònics però suggeridors

Fa uns mesos, la revista *Idem* va convocar el 1r Premi Universitari de Microcontes. La convocatòria d'aquest certamen es va elaborar amb dos objectius. En primer lloc, es pretenia promocionar la creació literària entre la comunitat universitària i, en segon lloc, es volia aglutinar les millors obres en una selecció per a donar-les a conèixer. Doncs bé, pel que sembla, tots dos objectius han estat assolits, perquè la participació en aquest premi va superar amb escreix les expectatives dels organitzadors i la publicació de les obres presentades a concurs més notables ja és una realitat palpable i llegible.

44 microcontes i un pròleg extrallarg és el títol del recull on s'apleguen els microrelats dels guanyadors del premi, els accèssits i 36 obres més que han estat seleccionades per J. Ricart, un dels membres del jurat i l'autor del «pròleg extrallarg».

De les obres publicades cal destacar-ne la precisió i la brevetat lacònica, però també la capacitat de contar o suggerir una història en només una pàgina, un paràgraf o, fins i tot, una frase.

Sergi Verger

OJOS COMO AGUA

MARCO ANTONIO CORONEL RAMOS

COL·LECCIÓ «LETRAS HUMANAS», 8

91 PÀGINES

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE VALÈNCIA. VALÈNCIA, 2001

Claridad poética

He de confesar mi buena disposición a la hora de comentar el libro de Marco A. Coronel, y que después de leído el libro mis expectativas no se han visto frustradas.

Ojos como agua es el título del primer libro de un poeta que conoce la poesía y la manera de adentrarse en ella. Nuestro autor nos entrega una obra, lírica por excelencia, que distribuye en cinco partes: «Historia», donde se plantea su ser en la vida: «En este día he vuelto a sentir/ mi añeja semejanza con el fuego, / mi identidad histórica».

«Tierra», son poemas que dedica a la tierra que le vio nacer (Sanlúcar de Barrameda) y a Valencia (tierra que le acogió). La tercera parte, titulada «Lo Dios», es totalmente teológica. El autor, por medio del vértigo de un lenguaje absoluto, nos entrega sus inquietudes: «No quiero concebir de otro modo al hombre, / sino creador, / ni quiero imaginar de otro modo su creación/ sino divina». La parte que Coronel titula «La carne de amor» es la que contiene los poemas más dramáticos, en los que manifiesta su postura ante la vida, que asume con todas sus variantes. Con «Transmigraciones», síntesis de las partes anteriores, nuestro autor cierra un poemario de gran belleza y sensibilidad que merece la pena leer.

Mª Teresa Espasa

VARIACIONES DE LA PIEDRA. R. LLUÍS BANDE

JANA. A. SALA

BERLÍN. J. C. LAÍNEZ

COL·LECCIÓ «TEATRO»: 1, 2, 3

LLAMBERT PALMART. VALÈNCIA, 2001

Benvinguda a una nova col·lecció teatral

L'editorial Llabert Palmart, de València, ha publicat recentment els tres primers números d'una col·lecció de teatre, la qual cosa sempre és motiu de satisfacció atesa l'escassa atenció que sol rebre la literatura dramàtica en les aventures editorials. Satisfacció que, a més, es veu apuntalada per una edició caracteritzada per l'elegància i la correcció.

La col·lecció, sense saber si en serà la línia habitual, sembla voler acollir textos un tant perifèrics en el quefer més habitual del que se sol considerar text teatral. Així, ens trobem amb peces caracteritzades per la brevetat, el caràcter monologal o per trets estilístics que ens acosten a la lírica o al relat introspectiu, en un intent per rescatar o reviuir el passat d'uns personatges. En dos dels casos, el de l'obra de Laínez i el de Sala, se'ns presenten monòlegs que corren a càrrec de veus de dona i ens acosten a una història d'amor amb final tràgic. Així mateix, el diàleg que ens proposa Bande transita pel terreny de les relacions amoroses i per un gust per la recuperació del passat, en un text on destaca l'absència d'acotacions escèniques. Aquest darrer text, a més, es completa amb un conjunt de lletres de cançons.

Ramon X. Rosselló

ZONA DE LLIURE TRÀNSIT

V. MUÑOZ PUELLES I J. PALOMERO

EDICIONS BROMERA. ALZIRA, 2001

Sobre la importància de tenir papers

L'editorial Bromera, dins de la col·lecció de teatre, publica *Zona de lliure trànsit*, obra escrita a quatre mans per Vicente Muñoz Puelles i Josep Palomero, text guardonat amb el premi de teatre «Ciutat de València» de 2000. Com a primera curiositat que potser valdria la pena destacar es troba el fet de trobar-nos davant el primer text dramàtic d'un tàndem de dos escriptors ben coneguts per la seua trajectòria en altres gèneres, dos escriptors que, a més, acostumen a escriure en llengües diferents.

En aquesta obra el protagonista, descendent de dos pobles sense estat com l'esquimal i el kurd, es veu abocat, davant la pèrdua del seu passaport, a una estada forçada a una zona de lliure trànsit d'un aeroport. L'anècdota, fonamentada en fets reals, és plantejada des d'un tractament pròxim a l'absurd, la qual cosa dóna com a resultat una peça farcida de comicitat. Ara bé, considerem que el desenvolupament de l'acció, amb una estructura un tant desigual, no acaba d'estar a l'alçada del plantejament inicial sens dubte prometedor, el qual sap tocar un dels grans temes del món actual. Pensem, així doncs, que l'interès d'aquesta obra recau de manera especial en els aspectes temàtics en tant que permet acostar-nos a una reflexió sobre la identitat individual i col·lectiva i el xoc amb les fronteres d'un món bastit d'estats.

Ramon X. Rosselló

JULIO CORTÁZAR
MIGUEL HERRÁEZ
COL·LECCIÓ «BIOGRAFIA», 31,
298 PÀGINES

INSTITUCIÓ ALFONS EL MAGNÀNIM, VALÈNCIA, 2001

Vida de un cronopio

¿Qué lector de Julio Cortázar no se ha enamorado de París, de La Maga y del jazz? ¿Cuál desconoce cómo dar la vuelta al día en ochenta mundos? ¿Quién se atreve a negar el asombro de una lágrima rodando por una escalera? ¿Y quién no ha soñado cronopios y famas o ha querido ver ante sus ojos a un hombre vomitando conejitos? Miguel Herráez ha escrito la biografía de quien más ha hecho soñar al lector desde que el *Boom* puso al alcance de la mano la literatura hispanoamericana de los sesenta. Julio Cortázar fue ese escritor argentino nacido en Bélgica en 1914, que murió joven a los setenta años, y que levantó la liebre sobre la existencia de autores como García Márquez o Vargas Llosa; hoy tan renombrados. La biografía escrita por Miguel Herráez perfila con mucho detalle cómo vivió en Bélgica, Barcelona, Buenos Aires, París y la Provenza y consta de buen número de fotos, una bibliografía referencial y un interesante índice onomástico que ayudan a centrarse en la apasionante vida del escritor argentino autor de *Rayuela*.

Pasqual Mas i Usó

VALENCIA 1900
FRANCESC A. MARTÍNEZ GALLEGO, MANUEL CHUST
CALERO, EUGENIO HERNÁNDEZ GASCÓN
COL·LECCIÓ «BIBLIOTECA DE LES AULES», 11, 307 PÀGS.

UNIVERSITAT JAUME I, DIPUTACIÓ DE CASTELLÓ
CASTELLÓ DE LA PLANA, 2001

No tot era el levante feliz

A la València de principis del xx, sota una aparença volgutament presentada per les classes dirigents de la Restauració com un *Levante Feliz*, les tensions socials acumulades pels conflictes econòmics d'arrel obrera i comercial desencadenaren un seguit d'avalots amb detonants concrets: els embarcaments de soldats per a la guerra africana, les friccions cada vegada més violentes entre el republicanisme i el sistema dinàstic... Tot un panorama, emmarcat entre el 1906 i el 1914, que els autors transmeten amb vigoria, mitjançant un exhaustiu repàs d'hemeroteques i arxius, alhora que amb un sentit gairebé literari de la narració històrica, de manera que són els mateixos fets i els personatges qui se'ns mostren en tota la seua realitat a cent anys de distància. És una època que no ha estat fidelment reflectida en la historiografia posterior i que aquest estudi intenta redibuixar amb els contrastes profunds que la van caracteritzar, més pròxima a la revolta proletària de Cullera de 1911 que a l'Exposició Regional d'un parell d'anys abans.

Alexandre Navarro

ELS COLORS DE L'ARC IRIS

JOAN CLIMENT

COL·LECCIÓ «POESIA», 44

136 PÀGINES

EDICIONS BROMERA. ALZIRA, 2001

La comarca de la Safor com a motiu poètic

La situació de la nostra realitat sociolingüística dels darrers setanta anys ha fet sorgir una sèrie d'autors que, durant anys, han utilitzat com a eina de creació literària el castellà i que, després d'una profunda reflexió, fan punt i a banda i, amb tot el bagatge acumulat, decideixen emprendre una nova etapa en la seua vida creativa. És el cas de Joan Climent que ara és notícia pel seu nou recull de poemes, *Els colors de l'arc iris*, on ens ofereix totes les tonalitats del seu paisatge més immediat: la comarca de la Safor, el seu ric i divers espai vital.

En llegir cada una de les sis parts en què està dividit el poemari, em queda una impressió: com si Climent haguera eixit amb els seus estris de treball a recórrer, un a un, tots els pobles i racons de la seua estimada comarca i haguera pres un seguit d'esbossos de la realitat que anava descobrint o potser redescobrint. L'autor, seguint el consell dels versos de Salvat-Papasseit, no deixa res de banda en el seu llarg passeig, tot, per nimi que sembla, ho va convertint en material poètic. És el dia a dia de la quotidianitat sorpresa pel vianant-poeta, la frescor, la naturalitat, la senzillesa d'un moviment, d'un gest que busca, per a compondre, amb tot plegat, la partitura d'un cant molt particular a la seua terra.

Manel Alonso

ANXIA

JOSEP CARLES LAÍNEZ

PREMI DE POESIA «ROÍS DE CORELLA», CIUTAT DE VALÈNCIA, 2000

COL·LECCIÓ «BROMERA POESIA»

EDICIONS BROMERA. ALZIRA, 2001

Ensayo para un silencio

La palabra es privilegio del hombre, más aún del poeta que ha de desvelar todo un mundo de misterios, debiendo incluso alcanzar su línea fronteriza en un poema.

José Carlos Laínez nos remite con *Anxia* al mundo de las emociones: amor, nostalgia, deseo: «...en un cos bru/ que tant vaig desitjar...». Laínez divide el poemario en cuatro partes. Las dos primeras constituyen una unidad temática, en tanto que la tercera y la cuarta parecen tener vida propia. La maestría en el uso del lenguaje y un sentido de búsqueda constituyen el cordón umbilical que une el conjunto del poemario.

En «Dionysiaka» el autor nos habla de un amor que es ausencia, son constantes expresiones que simbolizan totalidad: «pluja», «mar», «nit», «foscot», «llum», «dia»: «Volgué ser en la nit sense dia/ i en la claror sense foscam,/ cos corrupt que desitjà una llum/ en cada cos, ocultant-se».

La segunda parte, menos desgarrada, conserva la misma ternura: «Com tremola la nit entre les fulles i aquestes branques/ que avui ens colguen, lluny del mar i de la memòria». «Algunes paraules imprevistes» está formado por poemas que preludian una singular y última parte: «Assaig de silenci.» Ensayo con el que Laínez da por concluido su poemario.

Mª Teresa Espasa

HISTÒRIA DE LA RIBERA. VOLUM I.
L'ESCENARI I ELS PROTAGONISTES

TOMÀS PERIS I ALBENTOSA

COL·LECCIÓ «XIPREER», 256 PÀGINES

EDICIONS BROMERA. ALZIRA, 2001

La història del paisatge de la Ribera

Aquest és el primer volum dels cinc que conformaran *La Història de la Ribera durant l'època moderna*, de Tomàs Peris Albentosa, i està dedicat a l'escenari i els protagonistes. Presenta dues novetats: d'una banda, és l'estudi històric d'una comarca, una novetat front a les històries generals i locals; per altra, és un estudi de geografia històrica, un tema poc tractat pels historiadors, ja que el paisatge també és una construcció de la història. En aquest aspecte l'autor fa un rigorós estudi del paisatge urbà i rural de la Ribera, que ha estat conformat pel riu Xúquer i l'Albufera, el qual ha permés desenvolupar una rica agricultura de regadiu condicionada per les riudes i les catàstrofes climàtiques, com les seques i gelades. Estudia després el poblament urbà, molt condicionat per la geografia física, l'organització territorial que s'ha dibuixat a partir d'aquest poblament i, també, l'evolució demogràfica de la comarca, que ha estat lligada a l'evolució de l'agricultura de regadiu. En darrer lloc trobem un apèndix documental i una completa bibliografia comarcal.

Francesc Torres

ESPAIS NATURALS, TERRES INTERIORS VALENCIANES
J. M. ALMÉRICH, JORGE CRUZ OROZCO, PACO TORTOSA

FOTOGRAFIES DE PACO TORTOSA

COL·LECCIÓ «MONOGRAFIES BROMERA», 143 PÀGS.

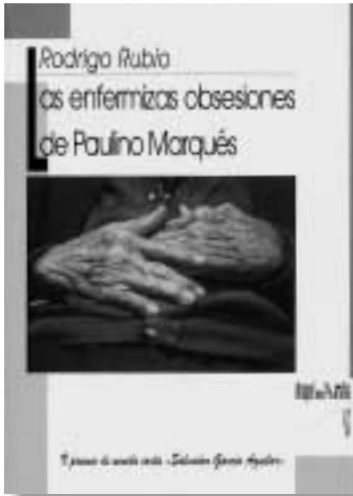
EDICIONS BROMERA. ALZIRA, 2001

Interiors

«Monografies» de Bromera comença a ser una col·lecció de culte. Enguany ens proposa un passeig pel país, per les terres interiors valencianes.

Espais naturals recorre de dalt a baix les comarques interiors valencianes per oferir-nos-en una visió que és alhora històrica, geogràfica, etnològica i de la flora i fauna del país. Serres, massissos, carrascars, deserts,... travessar-los no és un mer exercici de senderisme, sinó de turisme rural ben entès. És interessant el tractament que s'hi fa d'algunes de les construccions autòctones, com l'estudi de les neveres, de les torres de guaita, i de l'orografia del terreny. Les fotografies més reeixides són precisament les de les grans vistes, on se'ns mostra la profunditat d'un paisatge de muntanya, una muntanya que els autors del llibre ens fan propra gràcies als itineraris suggerits. Cal no oblidar la bibliografia final de cada capítol, que fa d'aquest llibre una eina bàsica per als que volen començar una biblioteca de viatges pròpia a partir de cadascuna de les excursions.

Maite Insa

LAS ENFERMIZAS OBSESIONES DE PAULINO MARQUÉS

RODRIGO RUBIO

V PREMIO DE NOVELA CORTA SALVADOR GARCÍA AGUILAR

COL·LECCIÓ «ANAQUEL NUEVO», 45, 102 PÀGS.

EDITORIAL AGUACLARA. ALACANT, 2001

La cançó de l'emigrant

«Animal de records, lent i trist animal / ja no vius, sols recordes. Ja no vius, sols recordes / haver viscut alguna volta en alguna banda». Els versos de Vicent Andrés Estellés mai com en aquesta ocasió no havien servit per a resumir en poques línies la idea argumental d'una novel·la.

Un home, Paulino Marqués, malalt, sense més futur que la mort, s'endinsa pel bosc de la memòria per tal de recuperar el paisatge de la seua infantesa i joventut, la petita pàtria de cada dia que en un temps passat es va veure forçat per les circumstàncies a abandonar. Aquest ha estat el drama d'un parell de generacions de castellano-manxecs que es van veure forçats a eixir del seu territori buscant un nivell de vida més alt. Altres es van veure arrossegats per la diàspora dels més joves, com ara Paulino. Alguns aconseguiren refer la seua vida, oblidant tot rastre del passat i assumint costums i tradicions del nou territori; altres no ho aconseguiren, és el drama d'un exili econòmic. Rodrigo Rubio aconsegueix en *Las enfermizas obsesiones de Paulino Marqués* una narració en primera persona creïble, rica en matisos, amb un castellà amb els dialectalismes necessaris i, al mateix temps, un magnífic retrat d'un món i d'una geografia, a més d'aquest sentiment d'exili del qual parlàvem, que ell, emigrant com fou, ha sabut transmetre amb mestria. Fet i fet, una novel·la impossible d'abandonar una vegada encetada.

Manel Alonso

PARTES DE GUERRA

GRACIELA SPERANZA / FERNANDO CITTADINI

COL·LECCIÓ «NUMA», 6

235 PÀGINES

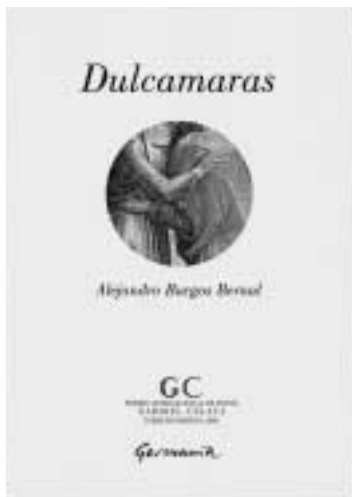
NUMA EDITORIAL. VALÈNCIA 2001

La guerra segons els guerrers

La guerra de les Malvines va causar oficialment mil morts i al voltant de dos mil ferits i va enfrontar dos exèrcits moderns i poderosos. De fet, va ser l'única guerra del segle XX que va tenir com a protagonistes exclusius dos països occidentals, considerats del *primer món*. Speranza i Cittadini han recollit els testimonis de soldats i oficials argentins presents en la guerra –també algun dels comunicats oficials britànics– i els han disposat seguint un ordre cronològic, des que Argentina va decidir envair les illes fins que, derrotada, va recuperar els soldats que havien estat empresonats per Gran Bretanya.

Els testimonis no qüestionen la guerra– eren soldats professionals i fervorosos convençuts del dret d'Argentina sobre l'arxipèlag– però el seu relat deixa veure la cruesa de la situació que van viure i la improvisació absoluta del comandament argentí una vegada s'havia consumat la invasió. Una crònica dura i pròxima d'una guerra absurda, que sols va servir per fer caure la dictadura militar argentina.

Jordi Sebastià

DULCAMARAS

ALEJANDRO BURGOS BERNAL

PREMIO INTERNACIONAL DE POESÍA GABRIEL CELAYA 2001
COL·LECCIÓ «LOS PREMIOS», 3, 54 PÀGINES

EDITORIAL GERMANIA. ALZIRA, 2001

Una liberación del lenguaje

Dulcamaras es un libro sorprendente por varias razones. Para empezar porque se presenta en el poco visto estilo de la poesía en prosa. Es de agradecer la actitud de rebeldía de Alejandro Burgos ante las formas tradicionales de la poesía, sometidas a la dictadura del verso, de la separación de líneas. Y es que no es del todo coherente que, en una época transgresora como la nuestra, los poetas rompan con la rima, reconociendo lo esencial del ritmo, y dejen intacta la forma clásica de la presentación en verso.

Para el autor está muy claro que la poesía está en lo que se dice, en cómo se dice y en la manera en que se juega con el lenguaje. De esto último, Alejandro Burgos demuestra ser todo un maestro, combinando muy suavemente el lenguaje habitual con el ficticio.

Dulcamaras es una nueva puerta abierta en la experiencia literaria, una buena ocasión para aprender que cuando se abre un libro las palabras se ven liberadas de una realidad que en muchas ocasiones es un lastre para el lenguaje.

Vicente Abril

QUAN PLOU EN LES ENTRANYES

ANDOLIN EGUKITZA

TRADUCCIÓ DE MANEL ALONSO I ANDOLIN EGUKITZA
COL·LECCIÓ «POESIA», 4, 94 PÀGINES

EDICIONS BROSQUIL. VALÈNCIA, 2001

Pluja que no mulla

Un poeta basc, president de l'Associació d'Escriptors en Llengua Basca, traduït al català oriental, i publicat en edició bilingüe són, certament, elements suficients perquè una certa militància adquireisca el llibre. Però, i la poesia? Un exemple que no demana comentaris: «Et vaig conèixer a l'institut de lingüística, / i encara tot i no ser bella, te'm vas fer atractiva, / d'ulls negres, cabell rull i roba / poc adient. / Començarem a parlar i / de sobte em vaig adonar, / oh, Hadassa, quanta era la teva energia, / quina la teva força i poder (...)».

Una traducció d'una llengua que no deu tenir massa coneixedors a casa nostra, i que s'ha fet en tàndem, segurament significa que primer s'ha traduït de l'èuscar al castellà, i després del castellà al català. I ja sabem que en castellà un vers que meresca aquest nom ha de sonar a «Pues demasiadas veces he sembrado entre piedras», però en català escriure «Doncs massa vegades he sembrat entre pedres» és una incorrecció gramatical, i fer-ho catorze vegades en un mateix poemari, una animalada.

Pere Calonge

COCOLLIBRE. EXPERIÈNCIA D'ANIMACIÓ A LA LECTURA

JORDI GARCIA VILAR

93 PÀGINES

DENES EDITORIAL. PAIPORTA, 2001

Llegir sense imperatius

«El verb llegir no admet l'imperatiu», amb aquesta màxima de Daniel Pennac comença el *Cocollibre*. Quin llibre, que té nom de dolç, joguet o paradís! Però...no és la lectura un itinerari dolcíssim? Jordi Garcia Vilar ens ho explica. El viatge va començar en 1987 amb el dibuix d'un cocodril en cartolina que recorreria totes les escoles del nostre país. La posada en marxa d'una biblioteca escolar i el dibuix d'un cocodril van ser prou per encisar menuts i grans en un projecte que –després de quinze anys– continua encara dempeus.

Amb aturades en moltes estacions per reorganitzar el seu equipatge, «ple de llibres, literatura i il·lusió», el *Cocollibre* dona compte de la història d'una de les iniciatives més engrescadores que s'ha realitzat a les escoles valencianes: l'animació a la lectura. «Animar a llegir els lectors més menuts –dirà l'artífex de l'estratègia– és provocar expectativa i desig». Llegir és compartir, comunicar. En l'animació lectora, la comunicació s'estableix entre el xiquet/a -lector/a, el llibre i l'adult, on la màgia del llibre no posa condicions ni necessita luxes i, a més, –com diria Pennac– tenim el «dret a llegir en qualsevol lloc».

Lourdes Toledo

GUÍA DE LA NATURALEZA DE LA COSTA DE CASTELLÓN. ITINERARIOS PARA CONOCER SU FAUNA, FLORA, PAISAJE E HISTORIA

MIGUEL ÁNGEL GÓMEZ-SERRANO, OLGA MAYORAL GARCÍA-BERLANGA I JORDI DOMINGO CALABUIG

EDITORIAL ANTINEA. VINARÒS, 2001

Una invitació a conèixer el nostre litoral

Tot i la persistent depredació urbanística, el nostre litoral conserva encara –miraculosament– bellíssims paratges i nombrosos indrets de gran riquesa natural. Aquesta guia ens convida a conèixer-ne un bon grapat; concretament, els emplaçats al nord del Túria, des de la marjal del Moro de Sagunt fins els penyasegats de Vinaròs en la desembocadura del riu de la Sénia. I ho fa amb una solvència i un atractiu certament exemplars: concebuda des d'una perspectiva pluridisciplinar –geogràfica, històrica, biològica, etnogràfica–, organitzada en onze itineraris per realitzar a peu –o algunes parts en bicicleta– i profusament il·lustrada amb fotografies, dibuixos i mapes senzills i entenedors, traspua un minucios coneixement del territori i una profunda estima per aqueix paisatge tan singular, tan desconegut i, potser per això, tan vulnerable. Tant de bo treballs com aquest arriben a aconseguir l'estat d'opinió necessari perquè algú, d'una vegada per totes, hi prenga mesures.

Josep Vicent Frechina

Ambra llibres, les coses ben fetes

Pepa Ferrando és una llibretera convençuda, que s'estima l'ofici. Per això Ambra Llibres –Dénia i Gandia– forma part del circuit de llibrereries de qualitat de les nostres terres. En aquestes ratlles ens conta alguns secrets de la feina i de la gent.

Pepa Ferrando, fa vint anys –el 1983–, va obrir la primera llibreria a Dénia, a la plaça del Convent

«El més encisador de l'ofici de llibretera és que és una suma de molts oficis», Pepa Ferrando diu això i a la mirada li apareix una llússor d'ambre, la brillantor dels que estimen la feina que fan: «És un ofici curiós, perquè li està tocant a la gent dues coses molt importants: el cap i la butxaca. La gent es retrata molt quan compra un llibre: és com veure una persona per dins.» Encara no fa vint anys –el 1983– va obrir la primera llibreria a Dénia, Ambra Llibres, i ja en té dues, de prestigi reconegut, especialment entre els lectors de les comarques centrals. La segona que obrí té la seu a Gandia, davant l'antiga Universitat, al rovell de l'ou d'un centre històric peatonalitzat que dia a dia passen centenars de gandians i saforencs. Pepa, malgrat que no provenia de l'ofici, va complir una de les seues il·lusions més grans quan va esdevenir llibretera i, des de llavors, afirma que el que més li agrada és estar a dins de la llibreria, que hi està a

gust i que hi és veritablement feliç. Una vegada al mes es reuneix amb els del «Grup 10, llibrereries de qualitat», on hi ha també la gent de Llorens Centro (Alcoi), Librerías 80 Mundos (Alacant), Ulises (Benidorm), Babel (Castelló), Ali-i-Truc (Elx), Bastida (Ontinyent), El Puerto (Port de Sagunt) i La Màscara i Soriano (València). En aquests moments, per exemple, les preocupacions dels llibreters giren entorn del problema del volum: «Travessem un moment molt difícil. Es publica molt, molts títols, i no es ven tant. Això genera una feina considerable perquè tots els llibres que entren s'han de fitxar, col·locar a les taules de nove-

Ambra Llibres té cura del client: diàriament la gent que hi treballa telefona als qui han encomanat un llibre per dir-los que ja ha arribat, o per comentar el resultat de la investigació que fan per aconseguir-lo.

tats, observar l'acollida que tenen i, quan arriba el venciment, decidir si aquell títol es torna o si s'afegeix com a fons de la llibreria. Cal tenir molt d'ull, estar molt atent, perquè, d'una banda, les llibreries generalistes hem de tenir un poc de tot, però, de l'altra, també hem d'estar al dia de novetats i de títols que la gent demana. No pot ser, per exemple, que no tinguem, ara mateix, *Baudolino*, d'Umberto Eco, perquè el client et recordarà que allà a la llibreria de l'altra banda sí que la tenen, i no confiarà en nosaltres».

Ambra Llibres té cura del client: diàriament la gent que hi treballa telefona als qui han encomanat un llibre per dir-los que ja ha arribat, o per comentar el resultat de la investigació que fan per aconseguir-lo. Pepa Ferrando, al front de tot l'equip, es preocupa per les tendències i les possibilitats del negoci. Quan va obrir la llibreria de Gandia –«complia les meues il·lusions de llibreria més gran»– pensava que la perspectiva de la inauguració de la Universitat, extensió de la Politècnica (on actualment es fan carreres com turisme o enginyer forestal, per citar-ne alguna), tindria una gran influència en l'esdevenidor de la ciutat. La realitat va decebre la llibretera: la gent de la Universitat, situada a la Platja de Gandia, viu d'esquenes a la ciutat i, pel que fa als materials d'estudi, es dedica especialment, com a tot arreu, a fotocopiar apunts i llibres i a comprar-se els que vénen a la pròpia Universitat. Malgrat tot, i malgrat que continua afirmant –pel volum de treball que genera– que una llibreria és un negoci ruïnós, l'especial ubicació que tenen les dues llibreries Ambra fa que funcionen soles. Pepa troba a faltar temps i personal qualificat per dedicar-se a publicitar la llibreria, fer campanyes,... «Si puguérem fer-ho, vendríem molt més, però un dels problemes amb què topem és la manca de personal qualificat i capacitat per treballar a la llibreria. No es tracta que haja de ser gent molt preparada a nivell teòric, que també, sinó gent resolutiva, pràctica, desperta, que s'adone del que es ven sense necessitat de traure estadís-

La segona llibreria que va obrir té la seu a Gandia, a la plaça de l'Escoles Pies. Ambra Gandia és al mig del centre peatonalitzat pel qual passen cada dia centenars de gandians i saforencs.

tiques, que observe el client, que mimetitze la manera de treballar que tenim els de l'ofici. Caldria, com fan a l'estranger, alguna titulació de cicles formatius per cobrir aquesta demanda. No és el mateix treballar a una llibreria que ser documentalista o bibliotecari: la manera d'ordenar, de separar per gèneres, no respon a uns criteris tan científics i ha de tenir també en compte la comercialitat. Al cap i a la fi, la nostra feina és vendre llibres».

Ambra Llibres, les dues llibreries regentades per Pepa Ferrando, tenen un prestigi reconegut, especialment entre els lectors de les comarques centrals

Quan li preguntem si aquesta, vendre llibres, és la raó per la qual cada dia hi ha més espai dedicat als llibres d'autoajuda, ens conta que cada dia arriba més gent buscant solucions per a problemes diaris, i que fins i tot alguns professionals esperen trobar en els llibres d'autoajuda respostes concretes. És el tipus de *literatura* que arriba dels Estats Units, i

que s'imposa amb força. Si passegem per la llibreria en veiem de tots tipus: de massatges, de com educar els fills o de com travessar situacions difícils.

Finalment, des de *Lletres Valencianes*, preguntem a Pepa com veu el llibre valencià, les editorials valencianes, i contesta de seguida, sense parpellejar, que, especialment a Gandia, es ven molt bé, que es fa producte de qualitat i que el lector té una gran simpatia per aquests títols.

Ens reca d'abandonar la llibreria i les piles de novetats, i els llibres de drap per als infants i els magnífics llibres d'interiorisme actual. Cada vegada més, les llibreries com Ambra són l'oasi del comerç, un lloc sense músiques estridents ni olors perfumades, només l'intens perfum del paper.

Maita Insa

editorials valencianes

AFERS EDITORS

C/ DE LA LLIBERTAT, 12
APARTAT DE CORREUS 267
46470 CATARROJA
TEL.: 96 126 86 54 / FAX: 96 127 25 82
afers@provicom.com
http://www.provicom.com/afers
DISTRIBUÏDORS:
NORDEST LLIBRES
TEL.: 972 67 23 54 / FAX: 972670417
nordest@tsai.es
PALMA DISTRIBUCIONS
TEL.: 971 45 06 12 / FAX: 971 45 61 88
GEA LLIBRES
TEL.: 96 158 03 12 / FAX: 96 158 06 99
LA TERRA LLIBRES
TEL.: 96 511 01 92 / FAX: 96 511 02 88

AITANA EDITORIAL

COMTE D'ALTEA, 10
APARTAT DE CORREUS 51
03590 ALTEA
TEL.: 96 584 19 46 / FAX: 96 688 08 47
DISTRIBUÏDORS:
ALACANT, ALBACETE I MÚRCIA:
LA TERRA LLIBRES
SAGITARIO, 4-B. 03006 ALACANT
TEL.: 96 511 01 92 - 96 511 02 88
FAX: 96 511 51 82

MADRID:

EGARTORRE LLIBRES
MIRLO, 23
28024 MADRID
TEL.: 91 711 60 08 - 91 711 66 00
FAX: 91 501 57 01

ILLES BALEARS:

TOTEM DISTRIBUCIONS
PARE BERTOMEU POU, 24
07003 PALMA DE MALLORCA

ARAGÓ:

ICARO DISTRIBUCIONES
CASTELLÓ I VALÈNCIA:
CARRER DE LLIBRES, S.L.
MONTESA, 6-BAIX ESQUERRA
46017 VALÈNCIA
TEL.: 96 378 05 91 / FAX: 96 378 00 04
CATALUNYA:
SURES, S.A.
SANTANDER, 68 - 08020
BARCELONA
TEL.: 93 305 63 55 / FAX: 93 305 02 04
GALÍCIA:
TRIS-TRAM
CONCEPCIÓN ARENAL, 2-2A,
DRETA
27003 LUGO
TEL.: 982 250 067 / FAX: 982 284 919

ALBATROS

C/ L'OLIVERETA, 28
46018 VALÈNCIA
TEL.: 96 370 22 50 / FAX: 96 370 22 46
graficas-soler@terra.es
DISTRIBUÏDORS:
CATALUNYA
LES PUNXES
TEL.: 93 485 63 80 / FAX: 93 300 90 91
MADRID
MAIDHISA, SL
TEL.: 91 670 21 89 / FAX: 91 332 48 79

ALGAR EDITORIAL

POLÍGON IND. I
C/ RONDA TINTORERS, 117
46600 ALZIRA
TEL.: 96 245 90 91 / FAX: 96 240 31 91
admon@algareditorial.com
www.algareditorial.com
DISTRIBUÏDOR:
PRÓLOGO
TEL.: 93 456 20 00 - FAX: 93 456 95 06

AMOS BELINCHÓN

C/ RAFAEL RIVELLES, 36
46020 PAIPORTA
TEL. I FAX: 96 397 08 22
amosbelinchon@terra.es
DISTRIBUÏDORS:
ALACANT:
LA TERRA LLIBRES, S.L.
TEL.: 96 511 01 92 / FAX: 96 511 51 82
VALÈNCIA:
ADONAY, S.L.
TEL.: 96 397 51 48 / FAX: 96 397 58 76
CATALUNYA:
NORDEST, S.L.
TEL.: 972 67 23 54 / FAX: 972 50 36 29

BROSQUIL EDICIONS

AVDA. EQUADOR, 101, 12A
46005 VALÈNCIA
TEL.: 96 354 01 24 / FAX: 96 382 30 74
brosquilediciones@hotmail.com
www.brosquil.es
DISTRIBUÏDOR:
CARRER DE LLIBRES
TEL.: 96 378 05 91 / FAX: 96 378 00 04

CAMPGRÀFIC

C/MATIES PERELLÓ, 17-6
46005 VALÈNCIA
TEL.: 96 374 92 57 / FAX: 96 374 92 57
campgrafic@retemail.es

CARENA EDITORS

C/CHIVA, 21-3R-11A
46018 VALÈNCIA
TEL.: 96 333 33 09
carenaeditors@inicia.es
DISTRIBUÏDOR PROPI:
GRAONS LLIBRES
TEL.: 96 151 78 08 / FAX: 96 151 78 28

DEL SENIA AL SEGURA

CRONISTA CARRERES, 9, 7-F
46003 VALÈNCIA
TEL. I FAX: 96 351 73 55
Distribuidors:
COMUNITAT VALENCIANA:
DEL SENIA AL SEGURA
MADRID:
MAIDHISA
TEL.: 91 670 21 89

DENES EDITORIAL

POLÍGON INDUSTRIAL ALQUERIA
DE LA MINA - ARTS GRÀFIQUES, 58
APARTAT DE CORREUS 85
46200 PAIPORTA
TEL.: 96 397 44 66 / FAX: 96 397 48 42
denes@infonegocio.com
DISTRIBUÏDORS:
CATALUNYA:
NORD-EST LLIBRES
TEL.: 972 67 04 17 / FAX: 972 50 36 29

ILLES BALEARS:

MOLL
TEL.: 971 72 41 76 / FAX: 971 76 14 22
MADRID:
CELESTE
TEL.: 91 310 08 96 / FAX: 91 310 04 59
VALÈNCIA:
J. A. MORCILLO
TEL.: 96 397 44 74 / FAX: 96 397 52 73
XARQUIA, DISTRIBUCIONS
EDUCATIVES VALENCIANES, S.L.
AVDA. AUSIÀS MARCH, 34, BAIX
46016 TAVERNES BLANQUES
TELS.: 96 185 18 28 / 42 19
FAX: 96 185 88 91

ECIR

POLÍGON FUENTE DEL JARRO
VILLA DE MADRID, 60
46988 PATERNA
TEL.: 961 32 36 25 / FAX: 961 32 36 05
ecir@ecir.com / www.ecir.com
DISTRIBUÏDORS:
ALICASH
TEL.: 96 510 36 44
DISTRIBUCIONS LYRA
TEL.: 96 156 07 81
ATALAYA
TEL.: 96 376 59 11
MERIDIANO SL
TEL.: 96 366 23 53
LIBRO-TÉCNICO
TEL.: 96 391 74 48

EDELVIVES

AVDA. AUSIÀS MARCH, 222
46026 VALÈNCIA
TEL. I FAX: 96 375 98 11
www.edelvives.es
DISTRIBUÏDOR:
COMERCIAL EDELVIVES
TEL.: 96 375 98 11 / FAX: 96 376 46 58

EDICIONS BRIEF

PASSEIG DE LA CIUTADELLA,
5-BAIX
46003 VALÈNCIA
TEL.: 96 394 23 37 / FAX: 96 310 60 37
info@edibrief.com
DISTRIBUÏDORS:
VALÈNCIA-CASTELLÓ:
GRAONS LLIBRE S.L.
TEL. 96 158 82 99

MADRID-CASTILLA-LA MANXA:

DISTRIFER LLIBROS S.L.
TEL. 91 796 27 09
GALÍCIA:
LLOVES S.L.
TEL. 986 42 00 39

ANDALUSIA ORIENTAL:

CENTRO ANDALUZ DEL LIBRO
TEL. 95 225 10 04
ASTÚRIES- CANTÀBRIA:
LORD BOOK S. L.
TEL. 985 11 33 59
ANDALUSIA OCCIDENTAL:

LIDELSUR S.L.
TEL. 954 18 26 62
ARAGÓ-NAVARRA- LA RIOJA:
ICARO S.L.
TEL. 976 12 63 33
CASTILLA-LLEÓ:

ARCADIA LLIBROS S.L.

TEL. 983 39 50 49
CATALUNYA:
Masesmas.com
TEL. 93 401 98 99
CANÀRIES:
DISTRIBUIDORA ROIGCAR S.L.
TEL. 928 41 83 82

EDICIONES DHARMA

C/ELIAS ABAD- 3- BAIX
03660 NOVELDA
TEL.: 96 560 32 00
dharma@edicionesdharma.com
www.edicionesdharma.com

EDICIONES TILDE

AVINGUDA DE LA PLATA, 59-9ºB
TEL. I FAX: 96 333 71 27
llicarrer@retemail.es
web: www.teseo.org/tilde
DISTRIBUÏDOR:
CARRER DE LLIBRES
TEL.: 96 378 05 91 / FAX: 96 378 00 04

EDICIONS 96

CARRER SANT CRISTÓFOL, 22
46740 CARCAIXENT
TEL.: 96 246 11 04 / FAX: 96 246 14 90
edicions96@llibreweb.com
www.llibreweb.com/edicions96.htm
DISTRIBUÏDOR:

ALACANT:

LA TERRA LLIBROS
SAGITARIO, 4-B - 03006 ALACANT
TEL.: 96 511 01 92
VALÈNCIA I CASTELLÓ:
GEA LLIBRES
POLÍGON DE RAGA
LUIS DE SANTANGEL, 6 - 46210
PICANYA
TEL.: 96 159 05 11

CATALUNYA I RESTA DE L'ESTAT
ESPANYOL:
SLI TÀNDEM
SANT ANTONI, 70-ENTRESOL
08190 SANT CUGAT DEL VALLÈS
TEL.: 93 589 54 39

EDICIONS BROMERA

POLÍGON INDUSTRIAL, 1
C/RONDA DELS TINTORERS, 117
46600 ALZIRA
TEL.: 96 240 22 54 / FAX: 96 240 31 91
bromera@bromera.com
www.bromera.com
DISTRIBUÏDORS:

ALACANT:

LA TERRA LLIBRES. TEL.: 96 511 01 92
CATALUNYA:
PRÓLOGO. TEL.: 93 456 20 00
ILLES BALEARS:
MOLL. TEL.: 971 72 44 72
VALÈNCIA I CASTELLÓ:
SENDRA MARCO. TEL.: 96 159 08 41
GEA LLIBRES. TEL.: 96 159 03 12

EDICIONS CAMACUC

ARQUEBISBE OLAETXEA, 18-BAIX
46017 VALÈNCIA
TEL. I FAX: 96 357 28 56
DISTRIBUÏDOR:
CARRER DE LLIBRES
TEL.: 96 378 05 91

XARQUIA, DISTRIBUCIONS
EDUCATIVES VALENCIANES, S.L.
AVDA. AUSIÀS MARCH, 34, BAIX
46016 TAVERNES BLANQUES
TELS.: 96 185 18 28 / 42 19
FAX: 96 185 88 91

EDICIONS DEL BULLENT
C/ DE LA TARONJA, 16
46210 PICANYA
TEL.: 96 159 08 83 / FAX: 96 159 08 45
bullent@retemail.es
DISTRIBUÏDORS:
SENDRA MARCO
TEL.: 96 159 08 41 / FAX: 96 159 08 45
sendramarco@retemail.es
MIDAC
TEL.: 93 434 01 28 / FAX: 93 524 61 70
midac@retemail.es
MOLL. TEL. I FAX: 971 76 14 22

EDICIONS DEL PONENT
PLAÇA DEL CARMÉ, 5-1A
03430 ONIL
TEL. I FAX: 96 556 54 07
edicionsdeponent@ctv.es
DISTRIBUÏDORS:
GAIA LLIBRES. TEL.: 965 11 05 16
GEA LLIBRES. TEL.: 96 159 05 11
DDT. TEL.: 96 352 00 56
DIRAC. TEL.: 93 308 63 00
SURES. TEL.: 93 498 75 30
CELESTE EDICIONES
TEL.: 91 310 05 99 / FAX: 91 310 04 59
RODRÍGUEZ SANTOS.
TEL.: 954 18 04 75
ARCADIA LIBROS
TEL.: 983 39 50 50 / FAX: 983 39 50 59
AGD LIBROS - TEL.: 944 33 48 88
e-mail: agdlibros@verial.es
CONTRATIEMPO
TEL.: 976 10 78 59
INFOLIBRO. TEL.: 985 985 757

EDICIONS LA XARA
AVDA. DE LA VALLDIGNA, S/N
46750 SIMAT DE LA VALLDIGNA
TEL. I FAX: 96 281 13 67 - 670 250 595
laxara@ctv.es
www.ctv.es/USERS/laxara/der.htm
DISTRIBUÏDORS:
CATALUNYA:
NORDEST LLIBRES, S.L.
ÀLVAREZ DE CASTRO, 26
17600 FIGUERES
TEL.: 972 67 23 54 / FAX: 972 50 36 29
PAÍS VALENCIÀ:
ADONAY
CTRA. DE PICANYA, 4
46200 PAIPORTA
TEL.: 96 397 51 48 / FAX: 96 397 58 76

EDICIONS VORAMAR
C/VALENCIA, 44 - 46210 PICANYA
TEL.: 96 159 44 10 / FAX: 96 159 19 24
voramar@santillana.es
DISTRIBUÏDOR:
ÍTACA/SANTILLANA
TEL.: 93 560 60 61 / FAX: 93 560 29 57

EDITORIAL AGUACLARA
C/ROSELLÓ, 55 - 03010 ALACANT
TEL.: 965 24 00 64 / FAX: 965 25 93 02

edit.aguaclara@natural.es
DISTRIBUÏDORS:
ALACANT, *ALBACETE I MÚRCIA*:
GAIA LLIBRES, SL
TEL.: 96 511 05 16 - 96 511 08 82
FAX: 96 511 41 26
ANDALUSIA OCCIDENTAL:
GRACIA ÀLVAREZ
TEL.: 954 18 43 29 / FAX: 954 18 52 74
ANDALUSIA ORIENTAL:
CENTRO ANDALUZ DEL LIBRO
TEL. I FAX: 952 25 10 04
ARAGÓ I SÒRIA:
ÍCARO DISTRIBUIDORES
TEL.: 976 12 69 99 - FAX: 976 12 64 93
ASTÚRIES I CANTÀBRIA:
NORTE
TEL.: 985 14 70 30
CASTELLA I LLEÓ:
ANDRÉS GARCÍA, LIBROS, S.L.
TEL.: 923 23 02 06 - 983 47 21 55
FAX: 923 25 91 17 - 983 47 32 47
EUSKADI:
HERRO LIBROS
TEL.: 94 454 28 50 - 94 454 06 77
FAX: 94 454 19 28
EXTREMADURA:
UNIDISA
TEL.: 924 27 51 54 - 924 27 51 92
FAX: 924 27 56 01
GALÍCIA:
DISTRIBUCIONES ARNOIA
TEL.: 986 70 93 40 / FAX: 986 70 88 90
ILLES CANÀRIES:
ODÓN MOLINA
TEL.: 922 25 66 66 / FAX: 922 25 62 11
MADRID, CIUDAD REAL, TOLEDO,
CUENCA I GUADALAJARA:
DISTRIFER LIBROS
TEL.: 914 68 49 29 / FAX: 914 68 42 14
VALENCIA I CASTELLÓ:
GEA LLIBRES
TEL.: 96 159 03 12 - 96 159 05 11
FAX: 96 150 06 97

EDITORIAL ANTINEA
C/ DOCTOR FLEMING, 6 - 12500
VINAROS
TELI FAX: 96 445 20 12
antinea@inicia.es
DISTRIBUÏDORS:
VALENCIA:
GRAONS LLIBRES, S.L.
TEL. I FAX: 96 151 78 08
CASTELLÓ:
ELS DIARIS, S.A.
TEL.: 96 445 17 38 / FAX: 96 445 58 07
CATALUNYA:
UNIÓ DISTRIBUIDORA DE EDI-
CIONES
TEL.: 93 318 53 30 / FAX: 93 318 16 48

EDITORIAL DIÀLOGO
C/FALCÓ, 135
46184 SAN ANTONIO DE
BENAGÉVER
TEL.: 96 135 09 47 / FAX: 96 135 09 24
dialogo@ctv.es
www.editorialdialogo.com
Distribuidor:
CARRER DE LLIBRES
TEL.: 96 378 05 91 / FAX: 96 378 00 04

EDITORIAL LA MÁSCARA
PLAÇA JOAN PAU II, 5-BAIX
46015 VALÈNCIA
TEL.: 96 348 65 00 / FAX: 96 348 74 40
g-bigne@editoriallamascara.com
DISTRIBUÏDORS:
DISNEU
TEL.: 93 203 94 44 / FAX: 93 280 08 72
OCÉANO GRUPO EDITORIAL
TEL.: 93 280 20 20 / FAX: 93 205 74 57

EDITORIAL PRE-TEXTOS
C/LLUÍS DE SANTÀNGEL, 10
46005 VALÈNCIA
TEL.: 96 333 32 26 / FAX: 96 395 54 77
info@pre-textos.com
www.pre-textos.com
Distribuidors:
A.MACHADO LIBROS, S.A.
TOMÁS BRETÓN, 55 - 28045
MADRID
TEL.: 914 681 102 - 914 681 398
FAX: 914 681 098
LES PUNXES, DISTRIBUÏDORA, S.L.
SARDENYA, 75-81 - 08018
BARCELONA
TEL.: 934 856 380 / FAX: 93 300 90 91
GEA LLIBRES, S.L.
LUIS DE SANTÀNGEL, 6
POLÍGON RAGA - 46210 PICANYA
TEL.: 96 159 05 11 / FAX: 961 590 697
CONTRATIEMPO, S. COOP. LTD
POL. INDUSTRIAL MALPICA -ALFI-
DÉN- LA SALINAS, 63
50171 LA PUEBLA DE ALFIDEN
(ZARAGOZA)
TEL.: 976 10 78 59 / FAX: 976 10 79 34
FRANCISCO GRACIA ÀLVAREZ
DISTRIBUCIONES
POLÍGONO PISA
ARTESANIA, 21- NAVE 12
41927 MAIRENA ALJARAFA
(SEVILLA)
TEL.: 954 18 43 29 / FAX: 954 18 52 74
BENJAMÍN LÓPEZ LUENGO
DISTRIBUCIONES
PRÍNCIPE, 22- 2º
APARTADO DE CORREOS 36202
VIGO
TEL.: 986 43 10 50 / FAX: 986 37 91 54
IKUSKA LIBROS
ESTRADA DE MALA, 10 - BILBAO
TEL.: 944 39 64 94 / FAX: 944 39 53 78
LA TIERRA LIBROS
SAGITARIO, 4-B - 03006 ALACANT
TELS.: 965 11 01 92 - 96 5111 02 88
FAX: 965 11 51 82
EDICULSA
ROCÍO, S/N-NAVE 6
28500, ARGANDA DEL REY -
MADRID
TEL.: 91 870 02 28 / FAX: 91 870 24 24
LA PILA DE LIBROS, S.L.
C/BODEGUEROS - 29006 MÁLAGA
TEL.: 952 331 431 - 952 331 457
FAX: 952 363 984
LEMUS DISTRIBUCIONES
CATEDRAL, 29 - APARTADO 127
38204 LA LAGUNA (TENERIFE)
TEL.: 922 25 61 48 / FAX: 922 63 04 43

EDITORIAL TRES I QUATRE
C/PÉREZ BAYER, 11 - 46002
VALÈNCIA
TEL.: 96 351 64 92 / FAX: 96 352 98 72
tresiquatre@tresiquatre.es
www.tresiquatre.com
DISTRIBUÏDORS:
ENLACE
BARCELONA:
TEL.: 93 338 14 00
MALLORCA:
TEL.: 971 71 30 78
VALENCIA:
TEL.: 96 186 10 34
FILMOTECA VALENCIANA
PLAÇA DE L'AJUNTAMENT, 17
46002 VALÈNCIA
TEL.: 96 351 23 36 / FAX: 96 352 82 59
filMOTECA.gva@cultura.m400.gva.es
DISTRIBUÏDOR:
PUBLICACIONS DE LA
GENERALITAT VALENCIANA
LLIBRERIA LLIG.
PLAÇA MANISES, 3
46003 VALÈNCIA
TEL.: 96 386 61 70

GERMANIA
C/DOCTOR JOSÉ GONZÁLEZ, 99
46600 ALZIRA
TEL.: 96 245 52 12 / FAX: 96 245 52 60
germania@germania.es
www.germania.es
DISTRIBUÏDOR:
CARRER DE LLIBRES
TEL.: 96 378 05 91
INSTITUCIÓ ALFONS EL
MAGNÀNIM
C/QUEVEDO, 10 (EDIFICI MUVI)
46001 VALÈNCIA
TEL.: 96 388 37 58 / FAX: 96 388 37 51
alfons.magnanim@diputacion.m400.
gva.es
www.alfonselmagnanim.com
DISTRIBUÏDOR:
ADONAI
CARRERERA DE PICANYA, 4
46200 PAIPORTA
TEL.: 96 397 51 48 / FAX: 96 397 58 76
info@adonai.com
www.adonai.com

L'EXAM EDICIONS
AVDA. AUSIÀS MARCH, 32-34
46016 TAVERNES BLANQUES
TELS.: 96 185 43 14 / FAX: 96 186 88 91
eixam@ctv.es
DISTRIBUÏDORS:
DISTRIBUÏDOR GENERAL DEL
LLIBRE. TEL.: 96 185 42 19
XARQUIA, DISTRIBUCIONS
EDUCATIVES VALENCIANES, S.L.
AVDA. AUSIÀS MARCH, 34, BAIX
46016 TAVERNES BLANQUES
TELS.: 96 185 18 28 / 42 19
FAX: 96 185 88 91

LA MIRADA
AVINGUDA DEL PORT, 288
46024 VALÈNCIA
TEL.: 96 331 11 41

LLAMBERT PALMART
C/ CARCAIXENT, 10, 28
46007 VALÈNCIA
TEL.: 96 380 03 76
palmart@mixmail.com
GRAONS LLIBRES
TEL.: 96 151 78 08 / FAX: 96 151 78 28

MARFIL
SANT ELOI, 17
03820 ALCOI
TEL.: 96 552 33 11 / FAX: 96 552 34 96
editorialmarfil@editorialmarfil.com
www.editorialmarfil.com
DISTRIBUÏDORS:
ALACANT:
LA TERRA LLIBRES
TEL.: 96 511 01 92 / FAX: 96 511 51 82
VALÈNCIA I CASTELLÓ:
GEA LLIBRES
TEL.: 96 159 05 11 / FAX: 96 159 06 97
ATALAYA
TEL.: 96 376 59 11 / FAX: 96 376 59 12

MARJAL-EDEBÉ
POLÍGON INDUSTRIAL ALQUERIA
DE MINA
C/ARTS GRÀFIQUES, 54
46200 PAIPORTA
TEL.: 96 368 09 89 / FAX: 96 368 09 87
marjal@edebe.com
www.edebe.com/lij/marjal/default.asp

MEDIA VACA
C/SALAMANCA, 49
TEL.: 96 395 69 27
mediavaca@retemail.es
www.mediavaca.com

MISÈRIA I COMPANYIA
C/SANT NICOLAU, 40
03801 ALCOI
TEL. I FAX.: 96 554 49 73
buzon@libroantiguo.com
www.libroantiguo.com

NAU LLIBRES
C/PERIODISTA BADIA, 10
46010 VALÈNCIA
TEL.: 96 360 33 36 / FAX: 96 332 55 82
nau@naullibres.com
www.naullibres.com
DISTRIBUÏDORS:
ALACANT:
ALICASH

TEL.: 965 10 36 44 / FAX: 965 28 96 63
CASTELLÓ I VALÈNCIA:
LYRA
TEL.: 96 159 07 81 / FAX: 96 159 08 84
CATALUNYA:
DISTRIBUCIONES PRÓLOGO
TEL.: 93 456 20 00 / FAX: 93 456 95 06
ILLES BALEARS:
PALMA DISTRIBUCIONES
TEL.: 971 28 94 21 / FAX: 971 45 61 88

NUMA
C/ GOVERNADOR VELL, 29
46003 VALÈNCIA
TEL. I FAX.: 96 274 13 02
numa@numa.es
www.numa.es
DISTRIBUÏDOR:
ENLACE

TEL.: 93 338 14 00 / FAX: 93 338 69 16
e-mail: enlaced@fedecali.es

PÁGINACERO EDICIONES
C/ ALBERIQUE, 4 - 8º
46008 - VALÈNCIA
TEL.: 963859940 / FAX: 963228587
pag.cero@teleline.es
<mailto:pag.cero@teleline.es>
DISTRIBUÏDORS:
LONJA DE LIBROS
C/BENICARLO, 8
46020 VALÈNCIA
TEL. I FAX.: 96 361 67 14
MUSEUM LINE
C/ALCALÀ, 3
28028 MADRID
TEL.: 91 356 69 09 / FAX: 91 361 00 75

PUBLICACIONS DE LA
GENERALITAT VALENCIANA
LLIBRERIA LLIG
PLAÇA MANISES, 3
46003 VALÈNCIA
TEL.: 96 386 61 70

PRODIGACTA-ABRIL EDICIONS
C/JAUME I, 48
46970 ALAQUÀS
TEL.: 96 150 60 52
DISTRIBUÏDOR:
CARRER DE LLIBRES
TEL.: 96 378 05 91 / FAX: 96 378 00 04

RIALLA
C/ ISABEL LA CATÒLICA, 19-3ER-3A
46004 VALÈNCIA
TEL.: 96 352 81 96 / FAX: 96 352 81 96
DISTRIBUÏDOR:
ALACANT:
ALICASH
TEL.: 96 510 36 44
VALÈNCIA I CASTELLÓ:
LYRA DISTRIBUCIONES
TELÉFON: 96 159 07 81

SAÓ
C/ÀNGEL DE L'ALCÀSSER, 14-12
46018 VALÈNCIA
TEL.: 96 370 58 41 / FAX: 96 370 57 55
sao@arrakis.es
DISTRIBUÏDOR:
EXCLUSIVES GRAONS
TEL.: 96 151 78 08

SET I MIG, EDITORIAL DE POESIA
PLAÇA FRANCISCO NAVARRO
CANDEL, 2
46689 BENICULL DE XÚQUER
TEL. I FAX.: 96 241 98 54
setimig@infonegocio.com
DISTRIBUÏDOR:
CARRER DE LLIBRES
TEL.: 96 378 05 91 / FAX: 96 378 00 04

TABARCA LLIBRES
AVD. AUSIÀ MARCH, 184
46026 VALÈNCIA
TEL.: 96 318 60 07
tabarca@futurnet.es
DISTRIBUÏDOR:
ALACANT:
GAIA LLIBRES
TEL.: 965 11 05 16 / FAX: 965 11 41 26
VALÈNCIA I CASTELLÓ:

DISTRIBUCIONS ATALAYA
TEL.: 96 376 59 11 / FAX: 96 376 59 12

TÀNDEM EDICIONS
SANT VICENT, 93-1A
46007 VALÈNCIA
TEL.: 96 317 20 47 / FAX: 96 317 22 01
tandemedi@teleline.es
DISTRIBUÏDORS:
ATALAYA
TEL.: 96 376 59 11
GEA
TEL.: 961 159 05 11
LA TERRA LLIBRES
TEL.: 965 11 01 92
MOLL
TEL.: 971 72 41 76
ENLACE
PAU CASALS, 76-92
08907 HOSPITALET DE LLOBREGAT
TEL.: 935 051 082

TIRANT LO BLANCH
ARTS GRÀFIQUES, 14-BAIX
46010 VALÈNCIA
TEL.: 96 361 00 48 / FAX: 96 369 41 51
tlb@tirant.com
www.tirant.com
DISTRIBUÏDOR:

TIRANT LO BLANCH
UNIVERSITAT D'ALACANT
CAMPUS DE SANT VICENT DEL
RASPEIG
SERVEI DE PUBLICACIONS,
AULARI III
APARTAT DE CORREUS 99
03080 ALACANT
TEL.: 96 590 34 80 / FAX: 96 590 94 45
publicaciones@ua.es
http://publicaciones.ua.es

DISTRIBUÏDORS:
BARCELONA:
ENLACE
PAU CASALS, 76- 90
08907 HOSPITALET DE LLOBREGAT
BARCELONA
TEL.: 93 338 14 00 / FAX: 93 338 69 16
MADRID:
ENLACE
VALLE DE TOBALINA, 58
VILLAVERDE ALTO
28021 MADRID
TEL.: 91 798 76 99 / FAX: 91 798 72 33
enlacedmadrid@62online.com
VALÈNCIA:

ENLACE
CAMÍ DE L'ALQUERIA DE LA
CAMPANETA, 4
46019 VALÈNCIA
TEL.: 961 86 10 34 / FAX: 96 186 10 33
SUDAMÈRICA:
MIDAC
AVDÀ. DEL JORDÀ, 29-31
08035 BARCELONA
TEL.: 93 434 01 28 / FAX: 93 254 61 70
midac@retemail.es
RESTA DEL MÓN:
CELESA
MORATINES, 22- 1ER-B
28005 MADRID
TEL.: 91 517 01 70 / FAX: 91 517 34 81

celesa@infor.net
www.celesa.com

UNIVERSITAT JAUME I
PUBLICACIONS DE LA
UNIVERSITAT JAUME I
EDIFICI RECTORAT I SERVEIS
CENTRALS
CAMPUS DEL RIU SEC
12081 CASTELLÓ
TELS.: 96 472 88 21- 96 472 88 19
FAX: 964 72 88 32
publicacions@uji.es
www.uji.es/publ
DISTRIBUÏDORS:
CATALUNYA:
MIDAC, S.L.
AVDA. JORDÀ 29-31 BAIX
08035 BARCELONA
TEL.: 93 434 01 28 / FAX: 93 254 61 70
VALÈNCIA:
SENDRA MARCO
TEL.: 96 159 08 41
RESTA DE L'ESTAT:
BREGOÀN
TEL. I FAX.: 91 431 43 88

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA
PUBLICACIONS DE LA
UNIVERSITAT DE VALÈNCIA
C/EL BATXILLER, 1-1A
46010 VALÈNCIA
TELS.: 96 386 41 15 - 96 386 45 44
FAX: 96 386 45 44
publicacions@uv.es
www.uv.es/publicacions
DISTRIBUÏDORS:
ESPANYA:
CENTRE I SUD:
L'ESTAQUIROT
TEL.: 91 431 43 88
CATALUNYA I NORD D'ESPANYA:
TEL.: 93 285 03 27
VALÈNCIA I CASTELLÓ:

SENDRA MARCO:
TEL.: 96 156 08 41
FAX: 96 156 08 45
ALACANT, ALBACETE I MÚRCIA:
GAIA LLIBRES
TEL.: 96 511 05 16
GRUP DEL LLIBRE
TEL.: 93 415 34 10
DISTRIBUCIÓ A L'ESTRANGER:
L'ESTAQUIROT
TEL.: 93 285 03 27
PUVILL LIBROS:
TEL.: 93 298 89 60

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE
VALÈNCIA
SERVEI DE PUBLICACIONS
CAMÍ DE VERA S/N
46021 VALÈNCIA
TEL.: 96 387 70 12 / FAX: 96 387 79 12
publi@upvnet.upv.es
http://antares.upv.es/dir/pubacc
DISTRIBUÏDORS:
ANDRÉS LIBEROS
TEL.: 96 391 74 48 / FAX: 96 392 11 11
LIBRERÍA MARA
TELS.: 96 393 25 88 - 393 55 27
FAX: 96 361 66 92